

SARAJEVO

φύλλο 8 - δεκέμβριος 2002

**κύπρος:
ένα αβύθιστο
αεροπλανοφόρο**

Το λεγόμενο «κυπριακό πρόβλημα» είναι ένα θέμα που προκαλεί στον ευρύτερο «αντιεξουσιαστικό χώρο» απο αμηχανία μέχρι αδιαφορία. Θα μπορούσαν τέτοιου είδους αντιδράσεις να είναι έκφραση κάποιας πρωτόλειας άρνησης στον ελληνικό μεγαλοϊδεατισμό; Θα μπορούσαν....

Πιθανότερο είναι όμως να μην έχουν έτσι τα πράγματα. Αν κάποιος «ορκίζεται» στην αντίθεσή του με το κράτος, είναι περίεργο απλά να «αποστρέφεται» τις εκδηλώσεις του κρατισμού - ειδικά μάλιστα τις πιο κορυφαίες. Θα έπρεπε, αντίθετα, να τις ερευνά και τις πολεμάει. Συνεπώς αυτή η γκάμα που αρχίζει με την αμηχανία και φτάνει στην αδιαφορία, είναι μια βολική έκφραση σιωπής. Έκφραση σιωπής απέναντι στην σημαντικότερη εκδήλωση του επεκτατισμού του ελληνικού κράτους το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα. Έκφραση σιωπής που φτάνει να γίνεται (στο μέτρο του αληθινού μεγέθους του «αντιεξουσιαστικού χώρου») έκφραση ανοχής... το λιγότερο.

Γιατί αν το «κυπριακό» είναι «πρόβλημα» σύμφωνα με την κυρίαρχη ρητορική, είναι μόνο και μόνο επειδή δεν επιτεύχθηκαν 100% οι στόχοι που απ' τις αρχές της δεκαετίας του '60 έβαλαν απο κοινού η ελληνική και η ελληνοκυπριακή εξουσία. Αυτό είναι, χωρίς περιστροφές, το μόνο πρόβλημα: οτι δεν έχει γίνει ολόκληρη η κύπρος «ελληνική». Όπως ακριβώς συμβαίνει και με τα υπόλοιπα «εθνικά προβλήματα» που σήμερα βρίσκονται στο ψυγείο αλλά κανείς δεν ξέρει τί θα συμβεί αύριο: το «βορειοηπειρωτικό» και το «μακεδονικό». Η «ελληνικότητα» περιοχών έξω απο τα σημερινά τυπικά κρατικά σύνορα είναι το απομεινάρι της «μεγάλης ιδέας», του σχεδίου για την «μεγάλη Ελλάδα των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών», της ιδέας που επίσημα κήκε μαζί με την Σμύρνη αφού τότε, στις αρχές της δεκαετίας του '20, ο ελληνικός στρατός θεώρησε οτι θα μπορούσε να σκοτώνει και να καταλαμβάνει εδάφη δια περιπάτου, χωρίς αντίπαλο. Η «ελληνικότητα της κύπρου» είναι η διαρκής ενεργητική επίδειξη του ελληνικού κρατικού επεκτατισμού απο τότε που οι Έλληνες κατάλαβαν οτι «έχασαν για πάντα» την μικρά ασία...

Είναι ακόμα το «κυπριακό πρόβλημα» - κι αυτό είναι κάτι άλλο που προκαλεί αμηχανία σε πολλούς - μια καλή απόδειξη οτι η εθνικιστική ιδεολογία και η κοινωνική ανοχή ή και συνεισφορά στον милитарισμό και στον ιμπεριαλισμό δεν εκβιάζονται μόνο «απ' τα πάνω». Καλλιεργούνται και συντηρούνται και απ' τα κάτω. Σαραντά σχεδόν χρόνια μετά τις σφαγές τουρκοκυπρίων απο Έλληνες και ελληνοκύπριους παραστρατιωτικούς φασίστες, και τριάντα σχεδόν χρόνια μετά το ελληνικό πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή, οι Έλληνες σαν κοινωνία αποστρέφονται την αλήθεια... Όχι επειδή αυτή είναι κάπου «κρυμμένη» (υπάρχουν διάφορες mainstream εκδόσεις που δείχνουν μικρά κομμάτια της έτσι ώστε να μπορεί κανείς να την ανασυνθέσει). Αλλά επειδή προτιμούν αυτό το είδος «παθητικής» κατ' αρχήν συνεισφοράς στο κράτος τους που συντηρεί τους μύθους του «κατατρεγμένου» λαού, και της «απειλούμενης» χώρας... Το μικροαστικό ψωφολόγημα...

Έτσι, αν ρωτήσει κανείς για παράδειγμα τί ήταν ο Μακάριος, εύκολα θα πάρει απαντήσεις του είδους οτι ήταν μια θαυμαστή προσωπικότητα... ένας πατριώτης αγωνιστής... ένας σπουδαίος ηγέτης του κυπριακού ελληνισμού. Πώς είναι δυνατόν να διαφεύγει της (κοινωνικής) προσοχής οτι ο Μακάριος ήταν χριστιανός αρχιεπίσκοπος στην κορυφή ενός κράτους, με άλλα λόγια ο πρώτος «*θηρσκευτικός φονταμενταλιστής*» πρόεδρος στη μέση ανατολή, ένας μικρός χριστιανός «*αγιατολλάχ*» πολύ πριν εμφανιστούν τέτοιοι (αλλά βέβαια: ισλαμιστές...) σε άλλα κράτη της περιοχής; Πώς είναι λοιπόν δυνατόν να «*παραγράφεται*» αυτό το ολοφάνερο γεγονός; Επειδή το ελληνικό κράτος κόβει πρόστιμα σε όποιον το προσέξει; Ή επειδή...

Στις σελίδες που ακολουθούν είναι μερικά κείμενα που επιχειρούν να επιβεβαιώσουν, στηρουμένων των αναλογιών, οτι η γη είναι όντως στρογγυλή... Το πρώτο είναι γραμμένο οτα μέσα του τωρινού Δεκεμβρη (2002). Τα υπόλοιπα, που δημοσιεύονται σαν «*παράρτημα*», είναι αναδημοσιεύσεις. Αναλυτικότερα στη συνέχεια.

λει-
αν-
ολι-
υτό
ι τις
υ βί-

δια-
των
των
βν ί-
υρ-
μού.
γρία

νικό

τουρκικ.

**ΤΟ ΟΤΙ ΧΑΣΑΜΕ
ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ
ΔΕΝ ΣΗΜΑΙΝΕΙ
ΟΤΙ ΘΑ ΔΕΧΤΟΥΜΕ
ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΤΩΝ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

Μπορεί το ανέδικο να αποτελεί έ-

ων
ναπ
ράγ
ντο
ποι
κύπ
μη)

(β)
λευ

Με την αφορμή που έδωσε η - όπως φαίνεται προμελετημένη - χρονική σύμπτωση της «απόφασης για την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ» και του «σχεδίου Ανάν για τη λύση του κυπριακού» στον δημόσιο καθεστωτικό «διάλογο» έπεσαν μερικά γραμμαρία αλήθειας, ανάμεσα στους πάγιους τόνους των συνηθισμένων εθνικιστικών ανησυχιών και δοξασιών. Ένα τέτοιο gr βρίσκεται ακριβώς από πάνω, και είναι από κείμενο του ελληνοκύριου σοσιαλπατριώτη πολιτικού Β. Λυσαριδίδη, ενός ανθρώπου που έχει βουτήξει στο παρελθόν τα χέρια του στο αίμα τουρκοκυπρίων (όπως αρκετοί ακόμα νυν ελληνοκύριοι πολιτικοί). Το κείμενο δημοσιεύτηκε στις 21/11/02 στην εφ. «ποντική».

...Χάσαμε τον πόλεμο... λέει λοιπόν ο εν λόγω το έτος 2002, και αναφέρεται βέβαια στο 1974. Το ίδιο ακριβώς «χάσαμε τον πόλεμο» γράφτηκε ή ειπώθηκε από διάφορες μεριές, είτε υπερασπιστών είτε πολέμιων του «σχεδίου Ανάν». Και έχει σημασία να την προσέξουμε αυτήν την κουβέντα.

Πρώτον, επειδή χρησιμοποιεί πρώτο πληθυντικό. **Χάσαμε.** Μέχρι τώρα τα γεγονότα του 1974 (δηλαδή το ελληνικό πραξικόπημα και στη συνέχεια η τουρκική εισβολή) ήταν, απ' την ελληνική μεριά, έργα προδοτών. Των χουντικών, με τους οποίους ο υπόλοιπος υγιής και δημοκρατικός ελληνισμός, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Κύπρο, δεν είχε και δεν μπορούσε να έχει καμμία σχέση. Άρα μέχρι τώρα όχι μόνο δεν υπήρχε «χάσαμε» αλλά αντίθετα υπήρχε «ηρόδωσαν»... Οι «άλλοι», οι χουντικοί... οι προδότες.

Οπότε το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο βάζει τα πράγματα στη θέση τους. Αφού δημοκράτες (και μάλιστα σοσιαλιστές) πολιτικοί παραδέχονται ότι «έχασαν» κι αυτοί το

1974, αναγνωρίζουν έστω και αργά, έστω και αναδρομικά, την **πραγματική συνέχεια του ελληνικού κράτους και της (επεκτατικής) πολιτικής του, είτε με χούντα είτε με δημοκρατία.** Καιρός ήταν...

Ύστερα... η αναγνώριση του γεγονότος ότι το 1974 έγινε στην Κύπρο ένας πόλεμος... μεταξύ ελληνικού και τουρκικού κράτους. Έχει τη σημασία του κι αυτό, γιατί μέχρι τώρα η κυρίαρχη ρητορία ήταν πως έγινε ένα προδοτικό πραξικόπημα, «που έδωσε την αφορμή στους τούρκους να εισβάλλουν», σα δόλιοι και αιμοβόροι που είναι. Άλλο αυτό, και άλλο ένα πόλεμος! Γιατί στον πόλεμο υπάρχουν δύο πλευρές αιμοβόρων και όχι ένας «σπίλλας» και μια προδομένη παιδούλα... Κάτι είναι κι αυτό.

Τρίτο, ίσως το πιο σημαντικό, εκείνο που **δεν** λέει αυτή η δήλωση. «Χάσατε τον πόλεμο», ωραία, και βλέπουμε ακριβώς μια είναι η υλική κατάσταση της ήττας σας. Τι θα είχε γίνει όμως αν «κερδίζατε»; Τι άλλο από το ότι θα είχατε πετάξει στη θάλασσα το 18% του πληθυσμού του νησιού, σαν τουρκοκύριοι (συνεργάτες ή απλά ομόδηρσκους των «χαμένων»); Τι άλλο εκτός απ' αυτό θα είχε συμβεί αν το αποτέλεσμα ήταν «κερδίσαμε τον πόλεμο»;

Οπότε λογικά προκύπτει η υποψία ότι το πραξικόπημα που προηγήθηκε στην Κύπρο, οργανωμένο από την ελληνική χούντα και τους ελληνοκύριους φασίστες, δεν ήταν ακριβώς «προδοτικό»... παρά μόνο επειδή, τελικά, «χάσανε τον πόλεμο» που προκάλεσε. Αν τον «κερδίζανε», κι αν είχαν κάνει την Κύπρο «αμιγώς ελληνική», ποιάς θα ζύγισε τους πραξικοπηματίες στην Κύπρο του '74 σαν «προδότες»; Ποιάς είπε ποτέ ότι οι Έλληνες χουντικοί ήταν «προδότες» επειδή έκαναν το στρατιωτικό τους πραξικόπημα το '67; Άλλα πράγματα ναι... «προδότες» όμως, γιατί;

Η ΜΑΚΡΥΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΠΕΚΤΑΤΙΣΜΟΥ

Ενδιαφέρον λοιπόν το σούμα των συμπερασμάτων απο τις τρεις αυτές λεξούλες «χάσαμε τον πόλεμο».

Ενδιαφέρον γιατί πλησιάζει τα πραγματικά περιστατικά, και κυρίως τις πραγματικές προδέσεις. Προδέσεις που έχουν μακριά ιστορία.

Όπως δείχνουν όλα τα διαθέσιμα ντοκουμέντα (δες χρονικό σελ. 25 - 29) απ' την επόμενη μέρα της υπογραφής των συμφωνιών που «γέννησαν» το κυπριακό κράτος (Ζυρίχης - Λονδίνου), ο χριστιανός αγιατολλάχ του νησιού Μακάριος έβαλε μπροστά την καταστρατήγησή τους. Και την κατάργησή τους, ώστε η Κύπρος να ενωθεί κάποια στιγμή με την «μητέρα Ελλάδα».

Σε όλες του τις μεθοδεύσεις το ελληνικό κράτος απ' τη δεκαετία του '60, όποια κι αν ήταν η κυβέρνηση του, ήταν ενήμερο, και διακριτικά ή όχι βοηθητικό. Οπωσδήποτε ότι ήταν να γίνει θα έπρεπε να γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε να μην κλονίσει τις ελληνοτουρκικές σχέσεις - συμμαχικές μέσα στο Νατο, σε ευαίσθητη περιοχή και εποχή. Αυτό ήταν κάτι που το λάμβανε περισσότερο υπ' όψιν η ελληνική εξουσιαστική ελίτ παρά οι κύπριοι φονταμενταλιστές.

Η Κύπρος είχε «προσφερθεί» ολόκληρη απο τους άγγλους στο ελληνικό κράτος στη διάρκεια και μετά το τέλος του πρώτου παγκοσμίου πολέμου, σαν αντάλλαγμα για την συμμετοχή του ελληνικού στρατού στο πλευρό της Αντάντ (ο σουλτάνος είχε συμμαχήσει με τις «κεντρικές αυτοκρατορίες», γερμανική και αυτροουγγική, που ηττήθηκαν). Τότε όμως η ελληνική «μεγάλη ιδέα» ήταν στραμμένη βόρεια και ανατολικά, στο «ψωμί» της συρρικνούμενης οθωμανικής αυτοκρατορίας - και η μελλοντική αξία του κυπριακού οικοπέδου δεν εκτιμήθηκε σωστά.

Μόνο μετά την μικρασιατική καταστροφή, όταν το στεριανό επεκτατικό όραμα κατέρρευσε, και ειδικά στη διάρκεια και προς το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου, άρχισε η ελληνική εξουσιαστική κλάση να δίνει την πρότερη σημασία στην κυπριακή αιχμή στην μέση ανατολή. Ο «ενδιάμεσος κρίκος» που έλειπε, και που γινόταν όλο και πιο ρεαλιστικός «εθνικός στόχος» ήταν τα δωδεκάνησα.

Γράφει στην εφ. «Πατρίς» που έβγαине στο Μπουένος Άιρες στο φύλλο της 2/10/1943 ο «υπουργός των εσωτερικών και της δημόσιας ασφάλειας της Ελλάδος» Κ. Μανιαδάκης (ναι, ο κομμουνιστοφάγος Μανιαδάκης!...) κάτω απο τον τίτλο «Την Δωδεκάνησον, Άνευ Δισταγμών!» ανάμεσα σε άλλα και τα εξής (η υπογράμμιση δική μας):

..... Κατά τον Ιταλο - Τουρκικόν πόλεμον του 1912 η Ιταλία κατέλαβε στρατιωτικώς την Δωδεκάνησον, εις τρόπον ώστε, όταν εντός του ιδίου έτους 1912 και μετ' ολίγους μήνας ηλευθερώθησαν υπό της Ελλάδος όλαί αι

παρακείμεναι αδελφαι νήσοι του Αιγαίου Πελάγους, ήτοι αι Ικαρία, Χίος, Μυτιλήνη κ.τ.λ., η Δωδεκάνησος δεν ηλευθερώθη, διότι κατείχετο προσωρινώς υπό των Ιταλών.

Το 1920 ... η Ιταλία παρητήθη οριστικώς υπέρ της Ελλάδος όλων των δήθεν δικαιωμάτων της επι της υπ' αυτής κατεχομένης Δωδεκανήσου, πλην της Ρόδου ... Η Ειδική αυτή Συνθήκη της Δωδεκανήσου δεν εξετελέσθη, αλλ' ανετράπη και έκτοτε η Ιταλία κατακρατεί τα Δωδεκάνησα, αν και η Τουρκία, δια της συνθήκης της Λωζάνης παρητήθη όλων των επί των νήσων απαιτήσεών της...

...Σήμερον η Ιταλία, νικηθείσα, παρεδόθη άνευ όρων. Επομένως, η τόσα υποστάσα από την άδικον ιταλικήν επίθεσιν Ελλάς, δικαιούται και πρέπει να εγκατασταθῆ ἀμέσως εις τα νησιά της...

... Η Δύναμις εκείνη, η οποία κατ' εξοχήν ενδιαφέρεται δια την τύχην της Δωδεκανήσου και την ελευθερίαν της Μεσογείου, είναι η Αγγλία, διότι δια της Μεσογείου συγκοινωνεί ταχύτερον μετά των Ινδιών και της Άπω Ανατολής. Αλλ' η Ελλάς ... όχι μόνον είχε το θάρρος να διακηρύξη ότι συνταυτίζει την τύχην της με την Αγγλίαν, αλλά και υπήρξε δι' αρκετούς μήνας η μόνη σύμμαχος της Μεγάλης Βρετανίας, με το όπλον στα χέρια, οδηγηθείσα εις το άνευ προηγουμένου ολοκαύτωμα, δια του οποίου τόσον πανηγυρικώς εθεμελειώθη η συναδέλφωσις του Αγγλικού και Ελληνικού Λαού, ώστε και εις το μέλλον, το οποίον τίς οϊδε τί άλλας εκπληξίς θα μας παρουσιάση, να μην υπάρξη ουδέ ο ελάχιστος δισταγμός ότι τα Ελληνικά Δωδεκάνησα, η Ελληνική Κύπρος και όλα τα Ελληνικά Νησιά, ομού με την ηπειρωτικήν Ελλάδα, θα αποτελούν σε κάθε περίστασι τας προωθημένους προφυλακάς της Αγγλίας και των Ελευθέρων Λαών εναντίον πάσης μπεριαλιστικής ή ιδεολογικής επιβουλής.

Αυτά έλεγε ο Μανιαδάκης απ' την Αργεντινή το 1943 (Προσέξτε το «ιδεολογική επιβουλή»: αναφέρεται βέβαια στην τότε ε.σ.σ.δ....) «Υστερνή μου γνώση να σ' είχα πρώτη» σχετικά με την παλιότερη παραχώρηση της Κύπρου απ' τους άγγλους στους έλληνες, αφού χρειάστηκε πρώτα ο απελευθερωτικός αγώνας που διηύδυνε ένας άλλος κομμουνιστοφάγος, ο χίτης Γρίβας (ιδρυτής της ΕΟΚΑ) για να αποχωρήσει εν μέρει το αγγλικό κράτος απ' την Κύπρο στα τέλη της δεκαετίας του '50.

Δόθηκε τότε στους κυπρίους μια ανεξαρτησία και ένα σύνταγμα, που όμως δεν ταίριαζε με τις ελληνικές φιλοδοξίες: αναγνώρισε με κάποιους πολιτικούς όρους την ύπαρξη και την «ισοτιμία» των τουρκοκύπριων. Απ' εκείνη τη στιγμή αρχίζει το «πρόβλημα»: όπως το έδετε ο Μακάριος (και όχι μόνο) υπήρχε για τους ελληνοκύπριους το «ευκταίο» (η άμεση ένωση με την μητέρα Ελλάδα...) και το «εφικτό» (η ανεξαρτησία, ο περιορισμός και η απαλλαγή απ'

τους τουρκοκύπριους, και μετά το δημοψήφισμα για την «ένωση»).

Στα πλαίσια του «ρεαλισμού» ο Μακάριος, έχοντας οργανώσει ένοπλες παραστρατιωτικές ομάδες (ΕΟΚΑ Β του Γρίβα, αλλά και συμμορίες του Λυσαριδίου και άλλων) παραβίασε ο ίδιος το σύνταγμα της Κύπρου το 1963, και «στρίμωξε» τους τουρκοκύπριους σε «θύλακες». Το 18% του πληθυσμού αναγκάστηκε να ζει στο 4 και κάτι% του εδάφους, κυκλωμένο από τους παραστρατιωτικούς, σε συνθήκες άθλιες ακόμα και στα πιο απλά πράγματα: ρεύμα, «είσαγωγή» τροφίμων στους θύλακες, κλπ.

Πολύ πριν το «βοσνιακό δράμα», στη δεκαετία του '60, με μοναδικά παράλληλα παραδείγματα το ρατσιστικό καθεστώς της νότιας αφρικής και το εξίσου ρατσιστικό ισραηλινό κράτος απέναντι στους Άραβες / παλαιστίνιους, ο ελληνικός επεκτατισμός είχε εγκαταστήσει στην Κύπρο το δικό του απαρτχάιντ. Με βία (ακόμα και φόνους), αν όλα πήγαιναν καλά, αργά ή γρήγορα οι τουρκοκύπριοι θα αναγκάζονταν να «αδειάσουν την γωνιά» του ελληνικού εθνικισμού, φεύγοντας, ή αποδεχόμενοι να ζήσουν σαν πολίτες γ διαλογής.

Το πράγμα φαίνεται ότι στράβωσε κάπως, όταν έγινε στην Ελλάδα των πραξικόπημα των συνταγματαρχών. Οπωσδήποτε ο Μακάριος ήταν σε θέση να καταλαβαίνει ότι με μια στρατιωτική χούντα στην Αθήνα οι δικές του «δυναμικές ενέργειες» στην Κύπρο θα ακούγονταν πιο άσχημα διεθνώς. Από την άλλη μεριά αν και κατ' αρχήν

δεν έμοιαζε να υπάρχει διαφωνία «στρατηγικής» μεταξύ χούντας και αρχιεπισκόπου φαίνεται ότι οι Έλληνες χουντικοί είχαν κατα βάθος μια πιο προσγειωμένη στην πραγματικότητα αντίληψη για το μέλλον της Κύπρου. Το τουρκικό κράτος, σημαντικός σύμμαχος της «δύσης», είχε αντιληφθεί επίσης την γεωπολιτική σημασία του νησιού. Συνεπώς κάθε προσπάθεια πλήρους «ελληνοποίησης» της Κύπρου (με ή χωρίς άμεση ένωση με την Ελλάδα) θα κατέληγε σε ελληνοτουρκικό πόλεμο, τον οποίο κανείς δεν ήθελε. Άρα για την Κύπρο το «εφικτό» ήταν πλέον η «διπλή ένωση». Πριν θα έπρεπε να προηγηθεί κάποιου είδους συνεννόησης: και τα δύο κράτη, το ελληνικό και το τουρκικό, θα έπρεπε να «μοιραστούν» δίκαια - και ιμπεριαλιστικά - την Κύπρο.

Στα 1973 η χούντα προωθούσε την ελεγχόμενη «φιλελευθεροποίηση» της - ήτοι την μετάβαση της εξουσίας σε πολιτικούς. Αλλά το κυπριακό εκκρεμούσε - και αυτό θα έπρεπε να θεωρείται άσχημο, εφόσον υπο πολιτικές συνθήκες η ολοκλήρωση του «ρεαλισμού» του ελληνικού επεκτατισμού (δηλαδή η οριστική διαίρεση της Κύπρου σε ελληνοκυπριακή και τουρκοκυπριακή ζώνη) θα ήταν δυσκολότερη.

Στις 18 νοέμβρη του '73, συμπτωματικά την ημέρα που τα νεκροτομεία της Αθήνας μέτραγαν ή ξεφορτώνονταν δολοφονημένους απ' το στρατό και την αστυνομία, ο δεξιός πολιτικός Ευάγγελος Αβέρωφ (που αποτελούσε την «γέφυρα» μεταξύ των στρατιωτικών και των πολιτικών διαδόχων τους) έφυγε απ' την Αθήνα για την Ρώμη. Για να συμ-μετάσχει σαν «ανεπίσημος εκπρόσωπος» τόσο της χού-

ΣΧΕΔΙΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΡ. 5/69

- διὰ τῆς παρούσης κτελέσθε ὅπως ἑλληνητέε προήθητε εἰς τὴν ἀθηναικὴν ἡναγκαζομένων ὑφ' ἡμῶν διὰ τὴν πλῆρη καὶ ταχεῖαν ἀναμείρωσιν ἐπὶ τοῖς κατωτέρω ἀνεῳχθῶσι ὁδοῖσιν -
- (1) Ὑποβάλετε ἐκθέσεις ἐπὶ τῶν εἰς τὴν περιοχὴν σας Τουρκικῶν θυλάκων μὲ τλήρη στοιχεῖα.
 - (2) Ἐπισημάνετε νοσημῶς ἠλεκτρικὸν ρεῦματος καὶ τηλεφωνικὰς τοιαύτας, ἀγωγούς ποσίου ὕδατος καὶ προτοιμάσετε ἐνέργειαν δυναμικῆς καταστροφῆς τούτων, ἐφ' ὅσον ἤθελε δοθῆ σχετικὸν σῆμα.
 - (3) Ἀπασαι αἱ ὁδοί, κύριαί ἢ ἀνοητικαί, αἱ ὁποῖαι πιθανόν νά γοσημοποιηθῶσιν ὑπὸ τῶν Τουρκοκυπρίων διὰ τὴν μετακίνησιν τῶν, εἰς περίπτωσιν προκλήσεως ἀναταραγῆς, δέον ὅπως καταστοῦν παγίδες θανάτου διὰ τοὺς Τουρκοκυπρίους. Ἐφοδιασθῆτε ἢ κατασκευάσετε ὑδραυλὸν ἢ τὸ γνωστὸ μηχανοκίνητον τῆς ἐποχῆς τῆς Ε.Ο.Κ.Α.
 - (4) Πιλοτικὰ διαδοῦν ἀλλοιόμορφον δέον ὅπως εἶναι ἔτοιμα διὰ κτελέσεως ἐντὸς θυλάκων τῶν κατεχομένων ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ κατ' τὴν ἐκτέλεσιν εἰλικθῶν ὁποστολῶν ἐντὸς τούτων.
 - (5) Ἀπασαι αἱ Ἀσχηματικαὶ καὶ ἀνοητικαὶ, αἱ ὁποῖαι εὐλοσκόνται πλεονάζου τῶν Ἑρετανικῶν δέσεων, φυτῶνται ὅπως λήθουν τὰ αὐτὰ μέτρα δι' ἐπισημάνη τῶν ἡνωτῶν ἐκ παραλλήλου καὶ διὰ τὰ ἄγγλικὰ στρατεύματα, ἐφ' ὅσον παραστῆ ἡνύγκη διὰ τοιαύτην δέσιν.

ΣΧΕΔΙΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΡ. 5/69

Δια τῆς παρούσης ἐντέλλεσθε ὅπως ἀμελλητί προήθητε εἰς τὴν λήψιν τῶν ἀναγκαίων μέτρων δια πλῆρη καὶ ταχεῖαν ἀναμείρωσιν ἐπὶ τοῦ κατωτέρω σχεδίου δράσεως

(1) Ὑποβάλετε ἐκθέσεις ἐπὶ τῶν εἰς τὴν περιοχὴν σας Τουρκικῶν θυλάκων με πλῆρη στοιχεία.

(2) Ἐπισημάνετε γραμμὰς ἠλεκτρικοῦ ρεῦματος καὶ τηλεφωνικὰς τοιαύτας, ἀγωγούς ποσίου ὕδατος καὶ προτοιμάσετε ἐνέργειαν δυναμικῆς καταστροφῆς τούτων, ἐφ' ὅσον ἤθελε δοθῆ σχετικὸν σῆμα.

(3) Ἀπασαι αἱ ὁδοί, κύριαί ἢ ἀνοητικαί, αἱ ὁποῖαι πιθανόν νά χρησιμοποιηθῶσιν ὑπὸ τῶν Τουρκοκυπρίων δια τὴν μετακίνησιν τῶν, εἰς περίπτωσιν προκλήσεως ἀναταραγῆς, δέον ὅπως καταστοῦν παγίδες θανάτου δια τοὺς Τουρκοκυπρίους. Ἐφοδιασθῆτε ἢ

ντας όσο και του Καραμανλή (ο επικεφαλής της επερχόμενης «μεταπολίτευσης») σε ένα σεμινάριο που οργάνωσε το «Κέντρο Μεσογειακών Σπουδών» με τον δηλωτικό τίτλο: «Διερεύνηση των προοπτικών για την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος».

Να ποιοί συμμετείχαν σ' αυτήν την συνάντηση: ο **Ευάγγελος Αβέρωφ** (είπαμε σαν τί...), ο **Γλαύκος Κληρίδης** (ήδη για χρόνια δεξι χέρι του Μακάριου...), ο **Ραούφ Ντενκτάς** (ηγέτης των αποκλεισμένων στους θύλακες τουρκοκυπριών απο τότε...), ο **Δ. Μπίτσιος** (υπουργός εξωτερικών στην πρώτη Καραμανλική κυβέρνηση μετά την χούντα...), ο τούρκος καθηγητής Αϊντίν Γιαλτσίν, ο **Σάιρους Βανς** (πρώην υφυπουργός άμυνας και αργότερα υπουργός εξωτερικών των ηπα), οι αμερικάνοι **Λ. Μπατλ** και **Φ. Τάλμποτ**, ο άγγλος **Μ. Στιούαρτ**. Δεν ήταν όποιοι κι όποιοι! Ήταν μια απο τις χαρακτηριστικές «συναντήσεις κορυφής δι' αντιπροσώπων».

Έχει ενδιαφέρον το τί πρότεινε ο Ευάγγελος Αβέρωφ - με την ιδιότητα του «διπλού εκπροσώπου» που είπαμε πριν - προφανώς λοιπόν μιλώντας όχι απο πάρτη του, αλλά εκ μέρους του ελληνικού κράτους (στην εκτιμώμενη ιστορική του συνέχεια μεταξύ δικτατορίας και δημοκρατίας όσον αφορά τους γεωστρατηγικούς του προσανατολισμούς). Λοιπόν ο Ε. Αβέρωφ πρότεινε **την κατάργηση του συνταγματικού καθεστώτος που ίσχυε την δεδομένη στιγμή** (το οποίο ήταν το σύνταγμα που είχε αποφασιστεί το 1960 αλλαγμένο ήδη δια της βίας απο τον Μακάριο) **και τον διαχωρισμό των δύο κοινοτήτων** σαν μοναδικό τρόπο για να αποφευχθούν τριβές μεταξύ

τους και άρα μια σοβαρή ελληνοτουρκική κρίση.

Πάνω σ' αυτό το μοτίβο (στο οποίο κατα πάσα πιθανότητα δεν διαφωνούσε κανείς απο τους παρόντες, γιατί άλλωστε;) ο Σάιρους Βανς πρότεινε πως ο καλύτερος τρόπος για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο θα ήταν πρώτα η στρατιωτική επέμβαση του ελληνικού κράτους στην Κύπρο, και ύστερα η «εξισοροποιητική» στρατιωτική επέμβαση του τουρκικού.

Μια μέρα μετά την επιστροφή του Αβέρωφ στην Αθήνα έγινε το «πραξικόπημα - στο - πραξικόπημα» του Ιωαννίδη. Και 8 μήνες μετά, το καλοκαίρι του '74, η «επιχείρηση κύπρος». Ήταν η τελευταία πράξη της ελληνικής χούντας και μια εκδούλευση ρεαλισμού προς τις φιλοδοξίες του ελληνικού κράτους: η χούντα έβγαλε απ' τις κυπριακές δυσκολίες την ελληνική δημοκρατία, και ύστερα της παρέδωσε τα κλειδιά της εξουσίας...

Απο εκείνη τη στιγμή και μετά το «κυπριακό πρόβλημα» ήταν ουσιαστικά λυμένο. Ουσιαστικά αλλά όχι και τυπικά: τόσο η έκταση κάθε εδαφικής ζώνης (η ακριβής μοιρασιά) όσο και η νομική μορφή της διαίρεσης έμειναν «ανοικτά». Πράγμα που δεν ήταν όλα αυτά τα χρόνια και η πλέον «φιλική διαφορά» ανάμεσα σε ελληνικό και τουρκικό κράτος: λαμβανομένου υπόψη το πως ερμήνευε κάθε κράτος τους διεθνείς συσχετισμούς και τις συγκυρίες υπήρχε κατα καιρούς ο «πειρασμός», πότε απ' τη μια μεριά και πότε απ' την άλλη, για «ριζιματα». Με αυτήν την έννοια, πάνω σε ένα σχέδιο διχοτόμησης που εξ' αρχής ήταν κοινά αποδεκτό, αλλά που είχε ξεκινήσει απο τον ελληνικό εθνικιστικό προγραμματισμό της «ελληνοποίησης» όλου του νησιού, πάνω λοιπόν στην πραγματικότητα των «τετελεσμένων», δεν βρέθηκε ποτέ μέχρι τώρα η στιγμή που θα είναι και τα δυο κράτη «ευχαριστημένα» απ' τις όποιες τυπικές ρυθμίσεις. Η τυπική εκκρεμότητα βόλευε, τελικά, και τους μεν και τους δε.

Απο το 1974 και μετά δεν υπάρχει γ.γ. του ΟΗΕ που να μην έχει «προσφέρει τις καλές του υπηρεσίες» (την μεσολάβησή του) για να «λυθεί το κυπριακό» - δηλαδή να γίνουν οι οριστικές ρυθμίσεις. Κι αυτό αφού «ειρηνευτικές δυνάμεις του οργανισμού» βρίσκονται στην Κύπρο απ' το '74 σαν επιτηρητές της εκχειρίας. Όλοι έχουν συνδέσει τα ονόματά τους με «ιδέες», «πρωτάσεις», «σχέδια», Βαλτσάιμ, Κουεγιάρ, Γκάλι, και τώρα Ανάν. Όλοι (πλην του Ανάν μέχρι στιγμής) συνταξιοδοτήθηκαν με το κυπριακό «άλυτο» - το άφησαν κληρονομιά για τον επόμενο.

Εν τω μεταξύ το νότιο τμήμα, το «ελληνοκυπριακό», αξιοποιώντας το γεγονός ότι ήταν το μόνο διεθνώς αναγνωρισμένο (σαν η συνέχεια της δημοκρατίας του αγιατολλάχ Μακάριου...) άρπαξε όσες ευκαιρίες για «οικονομική ανάπτυξη» του έδωσε ο επεκτατισμός του γειτονικού ισραηλι-

κατασκευάσετε νάρκας ή τα γνωστά κανονάκια της εποχής της ΕΟΚΑ.

(4) Ειδικαί ομάδες δολιοφθορέων δέον όπως είναι έτοιμοι δια διεισδύσεις εντός θυλάκων των κατεχομένων υπό των Τούρκων και την εκτέλεσιν ειδικών αποστολών εντός αυτών.

(5) Άπαντες οι Αρχηγοί Κλιμακίων, οι οποίοι ευρίσκονται πλησίον των Βρετανικών Βάσεων, εντέλλονται όπως λάβουν τα αυτά μέτρα δι' εφαρμογήν των ανωτέρω εκ παραλήλου και δια τα Αγγλικά στρατεύματα, εφ' όσον παραστή ανάγκη δια τοιαύτην δράσην

Οδηγίες δράσης των ελληνοκυπριών παραστρατιωτικών το 1969.
Απο: Μακάριος Δρουσιώτης «Απο το Εθνικό Μέγαλο στην ΕΟΚΑ Β» 1994, σελ 159

νού κράτους, σε βάρος των αράβων και ειδικά σε βάρος του λιβάνου. Ο ισραηλινός στρατός βομβάρδιζε την Βηρυτό, και οι ελληνοκύπριοι έτριβαν (κρυφά) τα χέρια τους: ένα πλήθος υπηρεσιών του παγκόσμιου εμπορίου και του χρηματοπιστωτικού συστήματος που έδρευαν στη νευραλγική πρωτεύουσα του λιβάνου, μεταφέρθηκαν λίγο δυτικότερα, στην Κύπρο. Έτσι, στις δεκαετίες του ακολούθησαν εκείνη του '70, οι συσχετισμοί «ανάπτυξης» μεταξύ των δύο τμημάτων της Κύπρου εξελίχθηκαν ραγδαία προς όφελος των ελληνοκυπρίων. Εκείνο που δεν άλλαξε (και απ' τις δυο μεριές της πράσινης γραμμής) ήταν η τακτική συντήρησης των τυπικών εκκρεμοτήτων (μέχρι να έρθουν καλύτερες εποχές...) ακόμα και η φρασεολογία. Να (ένα μικρό παράδειγμα) από το βιβλίο του (γνωστού...) πατριώτη δημοσιογράφου Σταύρου Λυγερού «Κύπρος, στα όρια του αφανισμού» (εκδ. 1993):

...Το ψήφισμα 750 (του ΟΗΕ) βρήκε θετική ανταπόκριση στην Άγκυρα και στα κατεχόμενα. Ο Ντενκτάς δήλωσε ότι «θα μπορούσαμε να συζητούσαμε στα πλαίσια του ψηφίσματος 750» αφού αναγνωρίζουν ότι «η κυριαρχία δεν ανήκει μόνο σε μία κοινότητα». Στην Κύπρο, όμως, και στην Ελλάδα αναζωπυρώθηκε η χρόνια αντίθεση μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων. Το γεγονός ότι οι ιδέες Γκάλι υιοθετήθηκαν από το Συμβούλιο Ασφαλείας ισοδυναμούσε με εγκλωβισμό του Κυπριακού σ' ένα δυσμενές και ασφυκτικό πλαίσιο και βεβαίως με συρρίκνωση των περιθωρίων πολιτικής αυτονομίας της ελληνικής πλευράς, η οποία ουσιαστικά είχε αφαιρεθεί στα χέρια της Ουάσινγκτον που έπαιζε το ρόλο του «μαέστρου».

Ο πρόεδρος Βασιλείου και το ΑΚΕΛ υποστήριξαν το ψήφισμα, με το επιχείρημα ότι υπήρχαν σ' αυτό θετικά στοιχεία και τοποθετήθηκαν υπέρ της θέσης να ανταποκριθεί η ελληνοκυπριακή πλευρά στο κάλεσμα του Γκάλι για συνομιλίες. Μιλώντας στην κυπριακή Βουλή (6/5/1992) ο ηγέτης του ΑΚΕΛ Χριστοφιάς είπε: «...Είναι το 750 καταστροφικό για την Κύπρο; Η απάντηση του ΑΚΕΛ είναι σαφής και κατηγορηματική: δε θεωρούμε το 750 ούτε ιδανικό ούτε και καταστροφικό... Και το 750 και οι «ιδέες Γκάλι» δεν αποτελούν ούτε τη λύση ούτε τη βάση για λύση, αλλά βάση για να διαπραγματευτούμε...»

Αυτά λέγονταν το 1992. Τα ίδια ακριβώς, με τα ίδιες λέξεις, και από τα ίδια πρόσωπα, λέχθηκαν και λέγονται 10 χρόνια μετά, το 2002, σε σχέση με το «σχέδιο Ανάν». Μόνιμη επωδός: «να διαπραγματευτούμε».

Τι ακριβώς; Από το 1974 το «δικεκδικούμενο» από τους ελληνοκύπριους (και έλληνες) είναι το ίδιο: έδαφος. Περισσότερο έδαφος (απ' όσο βρέθηκαν να έχουν μετά την τουρκική εισβολή)... με αντάλλαγμα κάποιες «παραχωρήσεις» στο μελλοντικό σύνταγμα της Κύπρου. Παραχωρήσεις, που σε καμία περίπτωση δεν θα έπρεπε να αμφι-

σβητούν την ελληνική υπερροχή... Ή, αν αυτό ήταν αδύνατο, η παραχώρηση εδάφους θα ήταν το προοίμιο μιας επίσημης, «πολιτισμένης», οριστικής διχοτόμησης.

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ «ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ Ε.Ε.»

Η «ιδέα» να ενταχτεί η Κύπρος στην (τότε) ε.ο.κ. δημιουργήθηκε και δουλεύτηκε πριν απ' όλα στην Αθήνα. Έχει τη σημασία του αυτό, επειδή το ελληνικό κράτος (με την σοσιαλιστική τότε κυβέρνηση...) μετέχωντας ήδη απ' τις αρχές της δεκαετίας του '80 στην ε.ο.κ. ήταν σε θέση να ξέρει καλά αφενός μεν τις όποιες διαδικασίες (τα ζαζάρια, τους αμοιβαίους εκβιασμούς, τις αντιθέσεις κλπ) στο εσωτερικό του αναδυόμενου ευρωπαϊκού μπλοκ, αφετέρου τις «προοπτικές» που θα έδινε μια τέτοια ενέργεια (η ένταξη της Κύπρου) στην ηγεμονία των ελλήνων και των ελληνοκυπρίων στο σύνολο της Κύπρου.

Ποιά θα μπορούσε να είναι το όφελος; Η οικονομική ανάπτυξη της νότιας Κύπρου ήταν τέτοια και τόσο ώστε, απ' αυτήν την άποψη, οι ελληνοκύπριοι δεν χρειάζονταν ούτε την ε.ο.κ. ούτε το πορτοφόλι της. Εξάλλου το βασικό «παραγόμενο είδος» στη νότια Κύπρο, οι υπηρεσίες (λευκές και μαύρες...) δεν χρειάζονταν ειδικά μια «ελεύθερη ευρωπαϊκή αγορά» για να εξαχθούν... Το όφελος λοιπόν μιας ενδεχόμενης ένταξης της Κύπρου στο ευρωπαϊκό μπλοκ δεν θα ήταν οικονομικό - αλλά πολιτικό.

Όντως η παλιότερη επιλογή του χριστιανού αγιατολλάχ Μακάριου να εντάξει την Κύπρο στις «αδέσμευτες χώρες» (σ' εκείνες, δηλαδή, που δεν ανήκαν ούτε στο Νάτο ούτε στο σύμφανο της Βαρσοβίας) είχε προσφέρει ορισμένα πολιτικά και οικονομικά ερείσματα (στους ελληνοκύπριους) απ' την μεριά τόσο των αραβικών κρατών (που παραδοσιακά βλέπουν με καχυποψία το τουρκικό κράτος) όσο και πολλών άλλων.

Αλλά προχωρώντας η δεκαετία του '80 μπορούσαν ίσως μερικά «καλά ενημερωμένα» ελληνικά αφεντικά να έχουν μια αόριστη έστω επίγνωση επερχόμενων ανατροπών στην παγκόσμια (καπιταλιστική) ισορροπία. Το καταφύγιο των «αδέσμευτων» θα έχανε το βάρος του αν ο διπολικός ψυχροπολεμικός κόσμος πλησίαζε στο τέλος του. Εξάλλου η ε.ο.κ. έμοιαζε ήδη να εξελίσσεται σε έναν «τρίτο πόλο» ανάμεσα στις ηπα και το «ανατολικό μπλοκ».

Συνεπώς αν η εξουσία της νότιας Κύπρου ήθελε να κρατήσει το διεθνές κύρος της σαν «μοναδική» και επίσημη κυβέρνηση όλης της Κύπρου, κίαν έπρεπε να συντηρηθεί η διεθνής αναγνώριση της ελληνοκυπριακής διοίκησης... αν, με άλλα λόγια, τα όπλα των ελλήνων εθνικιστών στην προσπάθειά τους να περιορίσουν (με διαπραγματεύσεις ή αλλοίως) την έκταση της τουρκοκυπριακής ζώνης επρόκει-

το να μείνουν αξιόμαχα, θα έπρεπε να αναπροσαρμοστεί η «θέση της Κύπρου». Πολλά θα έπρεπε να αλλάξουν για να μείνουν όλα ίδια....

Στο δεύτερο εξάμηνο του 1988 το ελληνικό κράτος είχε την προεδρία της ε.ο.κ. Τον Σεπτέμβριο εκείνης της χρονιάς ο Έλληνας αναπληρωτής υπουργός εξωτερικών Θ. Πάγκαλος κάλεσε εγγράφως τη (νοτιο)κυπριακή κυβέρνηση να κάνει αίτηση για πλήρη ένταξη στην ε.ο.κ. Έγραφε τότε ανάμεσα σε άλλα:

.... Τα πλεονεκτήματα της ένταξης της Κύπρου στην Κοινότητα είναι λίγο πολύ αυτονόητα. Η ενσωμάτωση της Κύπρου στο κοινοτικό οικοδόμημα προσφέρει μια πολιτική εγγύηση για την ανεξαρτησία, κυριαρχία, και ενδυνάμωση του ρόλου της Κύπρου στο διεθνές σύστημα.... Με την έννοια αυτή, η ένταξη της Κύπρου στην Κοινότητα μπορεί να αποτελέσει μέρος της συνολικότερης διευθέτησης του κυπριακού προβλήματος....

...Η ελληνική προεδρία έχει τη διαδικαστική ευχέρια να παραπέμψει την αίτηση για γνωμοδότηση στην Επιτροπή κατά το πρότυπο άλλων αιτήσεων και σε εφαρμογή σχετικών ρυθμίσεων της συνθήκης ΕΟΚ.... Η ύπαρξη της αίτησης στο κοινοτικό τραπέζι προσφέρει συγκεκριμένα διαπραγματευτικά πλεονεκτήματα στην Κύπρο, στο πλαίσιο του διακοινοτικού διαλόγου, σε ό,τι αφορά το συσχετισμό δυνάμεων με την Τουρκία. Η παρουσία της Ελλάδας στην Κοινότητα δίνει τη δυνατότητα να διασυνδεθεί η κυπριακή αίτηση με άλλες αιτήσεις ή θέματα αν κριθεί σκόπιμο... (σημ. δική μας: σαφής υπαινιγμός για χρήση του βέτο στην ένταξη άλλων κρατών απ' τη μεριά του ελληνικού κράτους αν δεν...)

.... Όσον αφορά τις χώρες - μέλη της Κοινότητας, είναι φυσικό οι περισσότερες από αυτές να μην επιθυμούν και συνεπώς και να μην ενθαρρύνουν την υποβολή της αίτησης, γιατί αυτή είναι η στάση που γενικά προβάλλεται προς όλες τις κατευθύνσεις, ενώ στην πράξη διάφορες χώρες μέλη πρακτορεύουν τις προοπτικές διεύρυνσης, για τις οποίες έχουν ειδικό ενδιαφέρον (Ιταλία της Μάλτας, Δανίας της Νορβηγίας, Γερμανία της Αυστρίας).

Ειδικότερα, όλες σχεδόν οι χώρες δεν θα ήθελαν να εμπλακούν στο Κυπριακό πρόβλημα και να υποχρεωθούν να αντιμετωπίσουν την υφιστάμενη πραγματικότητα. Αλλά ακριβώς, όμως, αυτή η τοποθέτησή τους καθιστά επιτακτική την άμεση υποβολή της αίτησης, χωρίς προηγούμενες συνεννοήσεις μαζί τους.... Με κανέναν τρόπο δεν υποχρεώνασθε να ενημερώσετε ή να ζητήσετε προκαταβολικά τη γνώμη οιοδήποτε για μια τέτοια κίνηση (εννοεί την αίτηση για πλήρη ένταξη)...

Μπορεί κανείς να διακρίνει πίσω απ' αυτές τις αράδες την αποφασιστικότητα (και τις γραφειοκρατικές δυνατότη-

τες μέσα στην ε.ο.κ.) ενός κράτους, του ελληνικού, που δεν ήταν ήδη τότε καθόλου «μικρό», «αδύναμο», το κλωτσοσκούφι των «μεγάλων»....

Όπως και νάχει η κυπριακή αίτηση δεν κατατέθηκε τότε. Γιατί το φιλοσοβιετικό ΑΚΕΛ (το μεγαλύτερο κόμμα και ο μεγαλύτερος εργοδότης στη νότια Κύπρο) διαφωνούσε («ε.ο.κ. και νατο το ίδιο συνδικάτο»...) και γιατί η υπόλοιπη κυπριακή ελίτ δεν είχε αντιληφθεί στα 1988 τις επερχόμενες κατακλυσμιαίες αλλαγές. Το τουρκικό κράτος εν τω μεταξύ είχε ήδη υποβάλλει την δική του αίτηση ένταξης στις 14/4/87. Τελικά η κυπριακή αίτηση υποβλήθηκε τον Ιούλιο του 1990.

Δεν ξέρουμε μέχρι τώρα πατώντας πάνω σε ποιούς ενδοευρωπαϊκούς (και ενδοατλαντικούς) ανταγωνισμούς κατάφερε το ελληνικό κράτος να «περάσει» την (νοτιο)κυπριακή αίτηση ώστε να γίνει κατ' αρχήν δεκτή. Ξέρουμε ότι η τότε αμερικανική κυβέρνηση «αντέδρασε φραστικά» θεωρώντας την αίτηση *μονομερή ενέργεια*. Ξέρουμε ότι και η αγγλική κυβέρνηση αντέδρασε, θεωρώντας (και σωστά!) ότι με βάση το τυπικά ισχύον σύνταγμα της Κύπρου μια τέτοια αίτηση ήταν άκυρη, εφόσον αφενός χρειαζόταν την σύμφωνη γνώμη των τουρκοκυπρίων, αφετέρου θα έπρεπε στον διεθνή οργανισμό που την δεχόταν (ε.ο.κ.) να συμμετέχουν ήδη και το ελληνικό και το τουρκικό κράτος. Ξέρουμε επίσης ότι η αντίδραση του τουρκικού κράτους ήταν απ' την αρχή ισχυρά αντιδραστική:

.... Παρά την παντελή απουσία νομιμότητας να ενεργεί εξ ονοματος των Τουρκοκυπρίων, η Ελληνοκυπριακή κυβέρνηση υπέβαλε υποψηφιότητα για την ένταξη της στην ΕΟΚ ως κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας... Δεδομένου ότι η ιδιότητα του μέλους της ΕΟΚ είναι αδιανόητος με την Κύπρο διαιρεμένη, αυτή η μονομερής ενέργεια των Ελληνοκυπρίων θα πρέπει να θεωρηθεί άκυρη και απαράδεκτη πρωτοβουλία, η οποία αποσκοπεί να επιβάλει την πολιτική της βούληση στους Τουρκοκυπρίους... Ο έκνομος χαρακτήρας της αρχής που υπέβαλε την υποψηφιότητα την καθιστά άκυρη και ως μη γενόμενη...

Αυτά ανάμεσα σε άλλα περιλάμβαναν οι «θέσεις» του

τουρκικού κράτους όπως ανακοινώθηκαν στα μέλη της ΕΟΚ στα τέλη του 1991.

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία πως η ελληνοκυπριακή αίτηση με την ελληνική πατρωνία ήταν ξεκάθαρα επιθετική ενέργεια στη ζυγαριά των συσχετισμών μεταξύ ελληνικού και τουρκικού κράτους, τόσο στην Κύπρο όσο και σε όλη τη γραμμή των μεταξύ τους (ψυχροπολεμικών) ισορροπιών. Είναι επίσης απόλυτα ξεκάθαρο (γράφεται ρητά στα αποσπάσματα του γράμματος Πάγκαλου προς τον ελληνοκύπριο υπεξ Ιακώβου που βάλαμε πριν) ότι για το ελληνικό κράτος η «ένταξη της Κύπρου στην ε.ο.κ.» σήμαινε καιρία βελτίωση του ελληνικού οπλοστασίου σε σχέση με τους όρους της μοιρασιάς της Κύπρου.

Πέρασε από κανενός έλληνα το μυαλό το ότι θα μπορούσε το κράτος του, κάτω από τις καινούργιες παγκόσμιες γεωπολιτικές συνθήκες της δεκαετίας του '90, να ανατρέψει ολοκληρωτικά την έμπρακτη «συμφωνία» του 1973-74, «διώχνοντας για πάντα τους τούρκους απ' την Κύπρο»; Φαίνεται πως και αυτό όντως συνέβη. Μόνο που στην καινούργια ελληνική «μεγάλη ιδέα» που αναδείχθηκε τη δεκαετία του '90, την καινούργια εκδοχή του ελληνικού ιμπεριαλισμού, η Κύπρος και η «ελληνικότητά» της δεν ήταν το μοναδικό πιάτο στο τραπέζι!

ΧΡΟΝΙΕΣ ΜΕ ΧΟΝΤΡΑ ΚΟΛΠΑ 'Η «Η ΑΜΥΝΑ ΕΜΠΕΡΙΕΧΕΙ ΚΑΙ ΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΣΗΣ» (Γλαύκος Κληρίδης)

Είναι κάπως γνωστή, μιας και έχει διερευνηθεί αρκετά από ομάδες συντρόφων / συντροφισσών, η «αληθινή ιστορία» του ελληνικού ιμπεριαλισμού τα χρόνια μετά την «διάλυση» του ανατολικού μπλοκ. Μια ιστορία πολλαπλών στοχεύσεων, που περιλάμβανε τον «άξονα» σερβίας - ελλάδας, την με κάθε μέσο υποστήριξη από το ελληνικό κράτος και την ελληνική κοινωνία στα φασιστικά καθάρματα «αδελφούς σέρβους» του Μιλόσεβιτς, του Κάρατζιτς, του Αρκάν και άλλων για την εξόντωση των βόσνιων και των κοσοβάρων («μουσουλμάνων»)... περιλάμβανε την αναθέρμανση του «η βόρειος ήπειρος είναι ελληνική» (και να στείλουμε τανκς για να το επιβεβαιώσουν)... περιλάμβανε τον διαμελισμό του νεοσύστατου κράτους της (πρώην γιουγκοσλαβικής) μακεδονίας μεταξύ σέρβων και ελλήνων... και περιλάμβανε, εξίσου κεντρικά, την «περικύκλωση» της τουρκίας, την διάλυσή της, και την υπαγωγή κομματιών της στην ελληνική σφαίρα επιρροής.

Όλα αυτά βέβαια ακούγονται «απίστευτα» για όλους εκείνους (και δεν είναι λίγοι) που κοιμούνται και ξυπνούν με

την πατριωτική ετυμολογία της «φτώχης και τιμίας» ελλάδας, που άλλοι την δυναστεύουν... Αλλά το γεγονός είναι (και τόσο το χειρότερο για όσους παριστάνουν ότι το αγνοούν!) πως η μεταδιπολική «ρευσιτότητα» στην ευρύτερη περιοχή των βαλκανίων και της ανατολικής μεσογείου βρήκε το ελληνικό κράτος και την ελληνική κοινωνία με καλά ακονισμένα τα δόντια τους.

Αφήνοντας στην άκρη όλες τις προς βορράν επιχειρήσεις, φανερές ή κρυφές, του ελληνικού σχεδίου επέκτασης, «διδίχωσης» και λοιπά, να θυμίσουμε πως στα μέσα της δεκαετίας του '90, όταν έγινε σαφές στο ελληνικό κράτος ότι οι διεθνείς συσχετισμοί δεν του επέτρεπαν άμεσα τις πολυπόθητες κατακτήσεις, και ότι η επίσημη εμπλοκή του σε έναν καινούργιο βαλκανικό πόλεμο θα είχε, τελικά, περισσότερες ζημιές παρά οφέλη, οι πυξίδες των εθνικών συμφερόντων έδειξαν προς την μεριά του «προαιώνιου εχθρού»: του τουρκικού κράτους.

Ήταν λοιπόν στις αρχές του 1996 που το ελληνικό κράτος και οι μυστικές υπηρεσίες του έφτιαξαν την «κρίση στα Ίμια»... Ήταν το καλοκαίρι του 1996 πάλι που χρηματοδοτούμενοι από το ελληνοκυπριακό και το ελληνικό κράτος κάποιοι «μοτοσυκλετιστές» σχεδίασαν και εφάρμοσαν (με την συνεργασία του τουρκοκυπριακού στρατού οπωσδήποτε) το προβοκατόρικο σχέδιο «προκλήσεις στην πράσινη γραμμή της Κύπρου», κιαν χρειάζεται ακόμα και νεκροί... Ήταν στο τέλος του 1996 που ανακοινώθηκε η αγορά, από την ελληνοκυπριακή κυβέρνηση, των ρωσικών πυραύλων μεγάλου βεληνεκούς S - 300... Ήταν τα '95, '96 και '97 οι χρονιές του νέου «αμυντικού δόγματος» των ελλήνων (στο οποίο συμπεριλαμβανόταν και η «ελληνική» Κύπρος, ανεξάρτητο κράτος κατά τα άλλα...)... Ήταν εκείνες οι χρονιές του ελληνικού δικαιώματος επέκτασης των χωρικών υδάτων στα 12 μίλια (και άρα του θαλάσσιου αποκλεισμού των τουρκικών παραλίων στο Αιγαίο)... Ήταν εκείνες οι χρονιές των διακρατικών στρατιωτικών συμφωνιών του ελληνικού κράτους έτσι ώστε «... να ολοκληρώσει τη στρατιωτική διπλωματία που έχει εγκαينιάσει τον τελευταίο καιρό με χάρες της περιφέρειας που γειτονεύουν με, και ενοχλούν την, τουρκία...» όπως έγραφαν τα πάντα καλά ενημερωμένα «Νέα» στις 19/6/96... Ήταν οι χρονιές που η ελληνική εξωτερική πολιτική κρατούσε «παγωμένες» τις ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις προς το τουρκικό κράτος (στα πλαίσια ενός πρώτου συμφώνου τελωνιακής σύνδεσης)...

Ήταν οι χρονιές του «η ειρήνη στο Αιγαίο κρίνεται στα βουνά του Κουρδιστάν» και του ήρωα αδελφού Οτσαλάν... Ήταν η εποχή που ένας ελληνοτουρκικός πόλεμος βρισκόταν στη ημερήσια διάταξη της διεθνούς δημοσιογραφίας - και όχι μόνο... Ήταν η εποχή που η CIA προέβλεπε (δηλαδή σχεδίαζε;) την διάλυση του τουρκικού κράτους... Ήταν

τέλος η εποχή που οι έλληνες πολιτικοί στρατάρχες (του βεληνεκούς ενός Τσοχατζόπουλου, ενός Πάγκαλου, ενός Αρσένη, και πολλών άλλων ακόμα) απειλούσαν ότι η ισοπέδωση της Σμύρνης θα είναι το πρώτο μέτρο του ελληνικού στρατού αν...

Ήταν η εποχή για την οποία όχι εμείς, αλλά μια μελέτη χρηματοδοτημένη απ' την Ιονική τράπεζα και το υπουργείο οικονομικών, έλεγε:

«... Η ελληνική εξωτερική πολιτική έχει μια και μοναδική σταθερά: την προσπάθεια απομόνωσης της Τουρκίας. Γι' αυτό χρησιμοποιήθηκαν τα πλέον αλλοπρόσαλλα ιδεολογήματα και στρατηγικές: από την στρατηγική δημιουργίας αξόνων στην περιοχή, μέχρι το ιδεολόγημα του ορθόδοξου τόξου... Αν ο αντικομμουνισμός ήταν η κυρίαρχη ιδεολογία του υπουργείου εξωτερικών τις δεκαετίες 1950 και 1960, σήμερα η κυρίαρχη ιδεολογία είναι ο αντιτουρκισμός. Τη θέση του κομμουνιστικού «επεκτατισμού» έχει πάρει ο τούρκικος «επεκτατισμός»... (ελευθεροτυπία 9/7/96)

Θεωρούμε σίγουρο (αν και δεν έχουμε «γραπτές αποδείξεις») ότι το ελληνικό κράτος εννοήσε την διαδικασία διάλυσης που απ' τις αρχές της δεκαετίας του '90 εξελίχθηκε τόσο στην ε.σ.σ.δ. όσο και στην γιουγκοσλαβία σαν τον «νομοτελικό τύπο» της «νέας τάξης». Δεν έκανε λάθος: και στις δύο περιπτώσεις δεν ήταν απλά οι φυγόκεντρες «εσωτερικές τάσεις» που είχαν την πρώτη και την τελευταία κουβέντα, ούτε οι τοπικοί ταξικοί συσχετισμοί, αναμφίβολα σημαντικοί, ήταν ο απόλυτος ρυθμιστής. Διεθνείς συσχετισμοί, υπολογισμοί, προσδιορισμοί «σφαιρών επιρροής» δηλαδή η κατάσταση του ταξικού ανταγωνισμού παγκόσμια... άρα και το ιμπεριαλιστικό ρεπορτόριο των ευρωπαϊκών «μεγάλων - και - μεσαίων δυνάμεων» και των ηπα έπαιξαν σημαντικό ρόλο στις διαδικασίες διάλυσης: νέες εσωτερικές, τοπικές ελίτ σε συνεργασία με αυτές τους «διεθνείς παράγοντες» έδειχναν πως το μοντέλο του κατακερματισμού κρίσιμων γεωγραφικών / κρατικών επικρατειών ήταν όντως σε ημερήσια διάταξη.

Θεωρούμε σίγουρο επίσης ότι το ελληνικό κράτος εκτίμησε (ή ήξερε) ότι η επικράτεια του τουρκικού κράτους προοριζόταν για κάτι παρόμοιο. Προοριζόταν όχι απλά και μόνο εξαιτίας του ελληνικού επεκτατισμού. Δεν υπάρχουν άπειρες αποδείξεις γι' αυτό, υπάρχουν όμως μερικές πολύ ισχυρές. Μια απ' αυτές είναι η (γνωστή) περιφορά των συνεδριάσεων του εξόριστου «κουρδικού κοινοβουλίου» σε διάφορες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες την εποχή που ο πόλεμος στο Κουρδιστάν είχε αρχίσει να γονατίζει το τουρκικό κράτος. Άλλη απόδειξη, η επαναφορά στα διπλωματικά μενού του «αρμενικού ζητήματος».

Αυτά (και άλλα που δεν ξέρουμε) θα πρέπει να είχαν πείσει τους ιδύνοντες του ελληνικού κράτους πως αυτά

που έχασε «προς ανατολάς» το '22 μπορούσε να τα πάρει, και ίσως πολλαπλάσια. Πολλαπλάσια, προφανώς, χάρη στην γερή πολιτικοοικονομική του συνάρθρωση με άλλες ευρωπαϊκές «μεγάλες δυνάμεις» εντός της ε.ο.κ. - και στη συνέχεια ε.ε. Το σημαντικότερο: οι εσωτερικοί κοινωνικοί / ιδεολογικοί συσχετισμοί, η μεγάλη ιδεολογία - και - χαρά της κατανάλωσης, όχι μόνο δεν εμποδίζαν τα μεγάλα σχέδια, αλλά αντίθετα τα υποστήριζαν, τα ευνοούσαν.

Σ' αυτήν την μεγάλη όρεξη το «κυπριακό» δεν ήταν για κάτι στη ρύθμιση του οποίου θα έπρεπε να αρκестεί ο ελληνικός ιμπεριαλισμός. Έγινε το «κάπι» μέσω του οποίου θα επιχειρούσε να βαδύνει την εσωτερική κρίση (που διέβλεπε να εξελίσσεται) στην τουρκική επικράτεια. Όταν, για παράδειγμα, εγκαινιάστηκαν οι κοινές ελληνικές / ελληνοκυπριακές στρατιωτικές ασκήσεις στη νότια κύπρο με τον κωδικό «νικηφόρος - τοξότης» ο σκοπός τους ειπώθηκε ανοικτά:

«... Να δημιουργηθεί πίεση στο νότο της Τουρκίας, όπου η τουρκική αεράμυνα έχει χαμηλή αποτελεσματικότητα. Είναι (η άσκηση) σχεδιασμένη για να ζυγίσει τις δυνατότητες δράσης της τουρκικής αεροπορίας και να μεταφέρει την ένταση σ' όλο το μήκος της γραμμής έβρος - κύπρος... (ελευθεροτυπία 13/10/96).

Έξω απ' τα δόντια.

Σ' αυτήν την πολλαπλή τακτική η ένταση της κύπρου στην ε.ε. ήταν ένα απ' τα δυνατά χαρτιά - όχι το μοναδικό, και όχι το πιο εύκολο. Μπορούσε μεν το ελληνικό κράτος να ανεμίζει πάντα τα βέτο του - θα έπρεπε όμως να μην τον εμποδίζει αυτή η «δύναμη» να διαβλέπει τις αλλαγές στους πραγματικούς συσχετισμούς. Τόσο μέσα στην ε.ε. όσο και έξω απ' αυτήν.

Και πράγματι η αλαζονεία δεν «στράβωσε» τους έλληνες. Η εμπειρία του '22 τους είχε γίνει μάθημα.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ: ΛΥΚΟ....

ΤΑΚΤΙΚΗ:ΦΙΛΙΑ

Η οικονομική κατάρρευση των ασιατικών «τίγρεων» το φθινόπωρο του 1997, και η νομισματική / χρηματιστηριακή δίνη που ακολούθησε σε όλον τον καπιταλιστικό κόσμο το 1998 σαν παροξυσμός της παγκόσμιας κρίσης, άλλαξε ριζικά διάφορα δεδομένα χειρισμών, σχεδίων, μεθοδεύσεων. Αν και δεν θα το αποδείξουμε εδώ εκτιμάμε ότι σε συνέπεια αυτού παγκόσμιου οικονομικού κραχ, οι έννοιες και οι πραγματικότητες των «ζωνών επιρροής» άλλαξαν. Ένα μέρος αυτής της αλλαγής θα πρέπει να αφορούσε την

αξία του κατακερματισμού μερικών γεωγραφικών / κρατικών οντοτήτων που μέχρι τότε ήταν στη λίστα αναμονής, όμως μετά το 1997 / 1998 έπρεπε να ξαναξιολογηθούν. Με άλλα λόγια το θέμα που μπήκε σε επανεκτίμηση στα επιτελεία των «μεγάλων δυνάμεων» ήταν - λέμε - η αξία μερικών περιφερειακών «καλών» συμμάχων. Η τουρκική επικράτεια θα πρέπει να ήταν μια απο εκείνες που την «γλύτωσαν».

Υπάρχει μία, αλλά ισχυρή ένδειξη επ' αυτού: η τύχη του κουρδικού ένοπλου απελευθερωτικού αγώνα - ενός αγώνα κρίσιμου για τα σχέδια του ελληνικού ιμπεριαλισμού. Ο αγώνας αυτός συνεχιζόταν έντονος μέχρι τα τέλη του 1997 - αρχές του 1998, όχι μόνο με την ανοικτή και πολύτιμη υποστήριξη του ελληνικού και του συριακού κράτους, αλλά και με την «διακριτική ανοχή» (τουλάχιστον) τόσο των ηπα, όσο και της ε.ε. αλλά και της ρωσίας. Προφανώς γιατί - όπως στην περίπτωση της Γιουγκοσλαβίας - όλοι είχαν κατα νού να «φάνε» κομμάτια απο την όλο και πιο πιθανή διάλυση του τουρκικού κράτους.

Αλλά «ξαφνικά», προς τα τέλη του 1998, τα πάντα άλλαξαν! Το συριακό κράτος «έδιωξε» τον Οτσαλάν απο τα βόρεια εδάφη του, συριακά συνοριακά εδάφη στα οποία αυτός και οι υποδομές του PKK είχαν ασφαλές καταφύγιο για πάνω απο μια δεκαετία. Ο πρώην ελευθερωτής των λαών της ανατολίας μετατράπηκε σχεδόν απο τη μια μέρα στην άλλη σε περιπλανώμενο ζητιάνο ατομικής σωτηρίας: πήγε στην Μόσχα, του την αρνήθηκαν· πήγε στη Ρώμη, του την αρνήθηκαν· δοκίμασε τους «έλληνες φίλους»... κι απ' τα δικά τους χέρια κατέληξε στις τουρκικές φυλακές... Σε μια λιγάκι απότομη (για το ευρύ κοινό...) αλλαγή τακτικής του το ελληνικό κράτος, χωρίς ζύμωση και προειδοποίηση (των πολιτών του) πέρασε απο την στρατιωτική περικύκλωση και τον τσαμποκά στην «ελληνοτουρκική φιλία»...

Βέβαια τα πράγματα (με τον Οτσαλάν) δεν έγιναν έτσι όπως ακριβώς είδαν τα φώτα της δημοσιότητας. Δεν έχει όμως σημασία για το θέμα που συζητάμε εδώ: αν το ελληνικό κράτος αποφάσισε πως δεν συνδέει άλλο τις μεθοδεύσεις του με την δράση του PKK, αυτό δεν οφείλεται στο οτι το η εν λόγω κουρδική οργάνωση φάνηκε λίγη στο να ανταποκριθεί στις ελληνικές φιλοδοξίες. Αλλά στο οτι η προοπτική διάλυσης του τουρκικού κράτους είχε πάψει πια να είναι πρώτη επιλογή στον διεθνή διακρατικό, ενδοκαπιταλιστικό ανταγωνισμό. Άρεσε δεν άρεσε στους έλληνες, θα έπρεπε να προσαρμοστούν στο νέο εφικτό.

Στην «επίθεση φιλίας» που ακολούθησε δημόσια το 1999 (οι σεισμοί στην βόρεια τουρκία χρησιμοποιήθηκαν κατάλληλα ιδεολογικά) η ένταξη της κύπρου στην ε.ε. δεν αποσύρθηκε. Τροποποιήθηκαν όμως τα περίξ της, οι «πα-

ράπλευροι» χειρισμοί. «Ξαφνικά», εκεί που το ελληνικό κράτος εμπόδιζε ακόμα και την ροή του πιο μικρού ποσού απ' την ε.ε. προς την τουρκία, μεταβλήθηκε στον πιο θερμό κήρυκα των ευρωπαϊκών προοπτικών της. Εκεί που κάποτε ο έλληνας υπουργός εξωτερικών Πάγκαλος έλεγε οτι «δεν μιλάω με δολοφόνους και βασανιστές» ο καινούργιος υπεξ Παπαντρέου έφτασε να ορκίζεται οτι δεν έχει δει πιο ευρωπαϊκό μέρος στον κόσμο απο την τουρκία - μετά τις κάποιες αναπόφευκτες προσαρμογές της φυσικά...

Μια τέτοια αλλαγή τακτικής άφησε την ξεκάθαρα επιθετική επιλογή της κυπριακής ένταξης στην ε.ε. κάπως στον «αέρα». Το τουρκικό κράτος, για παράδειγμα, συνέχισε να απειλεί οτι θα προσαρτίσει την βόρεια κύπρο σε περίπτωση ένταξης της νότιας - αλλά οι ελληνικές ανταπειλές για βομβαρδισμό της Σμύρνης εξαφανίστηκαν... Και το «ενιαίο αμυντικό δόγμα», αν και δεν καταργήθηκε επίσημα, έχασε τόσο την λάμψη του όσο και τις εμμονές του.

Εξαφανίστηκαν, εννοείται, όλες οι υπόλοιπες αιχμές: τα 12 μιλια, η στρατιωτική διπλωματία «περικύκλωσης» της τουρκίας, το δραματικό ενδιαφέρον για τους Αλεβίτες, τους Κούρδους και τους Αρμένιους... Ακόμα και η στάση απέναντι στους τούρκους πολιτικούς πρόσφυγες στην Ελλάδα τροποποιήθηκε (σε βάρος τους...)

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ANAN

Αλλά η κύπρος - κύπρος. Και το πρόβλημα - πρόβλημα. Μόνο που τώρα πια κάτω απο άλλους συσχετισμούς. Εντελώς διαφορετικούς απ' οτι στα 1990 ή στα 1995.

Έχουμε υποστηρίξει αλλού πως το ελληνικό κράτος, το αργότερο απ' το χρονικό σημείο 1998, επέλεξε πως τα στρατηγικά του συμφέροντα βρίσκονται δίπλα στους αγγλοσάξονες. Δεν είναι εδώ το μέρος για να δώσουμε το πλήθος των ενδεικτικών (αν όχι αποδεικτικών) στοιχείων. Σημασία έχει να δούμε το πώς η κυπριακή ένταξη στην ε.ε. κινήθηκε μέσα στις δραματικές αλλαγές που προοιωνίζονταν ήδη απο το 1999 - και επιταχύνθηκαν απ' το 2001.

Απο την άποψη των «διεθνών παγκόσμιων σχέσεων» το όνομα ε.ε. (και άρα η συμμετοχή στο κλαμπ) φαίνεται να εξακολουθεί να έχει ένα βάρος, βασικά σαν «κέλυφος» πιο οριστικών και σταθερών συμμαχιών.

Απο την άλλη μεριά δεν πρέπει να υπάρχει ούτε ένας (σοβαρός «ειδικός» των αφεντικών) που να εκτιμά οτι η ε.ε. έχει ή πρόκειται να έχει, με 15 ή με 25 μέλη, το πολιτικό βάρος που αντιστοιχεί σε μια πολιτικοστρατιωτική συμμαχία τώσων και τέτοιων κρατών. Ο κύριος δεσμικός εκφραστής της «ενιαίας» ε.ε., η περιβόητη «ευρωπαϊκή επιτροπή»

(ένα πρόπλασμα ευρωπαϊκού υπουργικού συμβουλίου) έχει ξεπέσει προ πολλού σε ένα άχρωμο γραφειοκρατικό εργαλείο - το ίδιο και το ευρωκοινοβούλιο. Αντίθετα, εδώ και λίγα χρόνια, το «κύρος» και οι «αρμοδιότητες» εθνικών ηγετών και εθνικών κυβερνήσεων της ευρώπης έχει αναβαθμιστεί - δυσανάλογα πολύ σε σχέση με την πάλι ποτέ προοπτική της υποβόθμισης έως κατάργησης των εθνικών κρατών στην ευρώπη.

Υπ' αυτές τις συνθήκες η τωρινή ε.ε. των 25 πρέπει να θεωρηθεί ένα μεταβατικό στάδιο της παγκόσμιας καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης - κάτι που στην αρχή της δεκαετίας του '90 ήταν λιγότερο συγκεκριμένο. Υπάρχουν ευρωπαϊκά κράτη για τα οποία η ένταξη σ' αυτήν την «μετάβαση» είναι συστατικό στοιχείο της υπόστασής τους π.χ. η πολωνία.

Αλλά δεν είναι καθόλου τέτοια η περίπτωση της κύπρου. Η γεωγραφική θέση του νησιού και η διεθνής «αξία χρήσης» του το τοποθετούν στη ζώνη του πυρός και όχι σε οποιοδήποτε στρατηγείο οποιασδήποτε αναμέτρησης του μέλλοντος. Ακόμα και σαν «ευρωπαϊκό έδαφος» η κύπρος δεν παύει να είναι συνοριακό φυλάκιο. Μ' αυτήν την έννοια θα ταίριαζε (στα αφεντικά της) πολύ καλύτερα να είναι η κύπρος μια «θαλάσσια ελβετία» της μέσης ανατολής παρά τμήμα οποιοσδήποτε μπλοκ.

Ποιά είναι λοιπόν, ή θα είναι στο μέλλον τα πλεονεκτήματα που θα προσφέρει μια χαλαρή, ασταθής, ή ακόμα και υπο διάλυση «οικονομική ένωση» στον ελληνικό ιμπεριαλισμό επι της κύπρου; Ποιά είναι *σήμερα* (και ποιά θα είναι *αύριο*) τα «λίγο πολύ αυτονόητα πλεονεκτήματα» της κυπριακής ένταξης που έγραφε ο Πάγκαλος το 1988;

Έχουμε την εκτίμηση ότι το μέλλον της κύπρου, σαν «πρόβλημα» και σαν μέρος - που - κατοικείται - απο - ανθρώπους, κυρίως όμως σαν σχέσεις ανάμεσα σε δύο επιθετικούς κρατικούς σχηματισμούς, τον ελληνικό και τον τουρκικό, δεν περνάει πια ούτε από τις Βρυξέλλες, ούτε από το Βερολίνο ή το Παρίσι. Περνάει μέσω Αθηνών και Άγκυρας απ' το Λονδίνο και την Ουάσιγκτον, όπως πάντα: με την έννοια ότι τόσο το τουρκικό όσο και το ελληνικό κράτος έχουν ξανά (μετά από 10 δύσκολα χρόνια αναζητήσεων...) τους ίδιους συμμάχους.

Το «σχέδιο Ανάν» - όποιος/α το έχει διαβάσει ξέρει - είναι μια άσκηση επι χάρτου. Περιείχε κωδικοποιημένα σαν «λύσεις» όλα τα «διαπραγματευτικά αδιέξοδα» των προηγούμενων παρόμοιων σχεδίων.... Αν ήταν ένα σχέδιο στη σειρά, θα ήταν μια ακόμα οηδέικη εργαλαβία που τελειώσε άδοξα. Η διαφορά, τώρα, δεν προέρχεται απ' αυτό καθ' αυτό το σχέδιο, αλλά απ' το γεγονός ότι συνδυάστηκε (και συνδέεται ακόμα) με την ένταξη της κύπρου στην ε.ε.

Χώρια απ' όλα τα υπόλοιπα, η δημιουργία ενός κράτους εντός ε.ε. στη βάση ενός σχεδίου α λα Ανάν θα μπορούσε να σημαίνει δύο πράγματα: είτε ότι η ε.ε. αποφάσισε να συμπεριλάβει σαν ισότιμο μέλος της κάθε παρέα που εκλέγει έναν πρόεδρο και προσλαμβάνει και έναν διευθύνοντα σύμβουλο part time.... είτε ότι κάποιοι κοροϊδεύουν ανοικτά αυτό που λέγεται «ε.ε.». Γιατί απλά δεν υπάρχει άλλο ιστορικό προηγούμενο που ένα κράτος ανίκανο να κυβερνηθεί με τυπική αυτάρκεια (τέτοιες είναι οι προβλέψεις του σχεδίου Ανάν) θα πρέπει να χειρίζεται σοβαρά διεθνή θέματα με μερικά ακόμα κράτη, που συν τοις άλλοις δεν είναι και τίποτα τυχαία...

Βέβαια το «σχέδιο Ανάν» συμπυκνώνει οδηγώντας την στα θεσμικά άκρα της την ιστορική εμπειρία 40 χρόνων «προβλήματος». Είναι, απ' αυτήν την άποψη, μια «λύση» συνεπής με τις ιδέες εκείνων που αφού πρώτα «έλυσαν» την κοινωνική συνέχεια της κύπρου επιμένουν συνέχεια ότι υπάρχει «πρόβλημα» ονομάζοντας έτσι το «κάτι παραπάνω» των φιλοδοξιών τους. Είναι ένα σχέδιο εθνικιστικό, πέρα για πέρα, και μ' αυτήν την έννοια είναι ένας θρίαμβος τόσο του ελληνικού όσο και του τουρκικού επεκτατισμού. Και επειδή είναι ακριβώς τέτοιο δεν υπάρχει κανένας λόγος για κανέναν από τους δύο εθνικισμούς να το «δεχτεί».

Το θέμα είναι ωστόσο τι σημασία έχουν τα «ναι» και τα «όχι», δηλαδή τα συμφέροντα επι της κύπρου των δύο (ελληνικού και τουρκικού) ιμπεριαλισμών σε «ευρωπαϊκό φόντο». Αυτό, την δεδομένη στιγμή, δεν μπορούμε να το απαντήσουμε ξεκάθαρα.

Είχαμε κάνει την κοντοπρόθεση πρόβλεψη (που αποδείχθηκε λάθος) ότι η «ένταξη της κύπρου» θα εγκρινόταν μεν, αλλά με τις τζιφρες των δύο πλευρών πάνω στο σχέδιο Ανάν. Πρώτα την τουρκοκυπριακή, και ύστερα (αναγκαστικά) την ελληνοκυπριακή. Κάτι τέτοιο δεν έγινε, και δεν έχουμε ακόμα μια πλήρη εξήγηση.

Σε προηγούμενες φάσεις της ελληνοτουρκικής αντιπαράθεσης, όταν όλη η γραμμή έβρος - κύπρος ήταν απλωμένη στα τραπέζια των στρατηγών κι απ' τις δύο μεριές του αιγαίου (στα μέσα της δεκαετίας του '90), η κατάσταση στην μέση ανατολή ήταν διαφορετική. Και έμοιαζε πως η συγκεκριμένη γραμμή ήταν το όριο μεταξύ διαφορετικών «ζωνών επιρροής». Σήμερα κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει: η αγγλοσαξονική υπεροχή στη μέση ανατολή έχει επεκταθεί και στα βαλκάνια. Συνεπώς, αν το ελληνικό και το τουρκικό κράτος βρίσκονται πια απ' την «ίδια μεριά των διεθνών συνόρων», οι επιθεκτικότερες τους πρέπει να εκτοναθούν όχι μεταξύ τους αλλά προς άλλες κατευθύνσεις.

Αυτό, έχουμε την γνώμη, δημιουργεί ερωτηματικά ως προς την τωρινή μορφή «διεθνοποίησης» του «κυπριακού

προβλήματος». Με βάση τα επιφανειακά δεδομένα η «πράσινη γραμμή» μοιάζει να χωρίζει την «ευρώπη» από την μέση ανατολή - αλλά δεν είναι εκεί πλέον το όριο (ούτε ήταν ποτέ, απλά ο ελληνικός ιμπεριαλισμός εμφανιζόταν να θέλει κάτι τέτοιο). Συνεπώς η κυπριακή εκκρεμότητα, είτε σαν «αιώνιες διαπραγματεύσεις» είτε σαν «λύση Ανάν» δεν μπορεί να ερμηνευτεί σα σύγκρουση δύο μπλοκ παγκόσμιας εμβέλειας. Μπορεί όμως να ερμηνευτεί, απ' τη στιγμή που κατ' αρχήν η κύπρος «εντάχθηκε στην ε.ε.» σαν κάτι άλλο; Ναι: σαν εισαγωγή στο ασαφές και ρευστό πολιτικό περιβάλλον της ε.ε. ενός ακόμα «προβλήματος»... ενός «προβλήματος», μάλιστα, που είναι μεσανατολικό στις προεκτάσεις του. Ένα ακόμα δηλητηριασμένο μήλο.

Ενισχυτικό μιας τέτοιας πιθανότητας έρχεται το γεγονός (που δεν το γνωρίζαμε όταν διατυπώσαμε την πρόβλεψη για κοινή, «αναγκαστική» υπογραφή του «σχεδίου Ανάν» πριν την απόφαση της Κοπεγχάγης) ότι οι Έλληνες και οι ελληνοκύπριοι όχι μόνο ήξεραν το περιεχόμενο του εν λόγω σχεδίου το αργότερο απ' τον οκτώβριο, αλλά επέμειναν στο να κατατεθεί πριν την ευρωπαϊκή διάσκεψη της Κοπεγχάγης. Η σχετική αποκάλυψη προκάλεσε ένα πρώτου βαθμού σκάνδαλο στην κύπρο, όταν «διέρευσε» ένα εσωτερικό έγγραφο του ΟΗΕ που επιβεβαίωνε πως οι ελληνοκύπριοι διαπραγματευτές (ο γενικός εισαγγελέας της (νότιας) κύπρου και ο υπουργός παρά τω προέδρω) είχαν πλήρη γνώση και συμμετοχή στις μεθοδεύσεις που στη συνέχεια, το νοέμβριο, παρουσιάστηκαν περίπου σαν «έκπληξη». Τι σημαίνουν όλα αυτά; **Εικάζουμε την πιθανότητα να υπάρξει ήδη μια κάποια ελληνοτουρκική συμφωνία για το «κυπριακό» πρόβλημα. Για την και τυπική μορρασιά....** Τα γεγονότα θα δείξουν.

Εν τω μεταξύ: δίνει η καταρχήν έγκριση της κυπριακής ένταξης στην ε.ε. τον περιθώριο στους ελληνοκύπριους (οι οποίοι φαίνονται να πέτυχαν έναν στόχο τους...) να «διαπραγματεύονται» επ' αόριστον και απο θέση ισχύος την «λύση» και το «σχέδιο Ανάν»; Νομίζουμε πως όχι: η τελική πράξη της κυπριακής ένταξης θα έχει παιχθεί όταν τα 14 (πλήν του ελληνικού) κοινοβούλια θα την έχουν εγκρίνει. Είναι ένα μακρύ χρονικό διάστημα, ενόμιση χρόνου - και ποιός ξέρει σε ποιά σημείο θα βρίσκονται ποιές ενδοευρωπαϊκές αντιπαλοότητες τότε;

Υπάρχει ύστερα ένα πολύ ουσιαστικότερο θέμα: μιας και η «επανεύωση» της κύπρου δεν προβλέπεται απο κανένα σχέδιο (και δεν την θέλει εδώ και τριάντα σχεδόν χρόνια καμμία απο τις δύο εθνικές «μητρικές» ελίτ) τί νόημα μπορεί να έχει η παράταση της κυπριακής αβεβαιότητας, με ή χωρίς «λύση»; Μήπως η «ένταξη στην ε.ε.» είναι επιπλέον το αντίδωρο - για - κοινωνική - ιδεολογική (εσωτερική) χρήση ώστε να ανακοινωθεί στο όχι μακρινό μέλλον, με τον ά ή β τρόπο, η οριστική και επίσημη διαίρεση του

νησιού, μέσω της αμοιβαίας αναγνώρισης δυο (ξεχωριστών) κρατών;

Η σκέψη δεν είναι ουτοπική. Έχει αρχίσει να «ωριμάζει» τόσο μεταξύ των ελληνοκυπρίων, όσο (και δεν είναι παράδοξο) μεταξύ των «ρεαλιστών» αλλά και των «πατριωτών» αφεντικών του ελληνικού κράτους. Έρχεται και επανέρχεται σαν ερώτηση σε διάφορες συνεντεύξεις και δηλώσεις που έχουν γίνει τις τελευταίες εβδομάδες. Στο στυλ «απο το σχέδιο Ανάν καλύτερη η διχοτόμηση». Ήδη, στην νότια κύπρο, κυκλοφορεί και σα σύνθημα: *η λύση είναι ο τοίχος*.

Να μερικά ενδεικτικά αποσπάσματα απο άρθρο που δημοσιεύτηκε πρόσφατα (16/12/02, Φιλελεύθερος) με συγγραφέα κάποιον Έλληνα «επώνυμο» δημοσιογράφο (....). Τον Αλέξη Παπαχελά:

Τίτλος: Απο τους «προδότες» του χτες στους «ορθολογιστές» του σήμερα

Περιεχόμενο: Τα ταμπού απαιτούν πολλές φορές δεκαετίες για να σπάσουν, και όταν σπάνε δεν πρόκειται για απλή υπόθεση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η υπόθεση του Κυπριακού και η νέα μόδα που επικρατεί στα ελληνικά και ελληνοκυπριακά σαλόνια: η σοβαρή συζήτηση για το «πόσο καλύτερη θα ήταν η λύση της διχοτόμησης σε σύγκριση με το σχέδιο Ανάν».... Το θετικό είναι ότι άρχισε επιτέλους ένας σοβαρός διάλογος για το τι πραγματικά θέλουν η Αθήνα και η Λευκωσία, μακριά από τις ιδεοληψίες και τα κλισέ του παρελθόντος. Όποιος παρακολουθεί το Κυπριακό εδώ και χρόνια γνωρίζει ότι όποιος τόλμησε να πάει κόντρα στο δόγμα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής μετά το 1974, στην καλύτερη περίπτωση θεωρήθηκε γραφικός και στη χειρότερη «προδότης». Μερικά από τα καλύτερα μυαλά της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής είχαν προτείνει τη διχοτόμηση με εδαφικά ανταλλάγματα....

.....Το παράδοξο είναι ότι οι «ιέρακες» της Κύπρου, εκείνοι που ήταν εναντίον της «Διπλής Ένωσης», του σχεδίου Άτσεσον κλπ. σήμερα ψιθυρίζουν: «Βρε παιδιά μου, δεν θα μπορούσαμε να τα βρούμε μυστικά με τους Τούρκους, να μας επιστρέψουν την Αμμόχωστο και να τελειώσουμε;» Στην πολιτική όμως, και δη στην εξωτερική πολιτική, το timing είναι το παν.... Η λύση της συμφωνημένης διχοτόμησης είχε νόημα το 1964, το 1967, το 1974 και σε πολλές άλλες ιστορικές στιγμές. Θα είχε νόημα σήμερα αν η Τουρκία τη δεχόταν, επιστρέφοντας «στο χέρι» όμως εδάφη.

Αλλιώς η μόνη λογική λύση είναι να περάσουμε τη δοκιμασία του σχεδίου Ανάν και, εφόσον δεν δουλέψει, να πάμε σε ένα πραγματικό «βελούδινο διαζύγιο», που θα αφήσει όμως στην ελληνοκυπριακή πλευρά στην αποζημίωση κάποιων εδαφών....

Κυνισμός; Νομίζουμε πως απ' το 1974, κάπως έτσι ήταν το ζητούμενο....

Αν και δεν είμαστε σε θέση προβλέψουμε με ακρίβεια τα όσα συμβούν γύρω και σχετικά με το κυπριακό τους επόμενους μήνες, νομίζουμε πως υπάρχουν ορισμένες «σταθερές» του ζητήματος, που θα ορίσουν και τις εξελίξεις:

- Τόσο ο επεκτατισμός του ελληνικού κράτους όσο και του τουρκικού δεν πρόκειται να παραιτηθούν απ' όσα κέρδισαν στην Κύπρο με τα όπλα το 1974.

- Το «κυπριακό πρόβλημα» έχει γίνει κατ' αρχήν και πρόβλημα της ε.ε. Η ένταξη της Κύπρου, άσχετα με τις προοπτικές με τις οποίες ξεκίνησε, είναι ένας «δούρειος ίππος» σε μια υπόθεση (την ε.ε.) που βρίσκεται έτσι κι αλλιώς σε κρίσιμη καμπή.

- Χάρη στη γεωγραφική της θέση, η Κύπρος ανήκει στην περιοχή σύγκρουσης / διαχείρισης της κρίσης που λέγεται

«μέση ανατολή». Μ' αυτήν την έννοια οι τοπικές ελίτ και οι εθνικοί τους πατρώνες δεν μπορούν παρά να «πουλάνε» την χρήση του κυπριακού οικοπέδου σ' εκείνους που έχουν το πάνω χέρι στην ευρύτερη περιοχή. Απ' αυτούς εισπράττουν την «γεωπολιτική πρόσοδο» του νησιού.

- Αν ρίξει κάποιος μια ματιά στην μέση ανατολή και δει με ψυχρό μάτι τί γίνεται ήδη εκεί, και τί έχει αναγγελθεί, τότε το κυπριακό οικόπεδο έχει αποκτήσει όντως τόσο μεγάλη διεθνή αξία, ώστε...

- Με βάση τους σημερινούς συσχετισμούς ο ελληνικός ιμπεριαλισμός δεν μπορεί να ελπίζει σε τίποτα περισσότερο απ' όσα έχει ήδη στην άκρη αυτή της Μεσογείου. Στο βαθμό που του δοθεί η ευκαιρία πρακτικής επέκτασης (και όχι απλά λεονταρισμών) αυτή θα πρέπει να αναμένεται προς τον βορρά...

Ε Σ Ε Ι Σ Π Ο Ι Ο Ι Ε Ι Σ Τ Ε ;

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΕΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Οί στρατιωτικοί είναι τίμιοι, τόμπροι καί άναλαμβάνουν τές εύθύνες των. Σετς όμως όχι. Ζητάτε νά ρίξετε τές εύθύνες στον Διγενή.

ΚΑΙ ΣΕΙΣ ΠΟΙΟΙ ΕΙΣΤΕ;

‘Ο ΔΙΓΕΝΗΣ έπρόσθεσε σελίδες οδξης στην ‘Ελληνικήν Ιστορί Σετς τές άφαιρέσετε.

‘Ο ΔΙΓΕΝΗΣ καί μιá χούφτα Κυπρίων Έγραφαν νέες σελίδες μεγαλείου διά τήν ‘Ελλάδα.

ΕΣΕΙΣ τές έμαυρίσετε.

‘Ο ΔΙΓΕΝΗΣ καί μιá χούφτα Κυπρίων έξευτέλιγεν ολόκληρην Αύτοκρατορίαν, έκουρέλιασεν μιάν ‘Ιντέλιτξες Σερβίς.

ΣΕΙΣ έξευτέλισετε τό Έθνος καί ολόκληρον τό Γένος.

‘Ο ΔΙΓΕΝΗΣ έπολέμησε καλληναρίσια καί άνδρεία.

ΣΕΙΣ έδειλάσετε καί περιβοθήησθε άμαχητί.

‘Ο ΔΙΓΕΝΗΣ έξύψωσε τό όνομα του ‘Ελληνα στρατιωτικού.

ΕΣΕΙΣ τό κάμετε σκουπίδι.

‘Ο ΔΙΓΕΝΗΣ άκουσε τήν φωνήν του Μαραθώνος, καί τής Σαλαμίνος καί του 21 καί τής Πίνδου.

ΣΕΙΣ άκούετε τήν φωνήν του ‘Εφιάλτη, του Νενέκου, του ‘Ιούδα, των προσκυνημένων καί του ίδιοτελοϋς σας συμφέροντος.

‘Ο ΔΙΓΕΝΗΣ Έσωσε τήν ‘Ελλάδα τό 1944.

ΕΣΕΙΣ τήν έντροπιάσετε.

‘Ο ΔΙΓΕΝΗΣ ΕΙΝΑΙ ΓΙΓΑΣ - ΕΣΕΙΣ ΕΙΣΤΕ ΝΑΝΟΙ.

‘Η Τουρκία έξήτησε καί άφέθη έλευθερος ό Ντεκτάς.

‘Η Τουρκία ζητά καί τής παραδίδετε τό ΔΙΓΕΝΗ.

Α Ι Ε Χ Θ Σ.

‘Αγωνιστάί τής Ε.Ο.Κ.Α.

Διαμαρτυρία υπέρ του
«Διγενή» (δηλαδή του Γρίβα)
μετά την «ανάκλησή» του απ’
την χούντα στην Αθήνα...

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Το πρώτο απο τα κείμενα που ακολουθούν είναι όσα είπε ο Αντρέας Π., αναρχικός απο τη Λεμεσό, στην τριήμερη συνάντηση ομάδων και ατόμων απ' τον αναρχικό και αντιεξουσιαστικό χώρο με θέμα τον εθνικισμό και τον ρατσισμό που διοργάνωσε στις 17, 18 και 19 Ιούνη του 1994 ο ρ/σ Ουτοπία στη Θεσσαλονίκη. Την τρίτη ημέρα εκείνης της συνάντησης εκτός απο τον Αντρέα Π. (που ήταν τότε μέλος της ομάδας έκδοσης του περιοδικού «τραίνο στην ερώνησο») συμμετείχαν σαν καλεσμένοι και οι Αχμέτ (από τον αντιπολεμικό σύνδεσμο του Ismir) ο Αϊγκούτ (απο το αναρχικό περιοδικό «κλέφτες της φωτιάς» της Istanbul) και ο Μουράτ (απο το περιοδικό Α/πολίτικα της Ankara).

Δεν χρειάζεται να πούμε οτι η επαναδημοσίευση αυτού όπως και του επόμενου κειμένου δεν έχει να κάνει με την συμφωνία μας με τις θέσεις τους, αλλά με το αυτοτελές ενδιαφέρον που κρίνουμε πως έχουν.

Το κείμενο απ' την συνάντηση της Θεσσαλονίκης πρωτοδημοσιεύτηκε στο περιοδικό «σαμποτάζ» τον οκτώβρη του 1994.

Το δεύτερο κείμενο είναι απόσπασμα απο μια άποψη που γράφτηκε στις 13 - 14/11/1974, συμπληρώθηκε αργότερα και κυκλοφόρησε στην Αθήνα τον φλεβάρη του 1977 με τίτλο «η ανάπτυξη του κεφάλαιου στη Ελλάδα», απ' την σειρά τετραδίων «Πεζοδρόμιο - Cahiers d'études antiautoritaires» νο 7. Ο ανώνυμος συγγραφέας της υποστηρίζει οτι η στρατιωτική επέμβαση στην Κύπρο το 1974 ήταν συνέπεια της διαδικασίας εκσυγχρονισμού / επέκτασης του κεφάλαιου στην Ελλάδα.

Το τρίτο «μικρό χρονικό» είναι αναδημοσίευση απο το σαταμένο νο 3, που κυκλοφόρησε τον Σεπτέμβρη του 1990 υπό την μορφή ακ. ασέλιδης προκήρυξης σε μερικές εκατοντάδες αντίτυπα στην Αθήνα. Σχεδόν όλα τα στοιχεία του χρονικού αυτού είχαν παρθεί απο την έκδοση «Το Κυπριακό και τα διεθνιστικά καθήκοντα των ελληνοκύπριων επαναστατών» που πρωτοεκδόθηκε στη Λευκωσία τον φλεβάρη του 1988, απο την ομάδα «εργατική δημοκρατία».

Ξέρουμε οτι απο το 1974 μέχρι σήμερα έχουν γίνει ακόμα μερικές (μετρημένες στα δάκτυλα) εκδόσεις ριζοσπαστικής κριτικής στο «κυπριακό πρόβλημα», τις οποίες δεν στάθηκε δυνατό να βρούμε. Μιλώντας γενικά πάντως, και απ' τη μεριά του ευρύτερου αντιεξουσιαστικού ρεύματος, όλα αυτά είναι «εξαιρέσεις» που επιβεβαιώνουν τον κανόνα στον οποίο αναφερθήκαμε στην αρχή.

Με την ευκαιρία να προσθέσουμε οτι κάποια απ' τα στοιχεία (αναφορικά με τα διαδραματισθέντα ή/και λεχθέντα το 1996) της προσέγγισης των προηγούμενων σελίδων τα πήραμε απο το περιοδικό δρόμου «φύλλο λιποταξίας» νο 3, που κυκλοφόρησε και μοιράστηκε σε αρκετές εκατοντάδες αντίτυπα στην Αθήνα τον Μάρτη του 1997 απο την ομάδα «άρνηση εκτέλεσης καθήκοντος».

Εγώ θα επικεντρώσω την εισήγησή μου στην κυπριακή εμπειρία. Καταρχήν δεν μιλώ ούτε σαν έλληνας-κύπριος, ούτε σαν τούρκος-κύπριος. Μιλώ σαν κύπριος. Δεν εννοώ πως υπάρχει κυπριακό έθνος, δεν με ενδιαφέρει κάτι τέτοιο. Με ενδιαφέρει η γεωγραφική και η ιστορική μου εμπειρία.

Η κύπρος είναι ένα ακριβό οικόπεδο μέσα στο παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα. Τυχαίνει να βρίσκεται βόρεια της διώρυγας του Σουέζ, τυχαίνει να βρίσκεται δίπλα στην Ιερουσαλήμ που είναι ένας σημαντικός σημειολογικός χώρος, είναι και εμπορικά χρήσιμη σήμερα... κατά συνέπεια έχουμε έξι στρατούς (εγγλέζικο, ελληνικό, τουρκικό, ελληνοκυπριακό, τουρκοκυπριακό και ΟΗΕ) έχουμε βάσεις, έχουμε ένα κράτος κανονικό και ένα ημικράτος (το τουρκοκυπριακό), οι βάσεις είναι επίσης δύο ημικράτη...

Με όλα αυτά οι ιθαγενείς, 800.000 όλοι όλοι, διαβισύμε μια κοινωνία που πάνω της πλανιέται διαρκώς η απειλή του πολέμου. Αυτό όμως που πλανιέται πιο έντονα πάνω από την κύπρο, τουλάχιστον όσο ζω εγώ, είναι το «εθνικό πρόβλημα». Στην κύπρο είναι αδύνατο (ή τουλάχιστον μέχρι πολύ πρόσφατα ήταν αδύνατο) να αρθρώσεις λόγο για οτιδήποτε αν δεν μιλάς ταυτόχρονα για το κυπριακό. Φαντάζομαι πως όσοι από εσάς ζείτε στην βόρεια Ελλάδα θα έχετε μια παρόμοια εμπειρία: κάθε λόγος πρέπει να αρθρώνεται σε σχέση με το μακεδονικό.

Αυτή ήταν και η αφετηρία της ομάδας μας. Η ομάδα διαμορφώθηκε τέλη της δεκαετίας του '70 - αρχές της δεκαετίας του '80. Ήταν οι τελευταίοι από τη γενιά της αντίστασης (ενάντια στο πραξικόπημα, στο φασισμό, κλπ), άνθρωποι επηρεασμένοι σε κάποιο βαθμό από τον Μάη του '68. Η προσπάθειά μας ήταν να αρθρωθεί ένας αμφισβητησιακός λόγος μέσα στην κυπριακή κοινωνία που να μην ασχολείται με το εθνικό, ξεπερνώντας την εθνική ενότητα.

Καθώς πολλοί από εμάς ήταν φοιτητές τότε, ξαναβρεθήκαμε στην κύπρο το '84 - '85, και αρχίσαμε μια προβληματική και μια συζήτηση μέσα στην ομάδα, για το πώς αντιμετωπίζεται το πρόβλημα του «εθνικού». Υπήρχαν δύο οπτικές, που θα τις καταθέσω γιατί αφορούν διλήμματα που λίγο πολύ ξανααντιμετωπίσαμε στη διαδρομή και νομίζω πως απασχολούν γενικότερα τον αντιεξουσιαστικό εναλλακτικό χώρο.

Δίλημμα πρώτο: το «εθνικό» είναι ανοησία, δεν πρέπει να σχοληθούμε μαζί του. Δεύτερη οπτική, που επικράτησε τελικά: το «εθνικό» είναι κάτι που ο κόσμος το βιώνει τόσο έντονα και η εξουσία το προβάλλει τόσο έντονα, άρα προφανώς κάτι υπάρχει στο βάθος του κήπου. Δεν είναι δυνατό μια ιδεολογία να κυριαρχεί τόσο έντονα και να μην έχει κάποια βάση.

Κάναμε τότε μια ιστορική ανάλυση. Η βασική μας θέση ήταν πως το έθνος δεν είναι απλά μια ιδεολογία

της εξουσίας. Δηλαδή το να λέμε πως η αστική τάξη ή το κράτος της έφτιαξαν το έθνος επειδή έτσι τους βόλευε είναι μια απλοϊκή άποψη. Το έθνος είναι μια πολύ συνολικότερη κουλτούρα της εξουσίας, είναι πολιτισμός - τουλάχιστον εμείς έτσι το θέτουμε.

Υπάρχουν πράγματα που είναι εντυπωσιακά με το έθνος. Για παράδειγμα όταν ερχόμουν με το αεροπλάνο στη Θεσσαλονίκη περάσαμε πάνω από το Αιγαίο. Ε, είναι εντυπωσιακό πως οι ψαράδες της Λέσβου π.χ. βλέποντας απέναντί τους την ακτή δεν βλέπουν απλώς ακτή. Βλέπουν τουρκική ακτή. Δηλαδή η γη είναι «χρωματισμένη».

Στην κύπρο έχει γίνει το ίδιο. Υπάρχει ο Πεντάδακτυλος, μια οροσειρά στη βόρεια κύπρο. Ε, οι ελληνοκύπριοι επιμένουν να βλέπουν πως είναι η πιο ηρωϊκή, η πιο όμορφη βουνοπλαγιά του κόσμου - ενώ είναι ένα κατάξερο βουνό. Αλλά η εθνική φαντασίωση έχει χρωματίσει αυτό το κατάξερο βουνό που βλέπουν κάθε μέρα σαν το πιο ανθισμένο, γεμάτο ανεμώνες και δεν ξέρω τι άλλο, βουνό στον κόσμο. Από την άλλη μεριά οι τουρκοκύπριοι, για να σταμπάρουν τη γη, για να βάλουν σφραγίδα επάνω της, έχουν ζωγραφίσει με πέτρες μια τεράστια σημαία.

Νομίζω λοιπόν πως το έθνος ξεκινάει από το υποσυνείδητο των ανθρώπων και καθλώνει το βλέμμα τους. Είναι βέβαια ιδεολογία του κράτους, η κατ' εξοχήν ιδεολογία του κράτους, και είναι επίσης η ιδεολογία που χρησιμοποιεί ο καπιταλισμός: μια «εθνική ενότητα» στην οποία δεν υπάρχουν ταξικές συγκρούσεις είναι ιδανική αγορά για την καπιταλιστική συσσώρευση. Αλλά επιμένω ότι ο εθνικισμός δεν είναι απλά μια ιδεολογία. Είναι ένας πολιτισμός. Κι αν πρόκειται να αντιπαρεθεθούμε στον εθνικισμό, πρέπει να αντιπαρεθεθούμε κάνοντας μια κριτική του πολιτισμού, και όχι απλά μια ταξική θεωρία ή μια πολιτική θεωρία.

Με τούτα τα δεδομένα, σε μια κοινωνία μικρή που εκμοντερνίζεται βέβαια ραγδαία αλλά ζούσε και ζει με όλους αυτούς τους στρατούς και τις απειλές στα πέραξ, αρχίσαμε με βασική αιχμή της πρακτικής μας τον αγώνα για την αναγνώριση της διαφορετικότητας. Ήταν ένας αγώνας για να ανοίξουν τα όρια της κυπριακής κοινωνίας. Έγιναν διάφορες πρωτοβουλίες, βγήκε αργότερα το περιοδικό «τραίνο».

Μέσα απ' αυτές τις εμπειρίες, που είχαν να κάνουν και με τους τουρκοκύπριους που κατοικούσαν ακόμα στη νότια κύπρο, και με την ιστορία της κύπρου, διαπιστώσαμε ένα άλλο πράγμα που δεν το είχαμε πιάσει απ' την αρχή: πως λειτουργεί ο εθνικισμός σαν αποικιοκρατία.

Στην κύπρο δεν είχαμε ουσιαστικά μια αποικιοκρατία, την αγγλική. Είχαμε τρεις αποικιοκρατίες. Μια πολιτική (την αγγλική) και δυο πολιτιστικές - την

ελληνική και την τουρκική. Για παράδειγμα επι αγγλικής κατοχής το πρόγραμμα των σχολείων καθοριζόταν από το υπουργείο παιδείας της Αθήνας, και από το υπουργείο παιδείας της Άγκυρας.

Οι κύπριοι «εθνοποιήθηκαν». Γιατί οι παραδοσιακοί κύπριοι του 19ου αιώνα δεν ανήκαν σε έθνη αλλά σε θρησκευτικές κοινότητες. Ήταν ορθόδοξοι ρωμιοί - όπως λεγόταν - δηλαδή χριστιανοί, ήταν μουσουλμάνοι, και υπήρχε και μια μεγάλη κοινότητα ενδιάμεση, οι λινοβάμβακοι, που ήταν χριστιανομουσουλμάνοι. Αυτή η κοινότητα διασπάστηκε κάθετα και δια της βίας. Οι περισσότεροι έγιναν μουσουλμάνοι και οι υπόλοιποι χριστιανοί.

Αυτή η διαδικασία της «εθνοποίησης» μέσα από την μεταγραφή των θρησκευτικών πεποιθήσεων σε εθνικές ταυτότητες (χριστιανοί = έλληνες, και μουσουλμάνοι = τούρκοι) ευνοούσε την αγγλική αποικιοκρατία. Γιατί αφού η Κύπρος είναι ένα πολύτιμο οικόπεδο μέσα στο παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα, το τελευταίο πράγμα που θα χρειαζόνταν οι αποικιοκράτες ήταν να διεκδικήσουν οι ιθαγενείς το οικόπεδο. Είναι πολύ πιο χρήσιμο να πεισθούν οι ιθαγενείς πως κατά λάθος βρίσκονται σε αυτό το οικόπεδο, ότι είναι έποικοι των Αθηναίων ή της Άγκυρας, ότι είναι κάτι άλλο εν πάσει περιπτώσει, και πως άρα ανήκουν σ' αυτό το κάτι άλλο.

Υπάρχει φυσικά η ιστορία αυτών των ιθαγενών που δείχνει τα αντίθετα. Τον 19ο αιώνα υπάρχουν κοινές αγροτικές εξεγέρσεις - πριν απ' την κάθοδο στο νησί των Άγγλων. Όταν ήρθαν οι Άγγλοι χώρισαν διοικητικά τις θρησκευτικές κοινότητες, κάθετα, σαν εθνικές κοινότητες. Με διαφορετικά σχολεία, διαφορετικές γλώσσες, κλπ. Αυτή η διαδικασία διαχωρισμού συνεχίστηκε, αλλά παρεμβλήθηκαν ήδη από την δεκαετία του '20 κινήματα μοντερνίστικα, όπως το εργατικό κίνημα που εξελίχτηκε αργότερα σε κομμουνιστικό, και ήταν κοινό όλων των κυπρίων.

Στη δεκαετία του '50 ο εθνικισμός ήταν μια σαφέστατη προσπάθεια να σπάσει το εργατικό κίνημα. Η ΕΟΚΑ για παράδειγμα, την οποία λιβανίζουν και οι δικοί μας και οι δικοί σας, εκτός από το να πολεμά τους αγγλίζους είχε σαφέστατο στόχο να πολεμά το εργατικό κίνημα. Η ΕΟΚΑ σκότωσε περισσότερους ελληνοκύπριους παρά Άγγλους. Σκότωσαν πολλούς αριστερούς, ακόμα και με λιθοβολισμούς, μπαίνοντας μέσα στα σπίτια τους, κλπ. Από την άλλη πλευρά η τουρκοκυπριακή εθνικιστική οργάνωση, η ΤΜΤ, εφάρμοσε ένα ακριβώς ίδιο σχέδιο, με τις ίδιες ακριβώς μεθόδους, ίσως και χειρότερες, μιας και η τουρκοκυπριακή εργατική τάξη ήταν πιο μικρή αριθμητικά, άρα πιο αδύναμη. Έτσι, ενώ στην ελληνοκυπριακή πλευρά η εργατική τάξη κατάφερε κάποια στιγμή να αντισταθεί στην τρομοκρατία της ΕΟΚΑ αναγκά-

ζώντας την να σταματήσει, στην τουρκοκυπριακή πλευρά η δράση της ΤΜΤ είχε αποτέλεσμα, καθώς συνεχίστηκε από το '57 μέχρι το '62.

Το '60 παραχωρήθηκε στην Κύπρο μια ανεξαρτησία περιέργη: δηλαδή έκατσαν η αγγλία, η Ελλάδα και η Τουρκία και έφτιαξαν ένα σύνταγμα της «ανεξάρτητης Κύπρου» και το έδωσαν στους κυπραίους λέγοντάς τους «αυτό είναι το σύνταγμά σας, και αν δεν το δεχτείτε θα σας αφήσουμε να σκοτώνεστε»... Οπότε το «δεχτήκαμε». Εν πάσει περιπτώσει αυτό το σύνταγμα του '60 περιείχε ένα μέρος της κυπριακής ιστορικής εμπειρίας. Παραδεχόταν δηλαδή πως οι δύο κοινότητες στην Κύπρο, όπως είχαν διαχωριστεί από την αγγλική αποικιοκρατία, είχαν παράλα αυτά μια έντονη αλληλεπίδραση. Δεν κατοικούσαν σε διαφορετικά μέρη - υπήρχαν παντού κοινά χωριά, και υπήρχε και ένα κοινό εργατικό κίνημα 30, 40 χρόνων. Το σύνταγμα λοιπόν του '60 υποχρέωνε τις δύο ελίτ (ελληνοκυπριακή και τουρκοκυπριακή) να αλληλοεξαρτώνται στην διοίκηση της Κύπρου.

Η ελληνοκυπριακή ελίτ, νοιώθοντας ίσως μια αριθμητική υπεροχή, προσπάθησε το '63 να απαλλαγεί από τις υποχρεώσεις που είχε στην βάση αυτού του συντάγματος, προσπάθησε να αλλάξει το σύνταγμα, και ουσιαστικά εξαπέλυσε μια μαζική επίθεση ενάντια στους τουρκοκύπριους. Έτσι οι τουρκοκύπριοι απ' το '64 μέχρι το '74 ήταν ουσιαστικά σε καθεστώς εγκλωβισμού. Όντας το 18% του πληθυσμού κατοικούσαν μόνο στο 4% του εδάφους.

Αυτό δεν σημαίνει πως η πλειοψηφία του πληθυσμού επικροτούσε αυτήν την κατάσταση. Είναι χαρακτηριστικό πως ακόμα και σήμερα αν μιλήσεις είτε με ελληνοκύπριους είτε με τουρκοκύπριους, τα γεγονότα του '63 - '64 δεν περιγράφονται σαν πόλεμος, συγκρούσεις κλπ. (όπως λέει η επίσημη ιδεολογία) αλλά σαν «φασαρίες»: «κάποιοι ήρθαν και κάναν φασαρίες». Κάποιοι...

Οι τουρκοκύπριοι πάντως αυτά τα χρόνια ήταν σε μια δυσμενή θέση ξεκάθαρα. Επιπλέον η παρουσία της ελληνικής μεραρχίας από τότε στην Κύπρο ήταν εντολή του ΝΑΤΟ, για να αντιμετωπιστεί ενδεχόμενο κομμουνισμού στην Κύπρο. Σημειώστε πως τότε η Κύπρος ήταν η μοναδική χώρα στην ανατολική Μεσόγειο που είχε νόμιμο κομμουνιστικό κόμμα του βεληνεκού του 45%. Έτσι η ελληνική μεραρχία βιβόθηκε από τον απλό κόσμο (και τους ελληνοκύπριους και τους τουρκοκύπριους) σε νεοσποικιακός στρατός. Αποσύρθηκε το '67, οπότε άρχισαν και κάποιες συνομιλίες, με μια στροφή των ελληνοκυπρίων προς την ανεξαρτησία. Διατηρώντας όμως την υπεροψία της πλειοψηφίας.

Θα κάνω μια παρένθεση εδώ, για να ξαναθυμίσω τις αγκυλώσεις που δημιουργεί ο «εθνικός λόγος».

Λέει λοιπόν ο ελληνοκύπριος εθνικιστής: «Μα είμαστε το 80%. Γιατί το 20%, οι τουρκοκύπριοι, να μπερδεύονται στα πόδια μας;»

Αυτή είναι η λογική του ελληνοκυπριακού εθνικισμού. Αλλά με την ίδια λογική, αν το κοιτάξει κανείς από άλλη οπτική γωνία, θα δει πως η κύπρος ανήκει στον γεωγραφικό χώρο της τουρκίας. Η τουρκία είναι

40 μίλια από την τουρκία. Συνεπώς θα μπορούσε, με την ίδια λογική πάντα, να απαντήσει κάποιος «μα είσατε μια ελάχιστη μειοψηφία μέσα στον τουρκικό γεωγραφικό χώρο». Εξαρτάται πού ζωγραφίζει ο καθένας τα σύνορα, με τη φαντασία του: αν θέλεις να κόψεις τα σύνορα έτσι ώστε να φαντάζεσαι την κύπρο σαν ένα αυτόνομο νησί στην αλάσκα, τότε ναι, οι ελληνοκύπριοι είναι πλειοψηφία. Αλλά έτσι, φυσικά, μπορεί η άλλη πλευρά να θυμηθεί την γεωγραφία, και να σου θυμίσει πως οι ελληνοκύπριοι είναι μια χριστιανική μειοψηφία σε μια θάλασσα μουσουλμάνων. Το άλλο που είναι εντυπωσιακό με τον εθνικισμό στην κύπρο είναι πως η Ελλάδα και η τουρκία, σαν χώρες του ΝΑΤΟ, ήθελαν να αποφύγουν τον πόλεμο. Αλλά ο εθνικισμός που οι ίδιες είχαν καλλιεργήσει τους οδηγούσε πλέον σε ανεξέλεγκτες καταστάσεις. Είναι η περίπτωση που ο εθνικισμός, σαν κουλτούρα πλέον, δεν ελέγχεται από τις ελίτ οι οποίες τον έχουν ξεκινήσει.

Ερχομαι ξανά στην ιστορία. Το '74 έγιναν δύο πράγματα στην κύπρο. Ένα πραξικόπημα του ελληνικού στρατού βοηθούμενο από την ελληνοκυπριακή ακροδεξιά, και ακολούθησε, στις 20 Ιούλη, η τουρκική εισβολή. Οι αμερικάνοι και οι άγγλοι ήθελαν το πραξικόπημα για να ξεφορτωθούν τον Μακάριο,

επειδή από την μια επέτρεπε την ύπαρξη του ΑΚΕΛ, ενώ από την άλλη ακολουθούσε ανεξάρτητη πολιτική έχοντας εντάξει την κύπρο στις αδέσμευτες χώρες. Ο ελληνοκυπριακός και ο ελληνικός εθνικισμός έκαναν τους δικούς τους λογαριασμούς, για πλήρη έλεγχο της κύπρου.

Σφαγές έγιναν και από τις δύο μεριές. Και από τους εθνικιστές ελληνοκεντρικούς σε πρώτη φάση, και από τον τουρκικό στρατό στη συνέχεια. Υπήρξαν όμως και συγκινητικές στιγμές ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων που αλληλοπροστατεύονταν.

Μέσα απ' αυτές τις εμπειρίες, διαπιστώνοντας όλα αυτά, εμείς αρχίσαμε να προβληματιζόμαστε ότι πρέπει ίσως να τοποθετήσουμε την αντίστασή μας στον εθνικισμό εν μέρει στην βάση της κοινής ταξικής παράδοσης, αφού στην κύπρο υπάρχει ένα ταξικό κίνημα 70 - 80 χρόνων το οποίο ήταν και είναι αντιεθνικιστικό.

Επιπλέον αρχίσαμε να καταλαβαίνουμε πως ο εθνικισμός παίζει με την ανάγκη των ανθρώπων για κοινότητα και ταυτότητα. Ο εθνικισμός απευθύνεται στην πολιτιστική σφαίρα, προσφέροντας ταυτότητα, νόημα στην ύπαρξη. Αυτός είναι ο λόγος που μετά από 200 χρόνια ούτε η φιλελεύθερη ούτε η σοσιαλιστική ιδεολογία κατάφεραν να ανταπεξέλθουν στην «γοητεία» του εθνικισμού - το βλέπουμε καθαρά στις μέρες μας.

Οπότε αρχίσαμε να συζητάμε την δυνατότητα να δημιουργηθούν ταυτότητες πολιτιστικές που να είναι αντιεθνικιστικές. Ένα πράγμα που διαπιστώσαμε οι πλείστοι της ομάδας ήταν πως δεν νοιώθαμε ούτε τούρκοι, ούτε έλληνες. Νοιώθαμε κύπριοι, κύπριοι με την έννοια του '74: τότε, μετά το πραξικόπημα, έγινε μια έντονη ανεξαρτησιακή εξέγερση, που είχε καταλάβει την Πάφο, και είχε δημιουργήσει ένα πνεύμα έντονα ανεξαρτησιακό.

Η συζήτηση επεκτάθηκε. Έγινε και μια τηλεοπτική συζήτηση που δημιούργησε στην κύπρο ένα τεράστιο σκάνδαλο. Επεκτάθηκε στο ζήτημα της κυπριακής συνείδησης, της κυπριακής ταυτότητας, κλπ. Η λογική που εμείς προσπαθήσαμε να διαμορφώσουμε σαν μια συνολικότερη πρόταση, ήταν κόντρα στην εθνική φαντασίωση που μας θεωρεί όλους μια οικογένεια, πως είμαστε όλοι αδέρφια.... Δεν είμαστε όλοι αδέρφια! Είμαστε διαφορετικοί! Η έννοια της διαφορετικότητας που ήταν η ακτιβιστική μας αιχμή στη δεκαετία του '80 μεταφέρθηκε έτσι σε ένα διαφορετικό πλαίσιο: να αντιπαρθεύσουμε στον εθνικισμό πλουραλιστικές ταυτότητες. Όχι απέναντι στον εθνικισμό έναν άλλον «εθνικισμό», εξίσου μονοσήμαντο. Λέμε λοιπόν πως είναι δυνατό να υπάρχουν σήμερα στην κύπρο τούρκοι, έλληνες, κύπριοι. Αλλά πρέπει να σπάσει η λογική της πλειοψηφίας, πρέπει να σπάσει

η λογική της εθνικής ομοιομορφίας και της ισοπέδωσης.

Μέσα απ' αυτήν την προβληματική διαπιστώνουμε το πώς εμπεδώνεται η εξουσία στην καθημερινότητα. Απλά πράγματα: γιατί αυτή η γλώσσα που μιλάω εγώ καθημερινά απαγορεύεται από όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, από το σχολείο, κλπ; Εμένα μου αρέσει η κυπριακή, αλλά δε με νοιάζει ιδιαίτερα αν θα επιβιώσει σε γλώσσα. Το σημαντικό είναι ότι απαγορεύεται. Πηγαίνει το πισιρίκι στο σχολείο, σηκώνει το χέρι του, και λέει «τσε». Και του απαντάει ο δάσκαλος «σκάσε, δεν υπάρχει αυτό, υπάρχει μόνο το και». Πρόκειται για βία, για μια βία σημειολογική, μέσα από την οποία εμπεδώνεται η εξουσία. Είναι κάτι που δεν το βιώνουν μόνο οι κύπριοι. Το βιώνουν όλοι οι μη πρωτεύουσιάνικοι λαοί, όλες οι υποκοινοότητες, όλες οι διάλεκτοι που δεν ανήκουν στην κυρίαρχη κουλτούρα.

Θέλω να κάνω δυο τελευταίες αναφορές, στην ανεξαρτησία και στην ομοσπονδία.

Είμαι ανεξαρτησιακός γιατί είμαι αναρχικός. Πιστεύω δηλαδή πως οι μικρές κοινωνίες λειτουργούν πιο δημοκρατικά. Και είναι ηλιού φαινότατο πως η κυπριακή κοινωνία είναι, έστω και τώρα, πιο δημοκρατική από το αν ήταν προσαρτημένη στο ελληνικό ή στο τουρκικό κράτος.

Υποστηρίζω επίσης την ομοσπονδία από μια αναρχική άποψη. Η αναρχική άποψη απέναντι στο έθνος - κράτος, την εθνική ομοιογένεια όπου η πρωτεύουσα επιβάλλει έναν ομοιόμορφο νόμο παντού, πρέπει να είναι η ομοσπονδία. Η διζωνική ομοσπονδία που πιθανόν να εφαρμοστεί τελικά στην Κύπρο δεν είναι η καλύτερη λύση. Πιο πρακτική θα ήταν η πολυπεριφερειακή που υπήρχε πριν το '74. Αλλά αυτή τη στιγμή αυτά έχουμε.

Έτσι, όσο με αφορά, ζώντας σε μια χώρα που έχει πληθυσμό τα δύο τρίτα της Θεσσαλονίκης και την έκταση του Σικάγου, και είναι παρόλη αυτή την μικρότητά της χωρισμένη στα δύο με παράλογα τείχη, αυτό το οποίο κρίνω επείγον είναι να κλείσει το κυπριακό σαν πρόβλημα. Να μπορέσουμε να πάμε παρακάτω.

Αυτήν εποχή φαίνεται, ή τουλάχιστον έτσι το καταλαβαίνουμε εμείς στην Κύπρο, ότι αυτοί που λόγω της αξίας του κυπριακού οικοπέδου δημιούργησαν το κυπριακό πρόβλημα, έχουν καταλάβει πως είναι αδύνατο να πείσουν τους κυπραίους να χωριστούν. Γιατί και από τις δύο πλευρές υπάρχουν ισχυρές δυνάμεις που επιμένουν στην επανένωση του νησιού με τον α ή τον β τρόπο. Έτσι υπάρχει μια διαδικασία να λυθεί το κυπριακό. Αυτή η διαδικασία ενισχύεται από την επιλογή των αμερικάνων και των ευρωπαίων να

ξανακάνουν λειτουργικό τον άξονα Αθήνας - Άγκυρας.

Εμένα δεν με ενοχλεί αν τη λύση του κυπριακού την προωθεί ο ΟΗΕ ή οι αμερικάνοι. Με ενδιαφέρει να λυθεί ένα πρόβλημα περιττό. Αυτό το πρόβλημα δεν το δημιούργησαν οι κύπριοι, οι ιθαγενείς. Το δημιούργησαν άλλοι ενάντια στους ιθαγενείς. Για να καταλάβετε το παράλογο: αυτή τη στιγμή, αν βρισκόμουν στην Κύπρο, δεν θα μπορούσα να επικοινωνήσω με τον Μουράτ και τον Αχμέτ, γιατί το κράτος στο οποίο ανήκω και το κράτος στο οποίο ανήκουν δεν αναγνωρίζονται μεταξύ τους. Πρέπει να στείλω γράμμα στην Ελλάδα, και από κει να πάει στην Τουρκία, και στο γυρισμό πρέπει να γίνει η ανάποδη διαδρομή.

Όταν ο τουρκοκύπριος Σαλίχ Ασκέρογλου αρνήθηκε να πάει στρατό έγινε κοινή ομάδα τουρκοκυπρίων και ελληνοκυπρίων για την υπεράσπισή του. Λοιπόν καθόμασταν η μισή ομάδα στη νότια Λευκωσία, η άλλη μισή στη βόρεια Λευκωσία, εκατό μέτρα οι μien από τους δε, και για να επικοινωνήσουμε έπρεπε να τηλεφωνήσουμε στο Λονδίνο, από το Λονδίνο να τηλεφωνήσουν στην Άγκυρα, από την Άγκυρα στη βόρεια Κύπρο, και ξανά πίσω. Για να επικοινωνήσουμε σε απόσταση εκατό μέτρων...

Αυτά.

Ερώτηση: Έχετε σταθερές επαφές με τουρκοκύπριους;

Απάντηση: Μετά τις τελευταίες εκλογές στη βόρεια Κύπρο ο Ντεκτάς (που είναι κλασικός εθνικιστής του είδους «να βάλουμε σφραγίδα στη γη, να μείνει δική μας, τουρκική») αναγκάστηκε κάτω από την πίεση την κοινωνική να δώσει τους πιο ακραίους από την κυβέρνηση του, και να δώσει θέσεις στο μεγαλύτερο κόμμα της αριστεράς. Μετά από αυτό υπήρξε ένα ανεπίσημο «άνοιγμα των συνόρων». Υπολογίζουμε πως διακόσια άτομα την εβδομάδα πηγαίνουν ανάμεσα στις δύο περιοχές, τυπικά παράνομα βέβαια, αλλά κάτω από κάποια διακριτική ανοχή τόσο της μιας όσο και της άλλης εξουσίας.

Εμείς είχαμε την πρώτη μας επαφή με τουρκοκύπριους της βόρειας Κύπρου με την υπόθεση του Σαλίχ. Ήταν οπωσδήποτε μια επαφή δύσκολη, αλλά ο απλός κόσμος δέχτηκε την περίπτωση του καλά, αν και τα μήντια ελέγχονται κατά 90% από εθνικιστές. Τώρα σχεδιάζουμε να φτιάξουμε μαζί ένα κέντρο ερευνών ανατολικής Μεσογείου, να ξαναποθετήσουμε την Κύπρο πολιτιστικά στο γεωγραφικό της χώρο. Να καταλάβουμε πως η Κύπρος βρίσκεται δίπλα στο Λίβανο, στο Ισραήλ, στην Αίγυπτο, και όχι νότια του Λονδίνου, ανατολικά της Αθήνας ή νότια της Άγκυρας. Βρισκόμαστε στην ανατολική Μεσόγειο κουμπάρε....

Αν ανοίξει το Βαρόσι, θα είναι η πρώτη πόλη μετά το '74 που θα μπορούμε να συναντιόμαστε κανονικά. Πάντως τους τελευταίους έξι μήνες υπάρχει πολύ μεγαλύτερη επαφή απ' ό τι πριν.

Πρέπει να σημειώσω επίσης πως υπάρχει μια αυξημένη διάθεση επαναπροσέγγισης απο επαγγελματικά σωματεία: γιατρούς, δικηγόρους, μηχανικούς, αρχιτέκτονες. Τέτοια κομμάτια των ελίτ και απο τις δύο πλευρές βρίσκονται σε συχνή επαφή. Εμείς βρισκόμαστε σε επαφή κατά κύριο λόγο με την ομάδα που βγάζει στη βόρεια κύπρο το περιοδικό «Ελευθερία», οι οποίοι κινούνται στον αριστεριστικό χώρο, καθώς και με την ποιήτρια Νεσσέ, που αναρχοφέρει. Επίσης πεδίο επαφής είναι και οι φοιτητές στην αγγλία, που ζουν μαζί, εκεί.

Ερώτηση: Μπορείς να πεις περισσότερα γι' αυτό το κέντρο ερευνών;

Απάντηση: Αυτό το κέντρο ερευνών της ανατολικής μεσογείου είναι μια πρωτοβουλία που ξεκίνησε απο ανθρώπους που συμμετέχουν στο «τραίνο», καθώς και από άλλους που συμμετέχουν σε διάφορες πρωτοβουλίες μας.

Είπα πιο πριν πως ένας απο τους στόχους του είναι να ξανατοποθετήσει την κύπρο στον γεωγραφικό της χώρο. Κατά την άποψή μας η ανατολική μεσόγειος αρχίζει απ' τα βαλκάνια και φτάνει μέχρι το ιράκ, τον αραβικό κόσμο. Έτσι έχουμε σαν ένα ακόμα στόχο να προωθηθούν εκδηλώσεις και δικτύωμα ανάμεσα σε εναλλακτικές προσπάθειες σ' αυτές τις χώρες, ή τουλάχιστον τις πιο κοντινές μας, δηλαδή νότια τουρκία, λίβανο, παλαιστίνη, ισραήλ, αίγυπτο.

Από την άλλη μας ενδιαφέρει να γίνει μια σοβαρή αναλυτική δουλειά, να κατανοηθούν οι δυναμικές σ' αυτόν τον χώρο, να βρεθεί πώς εντάσσεται αυτή η περιοχή στο παγκόσμιο σύστημα. Τι σημαίνει ο ισλαμισμός, γιατί αντιδρά έτσι ο κόσμος; Τι συμμαχίες πρέπει να φτιάξουμε ανάμεσα π.χ. στον κούρδο (τριτοκοσμικό προλετάριο τον ονομάζουμε στο «τραίνο»), την φεμινίστρια που παλεύει ενάντια στον ισλαμισμό στην αίγυπτο, τον κυπροκεντρικό στην κύπρο, έναν εξεγερμένο νεολαίο στην τουρκία, έναν αντιμilitarιστή στην σμύρνη, έναν μαρξιστή εδώ, έναν αναρχικό εκεί, έναν ομοφυλόφιλο κάπου αλλού; Όλα αυτά είναι υποκείμενα, φιγούρες, που εν δυνάμει μπορούν να αμφισβητήσουν διάφορες μορφές εξουσίας, αλλά συνήθως πατάει ο ένας πάνω στον άλλο. Πρέπει να φανταστούμε τους τρόπους που θα επιτευχθεί μια συνολική αμφισβήτηση της εξουσίας, σαν σύνθεση και συμμαχία μέσα σε ένα γεωγραφικό χώρο.

Ερώτηση (από τον Αϊγκούτ): Μέχρι το 1965 υπήρχε κάποιο συνδικάτο που περιελάμβανε και τουρκοκύ-

πριους. Υπάρχουν σήμερα δυνατότητες να ξαναοργανωθεί απο κοινού αυτός ο κόσμος και να χαράξει μια αντιεθνικιστική - αντιεξουσιαστική πολιτική;

Απάντηση: Το συνδικάτο στο οποίο αναφέρεται ο σύντροφος είναι η ΠΕΟ, η κομμουνιστική συντεχνία, η οποία υπάρχει μέχρι και σήμερα, φυσικά σαν ελληνοκυπριακή. Ξεκίνησε σαν μη εθνικό συνδικάτο, αλλά χτυπήθηκε με δολοφονίες τόσο απο την ΕΟΚΑ όσο και απο την ΤΜΤ. Το '65 αποχώρησαν εντελώς οι τουρκοκύπριοι. Είναι τώρα πια δεδομένο πως υπάρχουν δύο εργατικά κινήματα στην κύπρο, ένα ελληνοκυπριακό και ένα τουρκοκυπριακό, τα οποία όμως είναι αδελφά, και το εννοούν. Να δώσω ένα παράδειγμα: όταν συζητιόντουσαν τα «μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης» όλοι οι πολιτικοί της κύπρου και όλα τα κόμματα ήταν εναντίον, εκτός απο τον Κληρίδη. Αντίθετα όλες οι δημοσκοπήσεις έδειχναν πως τουλάχιστον το 55% των ελληνοκυπρίων ήταν υπέρ των μέτρων - αλλά ο Κληρίδης δεν είναι τόσο δημοφιλής. Λοιπόν η εξήγηση βρίσκεται στο ότι ένα μεγάλο μέρος της κοινωνικής βάσης της αριστεράς είναι υπέρ των μέτρων αυτών, ακριβώς για να υπάρξει μια λύση.

Στη βάση των αριστερών κομμάτων, τόσο ανάμεσα στους ελληνοκύπριους αριστερούς όσο και στους τουρκοκύπριους, υπάρχει η μνήμη των κοινών αγώνων, στην οποία αναφέρθηκε ο Αϊγκούτ.

Ερώτηση : Να ρωτήσω τους συντρόφους από την τουρκία: Πώς έχει βιωθεί το κυπριακό στην τουρκία;

Απάντηση: Μέσα στην ανάπτυξη του τουρκικού εθνικισμού, το κυπριακό βρίσκεται κάπου στην τρίτη ή την τέταρτη θέση, απο άποψη αξιολόγησης. Η αιχμή του εθνικισμού στην τουρκία είναι αυτήν την περίοδο η βοσνία. Επίσης εδώ και 5 με 6 χρόνια στην πρώτη θέση βρίσκεται και το κουρδικό, όπου μια ολόκληρη εθνότητα κατηγορείται σαν «τρομοκράτης». Εννοείται πως όταν στην τουρκία γίνεται λόγος για το κυπριακό, πρόκειται για τις απόψεις των τουρκοκυπρίων.

Απο την μεριά των αναρχικών και αντιμilitarιστών έχει αρχίσει τώρα να αντιμετωπίζεται το θέμα, με αφορμή την υπόθεση του Σαλίχ.

Ερώτηση: Θέλω να κάνω μια διπλή ερώτηση: κατα πόσον ο ελληνοκεντρισμός (και ο τουρκοκεντρισμός αντίστοιχα) αντιπροσωπεύει το σύνολο των αφεντικών στην κύπρο εκφράζοντας - μέσα απο μια πολιτική εξάρτηση - τα οικονομικά συμφέροντά τους; Δεν θα μπορούσαμε να υποθέσουμε πως ένα κομμάτι τουλάχιστον της εκεί αστικής τάξης βλέπει σήμερα

με καλό μάτι την «εθνική» του χειραφέτηση, τόσο απο την Ελλάδα όσο και απο την τουρκία;

Κι απο την άλλη μεριά: η δική σας προβληματική για την κυπριακή ταυτότητα, σαφώς εχθρική απέναντι στον ελληνο- (και τουρκο-) εθνικισμό, μπορεί να κεντραριστεί με μια άλλη ιδεολογία των αφεντικών, τον κοσμοπολιτισμό του κεφάλαιου; Αν τελικά συμβεί η αποκατάσταση της ενιαίας κρατικής οντότητας της Κύπρου, υπο την αιγίδα αυτής της μη εθνικιστικής, μη αποικιοκρατικής, κοσμοπολίτικης κυπριακής ελίτ, σε ποιά θέση θα βρεθείτε κοινωνικά, πολιτικά απέναντι σ' αυτήν τη νέα (με τα σημερινά δεδομένα) εξουσία;

Απάντηση: Κατ' αρχήν ο εθνικισμός της κυπριακής ελίτ δεν ηγιάζει αναγκαστικά απο τα οικονομικά της συμφέροντα. Η κύπρος είναι το υπόλοιπο μιας διαίρεσης ανάμεσα στον ελληνικό και τον τούρκικο εθνικισμό.

Υπό λογικές περιστάσεις υπήρχαν στην κύπρο όλες οι προϋποθέσεις να έχει δημιουργηθεί ένα έθνος - κράτος. Καλώς δεν δημιουργήθηκε. Αλλά στην κύπρο αγκυλώθηκαν διάφορα πράγματα: μια τριπλή αποικιοκρατία, δύο εθνικά οράματα. Ταυτόχρονα δημιουργήθηκε ένα ενδογενές εργατικό κίνημα, διακοινοτικό. Τελικά οδηγηθήκαμε σε μια σχιζοφρένια, που εμείς σαν ομάδα προσπαθήσαμε να επιλύσουμε.

Ο εθνικισμός παρέσυρε τις δύο ελίτ, που κανονικά θα λέγαμε ως είχαν διαφορετικά συμφέροντα. Και όντως υπάρχουν και στις δύο ελίτ πτέρυγες που επιμένουν να λυθεί το κυπριακό. Αλλά ο εθνικισμός χρησίμευε σε αυτές σαν τρόπος να εξαφανίσει η μία την άλλη.

Επίσης ο εθνικισμός χρησιμεύει για να δημιουργεί δούλους. Το είπα άλλωστε απ' την αρχή: ο εθνικισμός δεν είναι για εμάς απλά μια ιδεολογία της ελίτ. Είναι η ιδεολογία του δούλου. Απο την στιγμή που εντάσσεται σε αυτή την φανταστική οικογένεια του έθνους, απο τη στιγμή που υποτάσσεται στον φανταστικό πατέρα - κράτος, απο την στιγμή που αποδέχεται πως ο καταπιεστής είναι αδελφός σου και ο γείτονας εχθρός σου, ε, τότε η αστική τάξη και των δύο κοινωνιών στην κύπρο έχει μεγάλο όφελος να συντηρεί και να επεκτείνει αυτές τις συνθήκες, άσχετα αν μερικές φορές υπάρχουν και συνέπειες στα δικά της συμφέροντα απο άλλες μεριές. Τελικά και οι δύο αστικές τάξεις, και η ελληνοκυπριακή και η τουρκοκυπριακή, έχουν πολλά να φοβούνται απο τα στρώματα που τώρα τους στηρίζουν, αν αυτός ο κόσμος απεγκλωβιστεί απο τους εθνικούς λόγους. Γιατί κάτω απο την εθνικοφροσύνη πολλοί δέχονται να ανασταλούν τα δικαιώματα εξαιτίας των «εθνικών απειλών», κλπ.

Άρα ο εθνικισμός δεν είναι μονάχα οικονομικά χρήσιμος, με μια στενή έννοια. Λειτουργεί και χρησιμεύει πιο σύνθετα, δημιουργώντας υποταγή. Και είναι χαρακτηριστικό το μίσος που δείχνουν ακόμα και εκείνα τα κομμάτια των ελίτ που είναι υπέρ της επαναπροσέγγισης μεταξύ τους απέναντι στον κυπροκεντρικό λόγο. Είναι ένα μίσος άσβεστο: να μην ακουστεί η κουβέντα «είμαι κύπριος σκέτος». Αυτή τη στιγμή η κυπριακή συνείδηση βιώνεται σαν κάτι έντονα αμφισβητησιακό του τρόπου με τον οποίο έχει δομηθεί η εξουσία στην κύπρο. Γιατί δέχεται πως μπορούμε να ζήσουμε όλοι μαζί, αλλά όχι στη βάση της θρησκείας ή της γλώσσας, ούτε όμως απο την άλλη μεριά στη βάση ενός συνεταιρισμού, μιας ανώνυμης εταιρείας. Πρόκειται για ένα πλουραλιστικό πρότυπο.

Ως προς τον καπιταλισμό: εγώ προσωπικά είμαι κοσμοπολίτης, δηλαδή θεωρώ τον εαυτό μου πολίτη του κόσμου. Αντιλαμβάνομαι όμως πως άλλο πράγμα εννοεί με τον κοσμοπολιτισμό της αστικής τάξης.

Είναι δύσκολο να σου απαντήσω. Απο την μια μεριά η ενοποίηση του πλανήτη είναι κάτι που ονειρεύτηκαν γενιές και γενιές επαναστατών. Θα το πετύχει ο καπιταλισμός; Δεν ξέρω. Απο την άλλη πάλι αυτός ο κοσμοπολιτισμός ισοπεδώνει (ιθαγενοποιεί όπως λέμε εμείς) τις τοπικές κουλτούρες μέσα απο τις οποίες ο κοσμος βρίσκει νόημα. Αυτή η ισοπέδωση δημιουργεί εθνικισμούς που συμφέρουν τις τοπικές ελίτ. Πρέπει να αντιμετωπίσουμε αυτόν τον κοσμοπολιτισμό με άλλες πολιτιστικές ταυτότητες, τοπικές, γεωγραφικές, οι οποίες όμως να είναι πλουραλιστικές. Δηλαδή απέναντι στην ισοπέδωση της αγγλοσαξονικής κουλτούρας πρέπει να αντιπαραθέ-

σουμε, για παράδειγμα, την ανατολική μεσόγειο, μια κουλτούρα πλουραλιστική. Ένα όραμα ενός κόσμου πολυσύνθετου.

Ερώτηση: Πώς αντιδρά (αν αντιδρά) η νεολαία στην κύπρο απέναντι στον εθνικισμό;

Απάντηση: Η νεολαία έχει αλλάξει ριζικά, σε σχέση με το όχι πολύ μακρινό παρελθόν. Πρέπει να σας πω κατ' αρχήν πως μέχρι το '74 τα σχολεία και το εκπαιδευτικό σύστημα γενικά ήταν αποικία του ελληνικού και του τουρκικού υπουργείου παιδείας. Όπως τα είχαν φτιάξει οι άγγλοι έναν αιώνα πριν, που είχαν έρθει στην κύπρο. Για να σκεφτείτε, όταν πήγαινα εγώ στο σχολείο, κυπριακή ιστορία δεν μαθαίναμε. Είχαμε κάτι χάρτες της Ελλάδας, που είχαν στην άκρη ένα κουτί με τη κύπρο μέσα... Είναι ένα ενδιαφέρον οπτικό σύμβολο αυτοί οι χάρτες, γιατί εκμηδενίζουν τις αποστάσεις. Έχεις την εντύπωση πως η κύπρος είναι λίγο πιο κάτω απ' την ρόδο!!

Τέλος πάντων. Μετά το '74, εξαιτίας του έντονου ανεξαρτησιακού κλίματος που υπήρχε, είπαν να τηρήσουν τουλάχιστον τα προσχήματα: φτιάξανε χάρτες της κύπρου όπου μπορείς να δεις το νησί στην κανονική του θέση, βάλανε και ένα μάθημα κυπριακής ιστορίας στα σχολεία. Αλλά βασικά συνεχίζουν το ίδιο παραμύθι: καταγόμαστε από τους πρώτους έλληνες αποίκους που ήρθαν το 600 π.χ. - τρέχα γύρευε τώρα... Έλα όμως που η κύπρος έχει ιστορία 8.000 χρόνων, αφού υπήρχε αυτόχθονος πολιτισμός πριν τους φοίνικες και τους έλληνες.... Ξέχνα το, ας το να πάει...

Με όλα αυτά η κοινωνία έχει αναπτύξει ένα εκπληκτικό κατά τη γνώμη μου ανοσοποιητικό σύστημα απέναντι στον εθνικό λόγο. Και η νεολαία είναι η περισσότερο αδιάφορη: δεν ασχολούνται, ούτε έτσι ούτε αλλιώς.

Αυτή νεολαία είναι η πρώτη μεταμοντέρνα γενιά στην κύπρο, που όταν πέφτει πάνω στα «νέα» περι κατοχής, κυπριακού προβλήματος κλπ, σηκώνει τους ώμους και πάει παρα κάτω. Στην ουσία πίσω απ' αυτό η νεολαία κουβαλάει ακόμα τις ιδεολογικές αποσκευές της οικογένειάς της. Υπάρχει η αριστερή νεολαία που αντιδρά στον εθνικισμό, υπάρχει η δεξιά που θεωρεί πως η ελληνική σημαία είναι η στιγμή του ύστατου οργασμού, και υπάρχουν και κάποια ρεύματα ροκ κουλτούρας.

Γενικά πάντως υπάρχει μια μεταμοντέρνα συμπεριφορά. Να, για παράδειγμα, πριν μερικούς μήνες ήθελαν να κάνουν ένα συλλαλητήριο για τη μακεδονία στη Λευκωσία. Πήγαν λοιπόν στους μικρούς στα σχολεία και τους είπαν «θα πάτε στο συλλαλητήριο, έτσι δεν είναι;» - «να πάμε, γιατί να μην πάμε; Αφού θα

χάσουμε και μάθημα»...

Μαζέψανε λοιπόν 15.000 μαθητές απ' όλες τις πόλεις και τα χωριά της κύπρου, και τους έστειλαν με πούλμαν στη Λευκωσία. Την άλλη μέρα όλες οι εφημερίδες γράφανε «σκάνδαλο». Γιατί; Γιατί απο αυτές τις 15.000 γύρισαν πίσω με τα πούλμαν οι 2.000. Οι άλλοι πήγαν στο συλλαλητήριο, και μετά πήραν τους δρόμους και έκαναν βόλτες στη Λευκωσία. Πού είναι το σκάνδαλο; Γιατί να τους νοιάζει η «εθνική υπόθεση»; Αυτοί ήθελαν να πάνε βόλτα. Πήγαν στο συλλαλητήριο να κάνουν το καθήκον τους, και ύστερα πήραν τους δρόμους.

Το κακό είναι πως αυτοί οι νέοι όταν βλέπουν τα κόμματα να συγκλίνουν σε κάτι, τότε λένε «αυτό είναι εντάξει, να το κάνουμε» - όπως έγινε με τα συλλαλητήρια για τη μακεδονία. Δηλαδή παρότι έχουν μια αδιαφορία για το «εθνικό» επι της ουσίας, μπορούν να πάρουν μέρος τελικά σε μια εθνικιστική έξαρση, που γι' αυτούς βέβαια δεν είναι εθνικιστική έξαρση, είναι κάτι σαν καθήκον. Μια νεολαία που συνειδητά την κρατάνε σε μια κατάσταση παιδικότητας είναι εύκολο να οδηγηθεί εδώ ή εκεί, χωρίς να πολυκαταλαβαίνει τί κάνει, και χωρίς ίσως να την πολυνοιάζει να καταλάβει. Ελπίζω πως κάποια στιγμή θα βρουν έναν πιο συνειδητό δρόμο.

Δημοσίευμα κυπριακής εφημερίδας της 19/11/2002.
«Καλά όλα, όχι να γίνουμε και κύπριοι...»

Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Οι καπιταλιστικές χώρες, που καλύπτουν συνολικά ένα πολύ μικρό μέρος του κόσμου, βλέπουν το μέλλον τους να εξαρτάται όχι τόσο από μια εντατικοποίηση του ανταγωνισμού όσο από μια διεύρυνση της βάσης επέκτασης του κεφαλαίου. Οι ανάγκες επέκτασης των μεγάλων επιχειρήσεων απαιτούν την κεφαλαιοποίηση ενός διαρκώς μεγαλύτερου μέρους του κόσμου. Έτσι οι Ηνωμένες Πολιτείες, για να σταματήσουν την κάμψη της παραγωγής ιδιωτικού κεφαλαίου στη μητρόπολη, έπρεπε να την ενισχύσουν στο εξωτερικό.

Η εντατικοποίηση του ανταγωνισμού και η διεύρυνση της βάσης επέκτασης του κεφαλαίου προς την Ελλάδα δημιουργούν νέες συνθήκες εκμετάλλευσης, που δεν μπορούν να συνυπάρξουν με μια διαχείριση του Κράτους με τρόπο που να περιορίζει την ανάπτυξη αυτού του κεφαλαίου. Με άλλα λόγια, εάν τα κέρδη δεν αυξηθούν οι εθνικές επιχειρήσεις κινδυνεύουν να βυθιστούν μέσα στην ίδια τους την αγορά σε μια αποτελμάτωση - όπως πράγματι συνέβη στην Ελλάδα - που θα κάνει αναπόφευκτη την προσπάθεια σταθεροποίησης της κοινωνικής ζωής μέσω μιας μη αυτοδύναμης παραγωγής που στηρίζεται από ένα ισχυρό Κράτος. Για την ελληνική μπουρζουαζία, όσο περισσότερα κέρδη αποφέρει η οικονομία της τόσο περισσότερα κεφάλαια προσελκύει και τόσο αυξάνεται η αποδοτικότητα της. Αλλά στην πραγματικότητα η ανταγωνιστικότητα των λιγότερο παραγωγικών χωρών μειώνεται και η αποδοτικότητά τους το ίδιο. Στο μέτρο που χειρότερη η κατάσταση, η αντίθεση της μπουρζουαζίας προς την στρατιωτική χούντα εντεινόνταν. Αποτέλεσμα, η υπόσχεση εκλογών και επιστροφής στον κοινοβουλευτισμό - που θα επέτρεπε να βρεθεί μια διέξοδος για το κεφάλαιο - με τον Μαρκεζίνη, του οποίου η καριέρα επρόκειτο να πάρει τέλος με το δεύτερο στρατιωτικό πραξικόπημα, μια βδομάδα μετά τη σφαγή του Πολυτεχνείου. Η πορεία προς τον κοινοβουλευτικό φιλελευθερισμό διακόπηκε μέχρι τον Αύγουστο του 1974, οπότε το μόνο φάρμακο για την εξασθένηση του καπιταλισμού στην Ελλάδα ήταν η μεταβίβαση της εξουσίας στον Καραμανλή· κι αυτός ενήργησε με τρόπο ώστε η Δεξιά, νικήτρια των εκλογών του Νοέμβρη του 1974, να αποπειραθεί την πλήρη ενσωμάτωση του ελληνικού εθνικού καπιταλισμού στο παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα και ταυτό-

χρονα να ανοίξει νέες προοπτικές για τα βορειοαμερικανικά και δυτικοευρωπαϊκά κεφάλαια. Τα πρώτα βήματα προς την ενοποίηση και συνάμα τον εκσυγχρονισμό του ελληνικού καπιταλισμού ήδη γίνονται.

Δεν θα πρέπει πάντως να ξεχνάμε ότι δεν συνέβησαν τα πάντα με τόσο απλό τρόπο, στο μέτρο που η κίνηση του κεφαλαίου εμπεριέχει μέσα της τις ίδιες τις αντιφάσεις της. Αν και δέλει τον εκσυγχρονισμό του, το σταθερό κεφάλαιο αδυνατεί να εκσυγχρονιστεί· αν και δέλει να ενταχτεί στην παγκόσμια ιδιωτική καπιταλιστική οικονομία, βρίσκει το δρόμο κλεισμένο, γιατί τα επακόλουθα της αστάθειας της αξίας σε παγκόσμιο επίπεδο οδηγούν άλλοτε στην ενσωμάτωση και άλλοτε στον αποκλεισμό ορισμένων περιοχών του κόσμου από το νόμο της αξιοποίησης. Ο καπιταλισμός, αν και εύχεται τον δυσκολοπραγματοποίητο εκσυγχρονισμό για λόγους στρατηγικής φύσης, δεν τον επιτυγχάνει πάντα. Πιο πάνω είδαμε πώς τελικά αποδέχτηκε τον εκσυγχρονισμό για να εδραιώσει τη θέση του στον κόσμο.

Τα γεγονότα του πολυτεχνείου έχουν τις απαρχές τους σ' αυτήν την ανάγκη εκσυγχρονισμού. Οι αντιφάσεις είναι εδώ τεράστιες, αλλά προκύπτουν από μια οφθαλμοφανή πραγματικότητα. Σύμφωνα με τα αιτήματα των φοιτητών, το ζήτημα ήταν να εγκαθιδρυθεί ένα σύστημα λαϊκής δημοκρατίας (λαοκρατίας) ή, στο μέτρο που αυτό δεν ήταν δυνατό, ένα σύστημα φιλελεύθερης δημοκρατίας. Πράγματι, εκείνο που ζητούσαν αυτοί οι «επαναστάτες» (sic!) ήταν να οργανωθεί ένας νέος χώρος της πανεπιστημιακής ιδεολογίας, μέσα στα δημοκρατικά πλαίσια, για να μπορέσουν να κάνουν τις σπουδές που ήθελαν. Οι βλέψεις τους ήταν ίδιες με τις βλέψεις του κεφαλαίου και, φυσικά, δεν μπορούσαν όχι μόνο να αποδεχτούν, αλλά ούτε να ανεχτούν μέσα στα πλαίσιά τους μια εξέγερση που ήταν δυνατό να λάβει χώρα παράλληλα με αυτά τα σκιρτήματα των μελλοντικών στελεχών. Αυτό και έγινε. Ενώ οι φοιτητές περιφερόντουσαν στα αμφιδέατρα φλυαρώντας, με την ελληνική σημαία επικεφαλής, το αθηναϊκό προλεταριάτο κατέβαινε στο δρόμο, όχι για να ζητήσει την επάνοδο της αστικής δημοκρατίας αλλά για να υποσκάψει τα θεμέλια της καπιταλιστικής κοινωνίας: καταστροφή τραπεζών, σουπερ μάρκετ, διαφημιστικών πανών, σηματοδοτών... Ενώ το προλεταριάτο

ετοιμαζόταν για τον εμφύλιο πόλεμο, οι φοιτητές άνοιγαν το πουκάμισο για να περάσει ένα τεθωρακισμένο πάνω από το σώμα τους. Και, κάτι ακόμα χειρότερο, προσπάθησαν να παρεκτρέψουν και κατόπιν να χειραγωγήσουν το παθητικό μα αποτελεσματικό σύστημα άμυνας του προλεταριάτου ενάντια στην δικτατορία, για να το περιορίσουν σε «αγώνες» δημοκρατικού, φιλελεύθερου και στη συνέχεια εθνικού περιεχομένου. Μήπως άλλωστε δεν διαχώρισαν τη θέση τους από τις ανηλεείς επιθέσεις εναντίον των τραπεζών, των καταστημάτων και των δημόσιων κτιρίων; Η ανάπτυξη της προλεταριακής πάλης χαρακτηρίζεται από το έμπρακτο ξεπέραςμα της δημοκρατίας, του φιλελευθερισμού και του εθνικισμού, που δεν είναι παρά οι πιο σύγχρονες και πιο επώδυνες εκδηλώσεις του κεφαλαίου. Έτσι, η «ψευδής κριτική της ιεραρχικοποίησης του χώρου ξανασηγεί στη διαρρύθμιση του καπιταλιστικού χώρου». Η ιδεολογική μάσκα των αγώνων των φοιτητών ξεσκεπάστηκε από την πρακτική της επαναστατικής βίας του προλεταριάτου. Το κίνημα του Νοέμβρη του '73 εμπεριέχει την ίδια του την κριτική και απομυθοποιεί τον ρόλο των φοιτητών σαν «επαναστατικής κινητήριας δύναμης». Η άποψη αυτή δεν έχει ούτε σπέρμα αλήθειας. Όταν η δικτατορία δυσχέρανε την κυκλοφορία του κεφαλαίου, άρα και την αποζύμηση ιδιοποιήσιμης υπεραξίας, οι φοιτητές δέλησαν να συντρίψουν αυτό το σύστημα για να απελευθερώσουν επιτέλους την αξία που θα μπορούσε να αντιταχτεί στην απαξίωση, και επομένως να εκφράσει την πρόοδο της κοινωνικής παραγωγικότητας της εργασίας. Το κίνημα του Νοέμβρη του '73 είναι η πολιτική αναπαράσταση του προλεταριάτου σαν κεφαλαίου· αυτό το ίδιο κίνημα είναι η πολιτική αναπαράσταση του προλεταριάτου στην Ελλάδα. Η πραγμάτωση του προλεταριάτου είναι συνώνυμη της κατάργησής του.

Ο ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΤΑΜΕΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΚΥΠΡΟΣ

Το κίνημα του Νοέμβρη του '73, όπως και άλλα μαζικά κινήματα, είναι ένα φαινόμενο με δύο ανταγωνιστικούς πόλους, προϊόντα μιας και της αυτής κατάστασης, η οποία δεν βελτιώθηκε μεταξύ του Νοέμβρη του '73 και του Ιούλη του '74, και γι' αυτό το ελληνικό κεφάλαιο, που είχε ήδη εισέλθει σε μια κρίση μετασηματισμού ώδησε την στρατιωτική εξουσία των Αθηνών προς την Κυπριακή περιπέτεια. Έτσι, η όξυνση

των ταξικών ανταγωνισμών μέσω σ' ένα δεδομένο Κράτος δεν μπορεί να βρει άλλη διέξοδο παρά μόνο στα πλαίσια μιας εθνικιστικής πολιτικής, από τη φύση της επεκτατικής. Το δύμα ήταν η Κύπρος. Η Ελλάδα έπρεπε να αντλήσει μια ηρεμία που είχε χάσει από πολύ καιρό. Η καταστροφή παραμόνευε, στο μέτρο που ένας πόλεμος με την Τουρκία ήταν ανέφικτος απ' το ίδιο το γεγονός της ανάπτυξης της ταξικής πάλης στην Ελλάδα. Αυτό το ίδιο προλεταριάτο που παρακλούδησε τη σφαγή των φοιτητών το Νοέμβρη του '73 και στη συνέχεια επιτέθηκε εναντίον των δεμελειωδών θεσμών του καπιταλισμού, έχοντας συνειδητοποιηθεί απ' αυτό το γεγονός, δεν θα πάει να παίξει τον ίδιο ρόλο του θυσιασμένου, να γίνει κρέας για τα κανόνια και να αποδείξει έτσι για μιαν ακόμα φορά την ήττα του απέναντι στο κεφάλαιο. Η προλεταριακή ανάκαμψη όντως πραγματοποιήθηκε.

Η αλλαγή της κυβέρνησης - από στρατιωτική σε πολιτική - δεν σημαίνει καθόλου ότι μεταβάλλεται η εθνική πολιτική της μπουρζουαζίας. «Η εθνική ιδεολογία ανταποκρινόταν σε μια διπλή φροντίδα, στην αντιμετώπιση του διεθνούς ανταγωνισμού και της ταξικής πάλης. Οι πραγματικότητες αυτές κάθε άλλο παρά εξαφανίστηκαν. Αλλά τα δεδομένα της πρώτης (του διεθνούς ανταγωνισμού) μεταβλήθηκαν μέχρι του σημείου να μην της επιτρέπουν πια να παίξει τον ρόλο που της επιφυλλασσόταν απ' αυτή την άποψη: από φανταστική σύνδεση μιας πραγματικής αντίφασης, τείνει να γίνει φανταστική αντίφαση μιας πραγματικής σύνδεσης. Το μόνο που δεν άλλαξε σ' όλη αυτή την ιστορία είναι η πάλη των τάξεων. Έτσι η εθνική ιδεολογία πρόκειται να τοποθετηθεί σε σχέση με αυτή τη νέα προβληματική».

Η Ελλάδα δεν ήταν - ούτε άλλωστε είναι μέχρι τώρα - ικανή να αναλώσει τις δυνάμεις της σ' έναν πόλεμο εναντίον οποιουδήποτε, κι αυτό εξαιτίας της άρνησης του προλεταριάτου να συνεργαστεί. Αυτό βέβαια δεν αναιρεί το γεγονός ότι, μετά την εκδίωξη των στρατιωτικών από την εξουσία, η ελληνική οικονομία επρόκειτο να αρχίσει τη μεγάλη πορεία της κατάκτησης της αξίας.

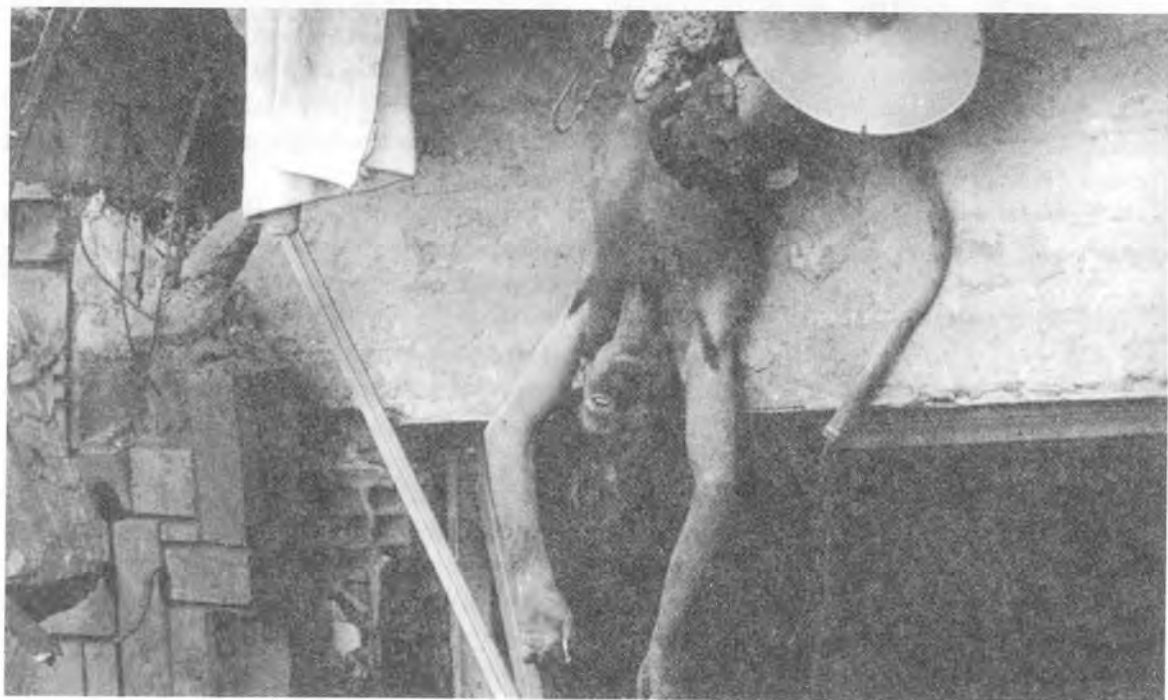
Παρ' όλα αυτά εκείνο που βρισκόταν στην ημερήσια διάταξη στην Ελλάδα το καλοκαίρι του '74 - και εξακολουθεί πάντα να βρίσκεται - ήταν η υπεράσπιση της εθνικής κληρονομιάς του ελληνικού κεφαλαίου και ο έλεγχος που αυτό ασκεί πάνω στα μέσα παραγωγής· πράγμα που σήμαινε τη διατήρηση του νέου στάτους

κβο της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής σχέσης δυνάμεων. Ταυτόχρονα, ο διεθνής καταμερισμός της εργασίας δίνει ένα νέο ρόλο στην Κύπρο, όπου σημειώνεται μια ανάκαμψη του κυπριώτικου εθνικιστικού πνεύματος που ήταν ακόμα διστακτικό πριν το πραξικόπημα της Ε.Ο.Κ.Α. Ενώ απ' τη μια μεριά εντείνει την αντίθεση των ελλήνων προς τους τούρκους, η εθνική αυτοδιάθεση του νησιού θα ενισχύσει την οικονομική και πολιτική εξάρτηση απο τον ιδιωτικό καπιταλισμό, και στη συγκεκριμένη περίπτωση απο τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Δυτική Ευρώπη. Αν ληφθεί υπ' όψη η αδυναμία της ντόπιας μπουρζουαζίας και η ολοκληρωτική εξάρτηση της ευημερίας του νησιού απο τη Μ. Βρετανία, είναι φανερό ότι η διεκδίκηση μιας ουδετερόφιλης δημοκρατίας, κι επομένως η ρήξη των δεσμών με την Ελλάδα και το ΝΑΤΟ (κάτι που οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν επέτρεπαν), οδηγούσε σε μια άμεση στρατιωτική επέμβαση. Αυτό πραγματοποιήθηκε, αλλά αποδυνάμωσε τη θέση των πρωτοστατών πολιτικά, αν και όχι στρατιωτικά. Όταν η Ελλάδα φάνηκε ανίκανη

να εκπληρώσει το εγχείρημα, ο τουρκικός στρατός αποβιβάστηκε κι έπραξε το καθήκον του σαν μέλος του ΝΑΤΟ.

Η αντίθεση του έλληνα στον τούρκο δεν είναι παρά ένας τρόπος να συγκαλυφθεί η πάλη των τάξεων και να επιβραδυνθεί ο αγώνας για την προελατιακή επανάσταση. Κι ακόμα χειρότερα: οι εθνικισμοί καταστρέφουν τα εργατικά κινήματα αποκλείοντάς τα απο το παραγωγικό προτσέσσο για να τα εξολοθρεύσουν στα πεδία της καπιταλιστικής σφαγής. Η αντίθεση προς τον ιμπεριαλισμό συμβαδίζει με την αντίθεση προς τον εθνικισμό εφόσον ο αγώνας του προλεταριάτου υποχρεώνεται να καταστρέψει αυτό το ίδιο το προλεταριάτο σαν τάξη της ανταλλαγής, κι αυτό θα πραγματοποιηθεί σ' ολόκληρο τον κόσμο - με το γενικευμένο και ολοκληρωτικά ανατρεπτικό κίνημα εναντίον του καπιταλισμού - ή δεν θα πραγματοποιηθεί ποτέ.

17 Απρίλη 1975

ΜΙΚΡΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

...Η συνεχώς επιτεινόμενη δράση των Ε/Κ που αποσκοπούσε στην ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα ανάγκασε τους Τ/Κ να οργανωθούν καλύτερα για πολιτική και ενδεχομένως αντιστασιακή δράση...

... Το πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή έγινε το 1945 όταν συνεστήθη μια πολιτική οργάνωση που έφερε το όνομα «σύνδεσμος τουρκικής μειοψηφίας της νήσου Κύπρου», γνωστή ως ΚΑΤΑΚ. Η πολιτική αυτή οργάνωση ανασχηματίστηκε αργότερα... και εμφανίστηκε με τον τίτλο «λαϊκό εργατικό κόμμα τουρκοκυπρίων», γνωστή σαν ΚΜΤΜΡ...

... Στις μεγάλες πόλεις της Κύπρου άρχισαν να διοργανώνονται διαδηλώσεις και συλλαλητήρια για να εκφράσουν την αντίθεσή τους στην ένωση. Σε μια απο αυτές τις συγκεντρώσεις στην Λευκωσία, που έλαβε χώρα την 28/11/1948, απεφασίστηκε να σταλεί τηλεγράφημα στον πρόεδρο και στον πρωθυπουργό της Τουρκίας με το εξής περιεχόμενο:

Οι δεκαπέντε χιλιάδες Τ/Κ απεφάσισαν παμφηφεί να απορρίψουν το ελληνικό αίτημα για την προσάρτηση της Κύπρου στην Ελλάδα και για αυτονομία. Πιστεύουμε ότι η προσάρτηση και η αυτονομία θα είχε σαν συνέπεια τον αφανισμό της τουρκικής κοινότητας...

Παντοζής Τερλεξής: Διπλωματία και πολιτική του Κυπριακού, σελ 64

... Αλλ' η νήσος Κύπρος είναι κράτος. Έστω και υπό όρους... εγγυήσεις... μορφή μην εγκριθείσαν, είναι κράτος. Η ιδιότης αυτή ... είτε μας αρέσει είτε όχι - και βεβαίως δεν μας αρέσει... - αποτελεί την βάση του νέου βίου της Κύπρου... Οποιαδήποτε κατεύθυνση και αν θέλωμε να προσδώσωμε εις τα ενέργειάς μας προς πραγματοποίησιν πολιτικών και εθνικών επιδιώξεων, δεν δυνάμεθα να αγνοήσωμε τον αναμφισβήτητον γεγονός της υπάρξεως κυπριακού κράτους. Απο αυτό το γεγονός θα ξεκινήσωμε δια να επιχειρήσωμε και να επιτύχωμε οτιδήποτε επιθυμούμε και δυνάμεθα. Παραγνώρισεν της πραγματικότητος αυτής σημαίνει επιβλαβή συναισθηματισμόν... Η πραγματικότητα αίρεται όχι δια λόγων, αλλά δια της δημιουργίας νέας πραγματικότητος... Ξεκινούμεν... απο το κράτος δια να καταλήξωμε εις την αυτοδιάθεσιν. Αμείλικτον προβάλλει το ερώτημα εάν τούτο είναι δυνατόν και κατορθωτόν. Βεβαιότατα είναι... έχομεν υποχρέωσιν να προετοιμάσωμε και να προγραμματίσωμε την πορείαν αυτήν.

περιοδικό «Αγών» 9φιλολομακαριακό) τεύχος 2, 8/63

... Η πρώτη περίοδος της κυπριακής δημοκρατίας (1960 - 1963) χαρακτηρίζεται απο μια έντονη ανταγωνιστική προσπάθεια των δύο κοινοτήτων να διασφαλίσουν και να επεκτείνουν τα πλεονεκτήματα, και να ελαχιστοποιήσουν και εξουδετερώσουν τα μειονεκτήματα που περιείχε για την κάθε μια απ' αυτές το καθεστώς της Ζυρίχης.

Ν. Κρανιδιώτης «Ανοχύρατη πολιτεία - Κύπρος '60 - '74», σελ 12

... Κατά το σύνταγμα (σημ: των συμφωνιών Ζυρίχης - Λονδίνου) επρόκειτο να ιδρυθούν στις πέντε πόλεις ξεχωριστοί δήμοι απο τους τούρκους. Τούτο είχε γίνει αποδεκτό απο το 1958. Το 1958, επι αγγλοκρατίας ήδη, είχαν αρχίσει να λειτουργούν χωριστοί δήμοι. Αλλά τα σύνορα, οι αρμοδιότητες και οι λειτουργίες των δήμων δεν είχαν διευκρινιστεί και μετά την ίδρυση της κυπριακής δημοκρατίας...

Νεοκλή Σαρρή «Η ΑΛΛΗ ΠΛΕΥΡΑ - Διπλωματική χρονογραφία του διαμελισμού της Κύπρου με βάση τουρκικές πηγές» τόμος 2ος, σελ 626

... Πλησίαζαν τα χριστούγεννα του 1960 όταν... η τουρκοκυπριακή πλευρά ήγειρε θέμα άμεσης σύστασης τουρκοκυπριακών δήμων... και πιστής εφαρμογής της διάταξης του συντάγματος για την επάνδρωση του 30% της δημόσιας υπηρεσίας με τουρκοκύπριους υπαλλήλους...

Κρανιδιώτης, ο.π.π. σελ 27

... Στα δημοτικά συμβούλια οι αποφάσεις παίρνονταν με απλή πλειοψηφία, ενώ είναι γνωστό πως σε όλες τις επαρχίες οι τούρκοι αποτελούσαν μειονότητα. Έτσι ακόμα κι αν διαφωνούσαν σε κάποια υπόθεση, ποτέ δεν λαμβάνονταν υπόψη, και η παρουσία τους ήταν ουσιαστικά χωρίς σημασία...

Ιχσάν Αλή «Τα απομνημονεύματά μου», Λευκωσία 1980 (Ο Ιχσάν Αλή ήταν προσωπικότητα με κύρος μεταξύ των τουρκοκυπρίων, υπέρμαχος της ειρηνικής συνύπαρξης. Πέθανε το 1978)

... Η συνταγματική διάταξη περι χωριστών δήμων εις τα πέντε κυριωτέρας πόλεις δεν είναι πρακτικώς εφαρμόσιμος.

δήλωση του Μακάριου, απο την εφ. Φιλελεύθερος, 22/12/62

... Το τελικό όμως πλήγμα στην Δικονομική Δημοκρατία των συμφωνιών Ζυρίχης - Λονδίνου έδωσε τον Δεκέμβριο του 1963 η απόφαση του αρχιεπισκόπου να τροποποιήσει το σύνταγμα...

Κρανιδιώτης, ο.π.π. σελ 25

Τα «13 σημεία» που πρότεινε ο Μακάριος τον Νοέμβριο του '63 στον (τουρκοκύπριο, σύμφωνα με το σύνταγμα) αντιπρόεδρο Κιουτσούκ για αναθεώρηση του συντάγματος ήταν τα εξής:

1) Το δικαίωμα βέτο του (έλληνα) προέδρου και του (τούρκου) αντιπροέδρου της δημοκρατίας να καταργηθεί

2) Ο αντιπρόεδρος της δημοκρατίας να αναπληρώνει τον πρόεδρο σε περίπτωση απουσίας ή αδυναμίας ασκήσεως των καθηκόντων του

3) Ο έλληνας πρόεδρος της βουλής των αντιπροσώπων και ο τούρκος αντιπρόεδρος να εκλέγονται απο το σύνολο των βουλευτών και όχι ο καθένας χωριστά ανάλογα με την εθνικότητα

4) Ο τούρκος αντιπρόεδρος της βουλής να αναπληρώνει τον έλληνα πρόεδρο σε περίπτωση απουσίας ή αδυναμίας

ασκήσεως των καθηκόντων του

5) Να καταργηθούν οι διατάξεις που προβλέπουν χωριστές πλειοψηφίες για την ψήφιση νόμων στη βουλή

6) Να καταργηθεί η συνταγματική διάταξη περί χωριστών δήμευσεων

7) Να ενοποιηθεί το σύστημα απονομής δικαιοσύνης

8) Να καταργηθεί η διαίρεση των δυνάμεων ασφαλείας σε αστυνομία και χωροφυλακή

9) Η αριθμητική σύνθεση των δυνάμεων ασφαλείας και άμυνας να καθοριστεί με νόμο

10) Το ποσοστό συμμετοχής ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων στις δημόσιες υπηρεσίες να καθοριστεί με βάση την αναλογία του πληθυσμού, και όχι 70 - 30

11) Ο αριθμός των μελών της επιτροπής δημοσίων υπηρεσιών να μειωθεί από δέκα σε πέντε

12) Οι αποφάσεις της επιτροπής δημοσίων υπηρεσιών να λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία

13) Η ελληνική κοινοτική βουλή να καταργηθεί.

(Τα υπογραμμισμένα σημεία ήταν αυτά που σκόπευαν ουσιαστικά στην αφαίρεση των προστατευτικών για την τουρκοκυπριακή κοινότητα διατάξεων του συντάγματος, ενώ τα υπόλοιπα ήταν «υποχωρήσεις» εντελώς ανώδυνες για τους ελληνοκύπριους εθνικιστές. Ειδικά με την αλλαγή του σημείου 5 οι τουρκοκύπριοι θα έμεναν θεατές της ελληνοκυπριακής διοίκησης. Θα ήταν ποτέ δυνατόν να δεχτούν «με ειρηνικά μέσα» τέτοιες αλλαγές; Όχι. Ο Μακάριος το είχε αυτό υπόψη του: η αλλαγή του συντάγματος ήταν γι' αυτόν «μέσο» και όχι ο τελικός «σκοπός»).

...Επιδιώξεις του κυπριακού λαού είναι η εθνική αποκατάστασής του... Εκείνο που μας ενδιαφέρει είναι ΤΟ ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΤΩΡΑ και κυρίως ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ να γίνει... Ο λαός μας έχει τουλάχιστον τώρα ενώπιόν του ένα συγκεκριμένο σχέδιο δράσεως όπως το οπεκάλυψεν ο πρόεδρος Μακάριος. ... Ο λαός μας κατανοεί ότι η τροποποίησης ορισμένων άρθρων του συντάγματος επιβάλλεται ως αναγκαίο μέτρον δια την ομαλή λειτουργία του κράτους προς όφελος του συνόλου του κυπριακού λαού. Ο λαός μας κατανοεί ότι ο υπεύθυνος ηγέτης δεν δύναται να συναγωνίζεται τους ανεύθυνους εις δημοκοπία, και επομένως δεν δύναται δημοσίως να πλειοδοτήσει ανευθύνως απλώς και μόνον δια να αντικρούση τους δημοκόπους αρνητάς καταστρέφων ούτω τας πιθανότητας επιτυχίας του σχεδίου του.

περιοδικό «Αγών» τεύχος 4 10/63, σελ 6

... Στις 17 Οκτωβρίου (1963) σε εμπιστευτική επιστολή του ο Μακάριος μου έγραφε, ανάμεσα σε άλλα, ότι η αναθεώρηση του συντάγματος αποτελεί «εθνικήν επιταγήν»... Συνεχίζοντας την επιστολή του μου εξέθετε το σχέδιο βάσει του οποίου θα προχωρούσε: η κυπριακή κυβέρνηση θα άρχιζε διαπραγματεύσεις με την τουρκική μειοψηφία. Οι διαπραγματεύσεις αυτές θα διαλάμβαναν όλα τα σημεία του συντάγματος που είχαν δημιουργήσει ή που επρόκειτο να δημιουργήσουν προβλήματα. Στη συνέχεια θα συνεζητείτο η κατάργηση των συμβατικών δεσμεύσεων που

επέτρεπαν στην Ελλάδα και την Τουρκία να έχουν δικαίωμα ανάμιξης ή επέμβασης στα εσωτερικά της Κύπρου. Σε περίπτωση που η τουρκική πλευρά θα απέκρουε τις διαπραγματεύσεις, ή σε περίπτωση που οι διαπραγματεύσεις θα αποτύγχαναν, «η κυπριακή κυβέρνηση θα επροχώρει εις την λήψιν άλλων μέτρων προς επίτευξιν του σκοπού της αναθεωρήσεως».

Αναλόγους απόψεις που διεβίβασε με επιστολή του στις 25 Οκτωβρίου ο τότε υπουργός εξωτερικών Σπύρος Κυπριανού... «Το ζήτημα της συνθήκης εγγυήσεως» μου έγραφε «επι του παρόντος αποτελεί μέρος του όλου προγράμματος, η δε πρώτη επιδίωξις θα περιοριστεί για λόγους τακτικής στην αναθεώρηση του συντάγματος...»

απομνημονεύματα του πρεσβευτή της Κύπρου στην Αθήνα Κρανιδιώτη, από το βιβλίο του γιου του Ν. Κρανιδιώτη ο.π.π. σελ 81

... Ο αντιστράτηγος Γεώργιος Καραγιάννης, διοικητής των ελληνοκυπριακών δυνάμεων κατά το 1964, υποστηρίζει σε μια σειρά άρθρων του στον «Εθνικό Κήρυκα» Αθηνών ότι η απόφαση αυτή του Μακάριου (η αναθεώρηση των 13 σημείων) αποτελούσε το πρώτο βήμα μιας σειράς προδιαγεγραμμένων διαδοχικών σταδίων. Το δεύτερο στάδιο περιελάμβανε την καταγγελία και κατάργηση της συνθήκης. Το τρίτο την ανακίνηση του ζητήματος της αυτοδιαθέσεως, και τελικά την διενέργεια δημοψηφίσματος και την ανακήρυξη της ενώσεως με την Ελλάδα...

εφ. Εθνικός Κήρυξ 13/6/64, από το «Διπλωματία και πολιτική του κυπριακού» του Πανταζή Τερλέξη, σελ 407

... Το πρώτο πραξικόπημα για το οποίο όλοι οι «δημοκράτες» αποφεύγουν να μιλούν, ήταν αυτό που σχεδιάστηκε και οργανώθηκε με βάση το περίφημο σχέδιο «ακρίτας». Όπως φαίνεται από το κείμενο του σχεδίου που δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά στις 21/4/1966 στην εφ. «πατριδα», το συνωμοτικό αυτό σχέδιο ετοιμάστηκε από τον Μακάριο με τους συνεργάτες του και είχε σαν στόχο την αναστροφή της συνταγματικής τάξης χρησιμοποιώντας και βίαια μέσα...

Η προσπάθεια του Μακάριου για τροποποίηση του συντάγματος το 1963 και την αναθεώρηση των συμφωνιών Ζυρίχης - Λονδίνου... ήταν μέρος του σχεδίου «ακρίτας» και αποτελούσε την πρώτη φάση του...

Αλ. Κωνσταντινίδης, «Χωρίς το σχέδιο Ακρίτας δεν θα φτάναμε στο πραξικόπημα του 1974», εφ. Αλήθεια, 14/12/85

Οι εγκύκλιες διαταγές του «ακρίτα», του αρχηγού δηλαδή της μυστικής οργανώσεως που είχε ιδρύσει ο τότε υπουργός εσωτερικών Π. Γεωργατζής, με την έγκριση του Μακάριου... περιελάμβαναν και μονομερή ενδεχομένως αναθεώρηση των συμφωνιών, ακόμη δε και άμεση κήρυξη της ενώσεως...

Μ. Αλεξανδράκης, Β. Θεοδωρόπουλος, Ε. Λαγάκος «το κυπριακό 1950 - 1974, μια ενδοσκοπήση», σελ 30

... Ο κ. Β. Λυσαριδής ... με τον οπλισμό που του έδωσε ο Μακάριος σχημάτισε τις δικές του ένοπλες ομάδες, οι οποίες μαζί με τις ομάδες του Γιωργατζή και του Σαμψών

διεξήγαγαν, το 1963 - 1964 «απελευθερωτικό αγώνα» εναντίον των τουρκοκυπρίων, με αποτέλεσμα να μας φέρουν την «πράσινη γραμμή» και τελικά τον αττίλα...

εφ. «*Νέος Δημοκράτης*», όργανο της κ.ε. του ΑΚΕΛ, αρ. 57 6/79, σελ 69

(Στις 21 Δεκέμβρη του 1963, είκοσι μέρες μετά την απόρριψη των 13 σημείων από τους τουρκοκύπριους, και ύστερα από μία μακριά περίοδο μυστικών προετοιμασιών, οι ελληνοκυπριακές οργανώσεις πήραν τα όπλα. Σαν αιτία θεωρήθηκε η «ένοπλη εξέγερση» των τουρκοκυπρίων, που ήταν αντίθετοι στην αναθεώρηση του συντάγματος. Τα πραγματικά περιστατικά είναι βέβαια πιο δύσκολα για τις εθνικές ρητορίες των ελλήνων: εκείνη την ημέρα μια περίπολος Ε/Κ αστυνομικών σταμάτησε για «έλεγχο ταυτοτήτων» ένα ζευγάρι τουρκοκύπριων στα όρια της γειτονιάς τους. Λογόφεραν μαζί τους, μαζεύτηκε κόσμος, άρχισαν να πέφτουν πυροβολισμοί (όπως πάντα σε τέτοιες περιπτώσεις από «άγνωστους δράστες») και σκοτώθηκαν δύο τουρκοκύπριοι. Αυτή ήταν η αφετηρία των «διακοινοτικών ταραχών».

Παρά την αναμφισβήτη υπεροχή τους από πλευράς οπλισμού, οι ελληνοκύπριοι δεν κατάφεραν να κάμψουν τους τουρκοκύπριους όσα γρήγορα ελπίζανε. Οι συγκρούσεις κράτησαν μέρες.)

... Οι συρράξεις μεταξύ ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων εντάθηκαν ακόμη περισσότερο στις μέρες που ακολούθησαν. Η βρετανική κυβέρνηση... σε συνεννόηση με την Αθήνα και την Άγκυρα πρότεινε τον διαχωρισμό των ελληνικών και των τουρκικών περιοχών με την «πράσινη γραμμή». Τη διαχωριστική γραμμή δέχτηκε πρόθυμα ο έλληνας πρωθυπουργός Σ. Βενιζέλος, ο οποίος εισηγήθηκε να ανατεθεί στις βρετανικές, ελληνικές και τουρκικές μονάδες που στάθμευσαν στην Κύπρο να αναλάβουν υπό την ηγεσία του άγγλου στρατηγού το έργο της αποκατάστασης της ειρήνης στο νησί. Ο Μακάριος βλέποντας την αδυναμία των ελληνοκυπρίων να επιβληθούν στους τουρκοκύπριους... αναγκάστηκε στις 26 Δεκεμβρίου ... να δεχτεί την πράσινη γραμμή...

Μετά τα γεγονότα του Δεκεμβρίου οι τουρκοκύπριοι αποχώρησαν ομαδικά από το υπουργικό συμβούλιο, την βουλή, τις δημόσιες υπηρεσίες και τους κρατικούς και ημικρατικούς οργανισμούς, και άρχισαν να οργανώνουν δική τους καθαρά τουρκοκυπριακή διοίκηση...

... Σχηματίστηκαν έξι μεγάλοι τουρκοκύπριοι θύλακοι... που αντιστοιχούσαν στο 4,86% του κυπριακού εδάφους...

Ν. Κρανιδιώτης, ο.π.π. σελ 88 - 90

... Ενώ μέχρι στιγμής παραμένει άγνωστος ο ακριβής αριθμός της σηματορής τραγωδίας, όλα τα δεδομένα δείχνουν ότι τα περισσότερα ανήκουν στην τουρκοκυπριακή πλευρά. Απ' αυτής της άποψης οι τουρκοκύπριοι έχουν κάθε λόγο να αναλογιστούν τις αιτίες που οδήγησαν τον κυπριακό λαό να φτάσει στην σημερινή τραγωδία.

εφ. Χαραυγή 29/12/63

... Σκοπός μας κ. Πρόεδρε είναι η κατάλυση των συμφωνιών Ζυρίχης και Λονδίνου δια να δύναται αδεσμεύτως ο Ελληνικός Κυπριακός λαός εν συνεννοήσει μετά της Μητρός Πατρίδος να καθορίζει το μέλλον. Είμαι ο υπογράφας αυτές τας συμφωνίας εκ μέρους των Ελλήνων της Κύπρου... υπο τα επικρατούσας τότε συνθήκας «ουκ ην άλλως γενέσθαι»... Ουδ' επι στιγμήν όμως επίστευσα ότι οι συμφωνίαι θα αποτελούν το μόνιμον καθεστώς... Νομίζω δε ότι ήλθεν ο καιρός δια να επιχειρήσωμεν την απαλλαγή μας εκ των επιβληθεισών συμφωνιών...

...Είναι αληθές ότι οι Έλληνες της Κύπρου και η ηγεσία των προέβαινον από καιρού εις δυναμικήν προπαρασκευήν δια να είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν τυχόν ένοπλον επίθεσιν υπο των τουρκοκυπρίων, δια τους οποίους εγνωρίζομεν ότι εισήγον όπλα εκ Τουρκίας... Ο αγών επεβλήθη. Ευρέθημεν υποχρεωμένοι να χρησιμοποιήσωμεν κατά της ενόπλου βίας το ίδιον μέσον. Πιθανώς να υποχρεωθώμεν να πράξωμεν τούτο και μελλοντικώς. Δι' αυτόν τον λόγον συνεχίζομεν την ετοιμασίαν μας και επι του πεδίου τούτου.

Διαθέτομεν μίαν δυναμικήν οργάνωσιν της οποίας τα εκπαιδευθέντα μέλη ανέρχονται εις πέραν των 5.000 άνδρας. Ο αριθμός τούτος συνεχώς αυξάνει.

επιστολή Μακαρίου προς Γ. Παπανδρέου 1/3/64. Από Ν. Κρανιδιώτη, σελ 135 - 139

..Τον Φεβρουάριο του '64 ο Μακάριος αποφάσισε την ένταξη των υφιστάμενων ένοπλων ομάδων κάτω από ένα κρατικό όργανο, την «Εθνική Φρουρά»...

Κρανιδιώτης, ο.π.π. σελ 176

... Με την οργάνωση της εθνικής φρουράς, τη στελέχωση της με ελλαδίτες αξιωματικούς και την ενίσχυση γενικά των κυπριακών ενόπλων δυνάμεων, η κυπριακή κυβέρνηση αποφάσισε να εκκαθαρίσει την οροσειρά του Πενταδακτύλου, που είχε περιέλθει κάτω από τον έλεγχο της ΤουρκΔυΚ, και να ανακαταλάβει το μεγάλης στρατηγικής σημασίας φρούριο του αγίου Ιλαρίωνα.

Έτσι μονάδες της Εθνικής Φρουράς και των ένοπλων ομάδων του Β. Λυσαριδής, ύστερα από μια εκκαθαριστική επιχείρηση στην ανατολική πλευρά του Μποζανίου άρχισαν στις 25/4/64 επίθεση εναντίον του αγίου Ιλαρίωνα...

Κρανιδιώτης, ο.π.π. σελ 183

... Οι τουρκοκύπριοι διατηρούσαν στν περιοχή των Κοκκίνων, πάνω στην ακτή, έναν θύλακα, που είχε σχηματιστεί αμέσως μετά την κρίση του 1963...

...Για να συμπίεσουν την εστία αυτή, και να αποτρέψουν διεύρυνσή της, δυνάμεις της Εθνικής Φρουράς κινήθηκαν το βράδυ της 5ης προς την 6η Αυγούστου του 1964 και κατέλαβαν το ύψωμα Ακόνι, που κατείχε η ειρηνευτική δύναμη των Ηνωμένων Εθνών, με αντικειμενικό στόχο τον Λωρόβουνο, που κατείχαν οι τουρκοκύπριοι, και που δέσποζε ο' όλη την περιοχή. Οι κινήσεις αυτές... εξελίχθηκαν σε μεγάλης κλίμακας στρατιωτική επιχείρηση... στις 7 Αυγούστου κατελήφθη ο Λωρόβουνας... το πρωί όμως της 8ης Αυγούστου τουρκικά στρατιωτικά αεροπλάνα άρχισαν

έναν αδιάκριτο σφοδρό βομβαρδισμό της περιοχής...
Κρανιδιώτης, ο.π.π., σελ. 239

... Ξαναγύρισε στην Κύπρο στο προσκήνιο το θέμα των αστυνομικών περιπολιών στον άγιο Θεόδωρο Λάρνακας... Στο νότιο τμήμα κατοικούσαν Έλληνες και στο βόρειο Τούρκοι. Η (ελληνο)κυπριακή αστυνομία περιπολούσε στο δρόμο Σκαρίνου - αγίου Θεοδώρου μέχρι τον Ιούλιο του 1967. Τότε, ύστερα από επεισόδια που δημιούργησαν οι τούρκοι του αγίου Θεοδώρου, αυτές οι περιπολίες σταμάτησαν. Αλλά τον Σεπτέμβριο η κυβέρνηση αποφάσισε να ξαναρχίσουν...

Αρίσου Κατατή «απο την ανεξαρτησία στην τουρκική εισβολή», κύπρος 1977, σελ 124

... Στις 14/11/67 δύο αστυνομικές περίπολοι κινήθηκαν πάλι προς τον άγιο Θεόδωρο... τις δύο περιπόλους συνόδευε η Εθνική Φρουρά... Η επιχείρηση έγινε χωρίς επεισόδια...

Την επομένη στις 10 το πρωί, μια άλλη αστυνομική περίπολος, συνοδευόμενη από μονάδες της εθνικής φρουράς, μετακίνησε ένα πρόχειρο οδόφραγμα που είχαν τοποθετήσει οι τουρκοκύπριοι... και μπήκε χωρίς αντίσταση στο χωριό...

Κρανιδιώτης, ο.π.π. σελ 454 - 455

.... Περί την 2.10 μμ μικτή περίπολος της κυπριακής αστυνομίας και της εθνικής φρουράς, υποστηριζόμενη από θωρακισμένα αυτοκίνητα, ανεκόπη σε ένα μη επανδρωμένο οδόφραγμα παρά τον άγιο Θεόδωρο (επαρχία Λάρνακας). Ευθύς αμέσως άλλη μηχανοκίνητη περίπολος της εθνικής φρουράς αφήχθη στη σκηνή από τον ελληνοκυπριακό τομέα του χωριού. Όταν οι περίπολοι παρεβίασαν το οδόφραγμα ηκούστησαν 3 πυροβολισμοί και ριπή από 4 σφαίρες αυτομάτου όπλου. Στο σημείο αυτό τα θωρακισμένα αυτοκίνητα άνοιξαν πυρ...

.... Η ειρηνευτική δύναμη του ΟΗΕ (ΟΥΝΦΙΚΥΠ) δεν έχει απολογισμό για τον αριθμό των θυμάτων. Το αρχηγείο της ΟΥΝΦΙΚΥΠ διεμαρτυρήθη εντόνως προς το αρχηγείο της εθνικής φρουράς, εναντίον της εγκατάστασης πολυβολείων της εθνικής φρουράς κατά μήκος των παρατηρίων της ΟΥΝΦΙΚΥΠ, και ιδιαίτερος εναντίον του βίσιου αποπλισμού στρατιωτών της ειρηνευτικής δύναμης, της κυρίως οπλων και εφοδίων της υπό την απειλή όπλων, και της εσκεμμένης αχρήστευσης συσκευών ασυρμάτου της ΟΥΝΦΙΚΥΠ...

ανακοίνωση της ΟΥΝΦΙΚΥΠ, εφ. Χαραυγή 16/11/67

... Από ελληνοκυπριακής πλευράς υπάρχουν 1 νεκρός και μερικοί τραυματίες. Σύμφωνα με την ειρηνευτική επιτροπή... μέχρι αργά χθες το απόγευμα ανευρέθηκαν στην περιοχή Κοφινού μερικά πτώματα τούρκων...

εφ. Χαραυγή, 17/11/67

Να σημειώσουμε ότι η ΟΥΝΦΙΚΥΠ διέθετε στην κύπρο 6.500 άνδρες.

... Οι δυνάμεις της εθνικής φρουράς και της αστυνομίας

οι οποίες εισήλθαν προχτές, ύστερα από ένοπλη σύγκρουση, στα χωριά άγιος Θεόδωρος και Κοφινού, απεσύρθησαν ενωρίς χτες την αυγή στις θέσεις τις οποίες κατείχαν πριν από τα επεισόδια...

εφ. Χαραυγή 17/11/67

... **Εφονεύθησαν 24 τρομοκράται εις την Κοφινού...**
εφ. Φιλελεύθερος 18/11/67

... Η μεγάλη προβοκάτσια της 15ης Νοέμβρη του 1967, η επιχείρηση κατά των χωριών Κοφινού και άγιοι Θεόδωροι... Η επιχείρηση εκείνη διετάχθη από το αρχηγείο των ελληνικών ένοπλων δυνάμεων, από το ελληνικό επιτελείο, και καθοδηγείτο κυριολεκτικά κάθε μέρα από την Αθήνα... Έγιναν και σφαγές και λεηλασίες...

απο ομιλία του Α. Παπαντρίου στη βουλή, με θέμα το άνοιγμα (ή όχι...) του «φακέλλου της κύπρου», 21/2/86

... Ημείς θέλομεν να αποφύγωμεν ό,τι είναι χωριστικόν. Πιθανώς συντομώτατα να φτάσωμεν εις συμφωνίαν ή εις αδιέξοδον. Πάντως από μίαν κακήν λύσιν προτιμώ την σημερινήν κατάστασιν, εφόσον βεβαίως θα διατηρηθή η ειρήνη. Έχομεν ήδη μια καθαρώς ελληνικής κυβέρνησιν εις την νήσον. Οι τούρκοι δεν συμμετέχουν της κυβερνήσεως. Δια τούτο φρονώ ότι δεν πρέπει να απεψώσωμεν...

δηλώσεις του Μακάριου σε συνομιλίες του με την χούντα στην Ελλάδα, στις 2/9/68 - απο Κρανιδιώτης, ο.π.π. σελ 551

(Οι σφαγές που έγιναν απο τον τουρκικό στρατό κατά τη διάρκεια της εισβολής το '74 είναι γενικά γνωστές. Άγνωστες, στα δικά μας μέρη, είναι οι σφαγές που έκανε ο ελληνικός και ο ελληνοκυπριακός τις ίδιες μέρες. Αλλά οι εφημερίδες εκείνων των ημερών ήταν πολύ δύσκολο να κρύψουν τα πάντα...)

...Ενώ χτες ο παράνομος ραδιοφωνικός σταθμός μετέδωσε επανειλημένως είδηση περι ανευρέσεως «ομαδικού τάφου» εις το τουρκικό χωριό Μάραθα και απέδιδε το αποτρόπαιον έγκλημα εις ελληνοκύπριους...

...Ο εκπόσωπος των Ηνωμένων Εθνών εδήλωσε χτες ότι μέχρι τη νύχτα της προχτές ανεκαλύφθησαν 20 πτώματα, δύο απο αυτά ανήκουν σε παιδιά. Πρόσθεσε δε οτι πολλά άλλα πτώματα ανεκαλύφθησαν την πρωίαν της χθες...

εφ. ΝΕΑ (της κύπρου) 3/9/74

... Κατά την χτεσινή ενημέρωση των δημοσιογράφων ο εκπρόσωπος της ΟΥΝΦΙΚΥΠ εδήλωσε οτι ο θλιβερός απολογισμός του τραγικού συμβάντος τις Μάραθα ήταν 84 πτώματα ανασυρθέντα απο τον μοιραίον τάφον. Μαζικοί ανασκάφησαν κατά τη διάρκεια των εχθροπραξιών και κατά την ανανέωσή των...

...Αναφερόμενος εις άλλον μαζικόν τάφον, της επαρχίας Λεμεσού, ο εκπρόσωπος καθώρισε επακριβώς οτι ευρέθη εις τοποθεσίας του χωριού Παλωδία...

εφ. ΝΕΑ (της κύπρου) 5/9/74

... Σαν αντίποινο για τα κακά που έκαναν οι τούρκοι στρατιώτες στους ελληνοκύπριους μετά την εισβολή, οι ένοπλες ελληνοκυπριακές ομάδες επιτέθηκαν εναντίον τουρκοκυπριακών χωριών και σκότωσαν εν ψυχρώ μεγάλο αριθμό αμάχων. Για να σώσουν την ζωή τους όλοι οι τουρκοκύπριοι που ζούσαν στις περιοχές που ελέγχονταν από τους ελληνοκύπριους, κατέφυγαν στη περιοχή που κατέλαβε ο τουρκικός στρατός....

Χ. Οικονομίδη «Πώς μπορούμε να λύσουμε το κυπριακό προτού είναι πολύ αργά» σελ 26

Εκλογές του 1985 στη νότια κύπρο, πολιτική προεκλογική εκπομπή στο ΡΙΚ (ραδιοφωνικό ίδρυμα κύπρου)

Ερώτηση δημοσιογράφου προς τον Κληρίδη: Και πώς μπορούμε να είμαστε σίγουροι οτι σε μια ενδεχόμενη συμφωνία για σταδιακή απομάκρυνση των τουρκικών στρατευμάτων από την κύπρο οι τουρκοκύπριοι και οι τούρκοι θα σεβαστούν την υπογραφή τους; Πότε σεβάστηκαν οι τούρκοι την υπογραφή τους;

Απάντηση Κληρίδη: Γιατί, εμείς τότε την σεβαστήκαμε;

Συνέντευξη του υπουργού εξωτερικών της κύπρου Ιακώβου στην εφ. «Χαλκίν Ξεσί» το '86:

εφ: Αν οι Ε/Κ βρίσκονταν στη θέση των Τ/Κ που υπέφεραν τόσα πολλά από το 1963 μέχρι το 1974 δεν θα ζητούσαν τις εγγυήσεις της τουρκίας για την ασφάλειά τους;

απ: Το θέμα της ασφάλειας είναι υποκειμενικό. Εσείς μπορείτε να ισχυρίζεστε οτι φοβόσαστε το σκοτάδι, τα έντομα ή τους ποντικούς. Εγώ φυσικά δεν μπορώ να σας απαντήσω «όχι, δεν φοβάστε». Η Τ/Κ ηγεσία εδώ και 20

χρόνια προσπαθεί να δημιουργήσει την εικόνα των «τρομερών Ε/Κ». Το πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπιστεί μέσα σε ιστορική προοπτική. Κατά την περίοδο 1967 - 1974 παραδείγματος χάριν υπήρχε εσωτερική ειρήνη.

εφ: Τι να πούμε για τα γεγονότα της περιόδου 1963 - 64; απ: Πρέπει να δεχτείτε ότι η περίοδος αυτή δεν διάρκεσε πολύ....

εφ. Φιλελεύθερος, 23/1/86

... Προτιμούμε πάντα να ρίχνουμε όλα τα φταξιμάτα του λαού μας στους ξένους, για να παρέχουμε το πολυπόθητο «άλλοθι» για τις δικές μας βαριές, βαρύτατες ευθύνες που χρονολογούνται από δεκαετίες... Μια χούφτα ανθρώπων χρειάστηκε για να ιδρύσουν τα «εθνικά μέτωπα» και στην συνέχεια την ΕΟΚΑ-Β...

εφ. Φιλελεύθερος, 20/10/86

... Μπροστά στην ισχύ της Κυβερνήσεως το Εθνικόν Μέτωπον υπεσχέθη να διακόψει την τρομοκρατική του δραστηριότητα - και ως τότε εκράτησε τον λόγον του. Ωρισμένοι παρατηρητές, εντούτοις, φοβούνται ότι το Μέτωπον απλώς αναδιοργανώνεται για να αναλάβει την άνοιξη ή το καλοκαίρι εκστρατεία απ' ευθείας εναντίον των Τουρκοκυπρίων - μια στρατηγική που είναι σχεδόν βέβαιον οτι θα προκαλούσε εισβολή στην Κύπρο του Τουρκικού στρατού. Είπε χαρακτηριστικά Δυτικός διπλωμάτης: Η διεθνής πίεσις σπάτηρε Τουρκική εισβολή το 1967. Κανείς δεν θα μπόρεση να την αποτρέψει αυτή τη φορά...

Εφ. Φιλελεύθερος 12/2/70, αναδημοσίευση από το περιοδικό TIME

ΟΕΒ: Αναγκαίος για την οικονομία οι ξένοι εργάτες

Ζητά άρση του μορατόριουμ και φιλελεύθερη πολιτική απασχόλησης

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ και η απασχόληση ξένων στον τοπομιας στο πλαίσιο της νομιμότητας δεν αποτελεί ανάγκη για την οικονομία, αλλά και καθήκον για μια πολιτεία που βρίσκεται στο κατώφλι της Ευρώπης». Τη θέση αυτή υποστηρίζει η ΟΕΒ, απορρίπτοντας ως «ανυπόστατους τους ισχυρισμούς του συνδικαλιστικού κινήματος ότι η απασχόληση αλλοδαπών έχει δημιουργήσει Κύπριους ανέργους».

Η ΟΕΒ με ανακοίνωσή της επικρίνει τις συνεχείς, υποστηρίζοντας ότι «οι επαναλαμβανόμενες προτροπές προς την πολιτεία για περιορισμό του αριθμού των αλλοδαπών μόνο αρνητικές επιπτώσεις

μπορεί να προκαλέσει».

Η ΟΕΒ καλεί την κυβέρνηση να προχωρήσει σε κατάργηση «του αδικαιολόγητου μορατόριουμ» καθώς και «σε φιλελευθέρωση της πολιτικής του υπουργείου Εργασίας σε θέματα αλλοδαπών ενόψει των οικονομικών εξελίξεων».

Όλες ανεξαιρέτως οι χώρες-μέλη της Ε.Ε., σημειώνει η ΟΕΒ, έχουν στηρίξει την ανάπτυξη τους στους ξένους εργάτες και δεν βλέπουμε κανένα λόγο η Κύπρος να αποτελέσει εξαίρεση στον κανόνα. Η ΟΕΒ επικλείεται έρευνα του Πανεπιστημίου Κύπρου που «έχει καταδείξει πως η απασχόληση αλλοδαπών ουδένως επηρέασε τα ποσοστά

ανεργίας, τα οποία είναι πολύ χαμηλά». Η νόμιμη απασχόληση αλλοδαπών, υποστηρίζει, έχει συμβάλει τα μέγιστα στην ανάπτυξη της οικονομίας.

Επιπλέον, προσθέτει η ΟΕΒ, είναι γνωστό ότι άδειες για απασχό-

ληση αλλοδαπών παρέχονται μόνο όπου αποδεδειγμένα δεν υπάρχει ούτε ένας Κύπριος διαθέσιμος, ενώ είναι ακόμα γνωστό πως όλα τα ωφελήματα μισθών και επιδομάτων που απολαμβάνουν οι Κύπριοι, τα απολαμβάνουν και οι αλλοδαποί.

Η ΟΕΒ καλεί την Κυβέρνηση, «πρώτον να πατάξει με όλα τα εις τη διάθεσή της μέσα την παράνομη απασχόληση αλλοδαπών και δεύτερον να καταργήσει επιτέλους το αδικαιολόγητο από κάθε άποψη μορατόριουμ», καταλήγει η ανακοίνωση.

Στο μεταξύ, χθες, στο υπουργείο Εργασίας έγινε η παρουσίαση των πορισμάτων της «Μελέτης για τη δια-

μόρφωση στρατηγικής για θέματα απασχόλησης ξένων εργατών στην Κύπρο». Η ερευνητική ομάδα του Ιντερκολεϊτζ, που ανέλαβε τη μελέτη, κατέθεσε ενώπιον στελεχών των υπουργείων Εργασίας, Εσωτερικών, Εμπορίου και Δικαιοσύνης τα αποτελέσματα. Η ερευνητική ομάδα του Ιντερκολεϊτζ με ανακοίνωση της υποστηρίζει πως «δεν ασκήθηκαν πιέσεις από την Καθοδηγητική Επιτροπή σε σχέση με τα ευρήματα της έρευνας». «Αποτελεί», προστίθεται, «συνθησμένη πρακτική κάθε Επιτροπή της διατύπωση παρατηρήσεων και υποδείξεων με στόχο την αρτιότερη παρουσίαση της έκθεσης τις οποίες οι ερευνητές δεν εκλαμβάνουν ως πιέσεις». ● **ΑΝΤΟΝΙΑ ΛΑΜΠΡΑΚΗ**

Κάπως έτσι αντιλαμβάνονταν τα αφεντικά στην κύπρο το ζήτημα των (πολλών) μεταναστών στο νησί. Η ανάπτυξη θέλει και τον ρεαλισμό της.

εκδόθηκε στην Αθήνα, τον δεκέμβρη του 2002, σε περιορισμένο αριθμό αντιτύπων, με την τεχνική υποστήριξη της συλλοκτιβας 03*03 - φωτογραφία εξωφύλλου: δοκιμή των περιβόητων s 300